

Ганна ХОЛОД

“КІНО-ГАЗЕТА” (1930):
СПЕЦИФІКА ВИСВІТЛЕННЯ
ПРОБЛЕМАТИКИ

Монографія

Київ

Видавництво «Білий Тигр»

2018

УДК 007:304:070
X 78

Рекомендовано до друку
Вченою радою ВНЗ "Інститут реклами"
(Протокол № 05 від 24 травня 2018 року)

Рецензенти:

Безручко Олександр Вікторович – доктор мистецтвознавства, професор
(Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ)

Фінклер Юрій Едуардович – доктор філологічних наук, професор
(Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука, м. Рівне)

Холод Г.

X 78 “Кіно-газета” (1930): специфіка висвітлення проблематики : Монографія /
Ганна Холод. – К. : Видавництво «Білий Тигр», 2018. – 172 с.

ISBN 978-617-7616-01-5

У монографії автор досліджує особливості позиціонування “Кіно-газети” та з’ясовує специфіку інформаційного протистояння між газетою “Кино” та “Кіно-газетою”, висвітлення діяльності видавництва “Укртеакіновидав”, проблем кіноосвіти, кіновиробництва, кіносценарної кризи. Аналізує діяльність ТДРФК крізь призму “Кіно-газети”, кінорецензії як засіб оприявлення кіносценарної кризи й особливості ідеологізації контенту “Кіно-газети”.

Монографія розрахована на студентів, аспірантів і докторантів, які цікавляться проблемами історії журналістики, та фахівців із соціальних комунікацій, мистецтвознавства й історії культури.

УДК 007:304:070

ISBN 978-617-7616-01-5

© Холод Ганна, 2018
© Видавництво «Білий Тигр», оригінал-макет, 2018

ЗМІСТ

<i>Розділ 1.</i>	
Особливості позиціонування “Кіно-газети” (1930)	5
<i>Розділ 2.</i>	
Специфіка інформаційного протистояння між газетою “Кино” та “Кіно-газетою” (1930)	23
<i>Розділ 3.</i>	
Діяльність ТДРФК крізь призму “Кіно-газети” (1930)	32
<i>Розділ 4.</i>	
Специфіка висвітлення діяльності видавництва “Укртеакіновидав” у “Кіно-газеті” (1930)	47
<i>Розділ 5.</i>	
Медіадискурс висвітлення проблем кіновиробництва в “Кіно-газеті” (1930)	58
<i>Розділ 6.</i>	
Особливості висвітлення кіносценарної кризи в “Кіно-газеті” (1930)	83
<i>Розділ 7.</i>	
Кінорецензії як засіб оприявлення кіносценарної кризи	94
<i>Розділ 8.</i>	
Специфіка висвітлення в “Кіно-газеті” (1930) проблем кіноосвіти	108
<i>Розділ 9.</i>	
Особливості ідеологізації контенту “Кіно-газети” (1930)	115
Список використаних джерел	146

Присвячується
Олександрові Холоду –
чоловікові, другу й наставникові

РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ПОЗИЦІОНУВАННЯ “КІНО-ГАЗЕТИ” (1930)

Створена в 1928 році “Кіно-газета” як друкований орган кіногромадськості використовувала різні засоби самопромоції (реклама, що презентувала загальні характеристики “органу Української Кіногромадськості й кінематографії” [36, с. 1], мету діяльності, функції, жанровий діапазон; звернення до кіноробітників, членів профспілок, ТДРК із спонуканням передплачувати “єдину на Україні двохтижневу багато-ілюстративну “КІНО-ГАЗЕТУ”” [37, с. 4] тощо) для популяризації свого інформаційного продукту.

У 1930 році “Кіно-газета” вищезгадані самореклами й звернення вже не використовує, приділяючи увагу аналізу результатам діяльності друкованого органу. Зокрема, стаття “Третій рік!” [47] присвячена підбиттю підсумків діяльності “Кіно-газети” за три роки. Аналізуючи результати виконання чотирьох завдань (“два перших торкаються спрямовання до ідеологічно витриманого радянського, зокрема українського кіно-фільма; два другі завдання стосувалися висвітлення життя кіно-громадськості й процесів кіно-виробництва” [47, с. 1]), поставлених перед вищезгаданим друкованим органом, автор зазначив недоліки (недостатнє висвітлення загальнополітичних питань, невеликий рівень популяризації газети), а також рекомендував підсилити його ідеологічне підґрунтя, залучити більшу кількість кореспондентів і кіноробітників, організувати соціалістичне змагання, критично оцінювати кінематографічну продукцію й діяльність організацій ТДРФК.

У восьмому та дев'ятому випусках п'ята сторінка “Кіно-газети” (1930 рік) присвячена популяризації вищезгаданої продукції, про що свідчать розташовані над інформаційними матеріалами фрази-орієнтири (“У боротьбі за “Кіно-Газету”. “Кіно-Газета” мусить стати войовничим органом пролетарської критики! Її треба перетворити на справжню масову газету кіногромадськості. Сельбуди, клуби, кіноустановки, осередки ТДРФК, популяризуйте й поширюйте свою “Кіно-Газету”” [48]), які привертають увагу читача різним шрифтовим оформленням.

Крім постійних закликів до популяризації “Кіно-газети”, які були притаманні фразам-орієнтирам у випусках газети за 1929 рік, редакція, використовуючи складені дієслівні присудки (“мусить стати” [48, с. 5], “треба перетворити [48, с. 5]”), чітко формулює поставлену перед друкованим органом мету (““Кіно-газета” мусить стати войовничим органом пролетарської критики” [48, с. 5]) та конкретизує очікуваний результат (“Її треба перетворити на справжню масову газету кіногромадськості” [48, с. 5]). У вищезгаданих фразах-орієнтирах для активізації читачів використано лексеми “боротьба” [48, с. 5], “войовничим” [48, с. 5], що є маркерами нових тенденцій в інформаційній політиці “Кіно-газети” за 1930 рік.

Створенню позитивного іміджу “Кіно-газети”, що є важливою складовою успішної самопромоції, сприяла підтримка вищезгаданого друкованого органу на державному рівні. Зокрема, у статті “Ближче до мас” Д. Сидоренка [43] ідеться про спеціальний директивний лист Управління Політосвіти України, адресований усім політосвітнім організаціям, що повинні були організувати промоцію “Кіно-газети”. Для її популяризації в селах і здійснення передплати “для всіх сельбудів, хат-читалень та взагалі органів по лінії Наросвіти” [43, с. 5] було рекомендовано організувати соцзмагання та преміювання у формі надсилання декількох примірників газети, організації бібліотеки про кіно, друкування фотографій активістів на сторінках “Кіно-газети”.

Під надрукованим директивним листом, у якому чітко зазначено основні завдання “Кіно-газети”, розміщено інформаційні повідомлення від стінкорів газети “Фільмар” і дніпропетровської кіногромадськості про виконану роботу щодо популяризації вищезгаданої газети та подальші перспективи її розповсюдження.

Формуванню позитивного іміджу “Кіно-газети” сприяло друкування матеріалів про специфіку інформаційної політики газети, тобто підвищення ступеня критичного осмислення фактів безгосподарності, проявів опортунізму, аполітичності, підсилення контролюючої функції газети за виконанням зобов’язань, покладених на кінофабрики кіногромадськістю [10]; позитивні (організація кутка допомоги низовим осередкам ТДРФК) результати її діяльності [18], а також ініціативи.

Наприклад, організація аналізу діяльності (переваги, недоліки, з’ясування причин останніх) ТДРФК, для проведення якого в інформаційному повідомленні (“До кореспондентів і читачів “Кіно-

газети”. Про методику й техніку переведення Всеукраїнського огляду кіногромадськості [9]) від редакції “Кіно-газети” чітко визначено мету огляду, установку, напрямки, методологію, організацію й техніку, із метою зміцнення роботи кіногромадськості. Для оптимізації цього процесу робкорівські бригади будуть аналізувати роботу ТДРФК і результати друкуватимуться в кожному номері “Кіно-газети”, на підставі яких буде премійовано найкращу організацію, а також найкращий допис.

У розрахованому на кореспондентів “Кіно-газети” оголошенні [28] редакції є повідомлення про огляд стану роботи, перспектив окремих цехів кінопідприємств “Українфільму” і прохання надсилати до “Кіно-газети” фактичний матеріал.

Позитивну оцінку діяльності “Кіно-газети” дав М. Гольдберг (“Поширюймо “Кіно-газету””), який, відзначивши користь детального висвітлення “вузьких місць” нашої кіно-промисловості щодо підготовки кадрів сценаристів, кіно-механіків політосвітників, виконання промфінплану тощо” [6, с. 4] на сторінках “Кіно-газети”, запропонував деякі новації (“утворити в газеті постійну сторінку кіно-механіка й сценариста” [6, с. 4], “куток на селі” [6, с. 4]) щодо її контентного наповнення, а також проведення заходів (вечори кінопреси).

У статті “Покінчимо з проривною чехардою!” [12] М. Забужний відзначив великий внесок “Кіно-газети” щодо виявлення недоліків кіновиробництва, аналізу причин їх появи й вважав необхідним далі приділяти увагу кадровому питанню на кіновиробництві, перевірці ефективності форм і методів керівництва на кінофабриці. “Кіно-газета” в інформаційному повідомленні “Від редакції”, розташованому під статтею, виявила готовність плідно працювати в окреслених М. Забужним напрямках і звернулася до читачів із проханням надсилати матеріали про соцзмагання й ударництво.

Контрастною з огляду на зміст попередніх статей (М. Забужний “Покінчимо з проривною чехардою!” [12], М. Гольдберг “Поширюймо “Кіно-газету”” [6]) про діяльність “Кіно-газети” є оцінка роботи “Об’єктива” – газети київської кінофабрики. Зокрема, С. Шаталов, Ю. Марич, Д. Шульман, робкорівська бригада “Кіно-газети”, у статті “Плентаються позаду темпів. Багатотиражка “Об’єктив” не була “класовим об’єктивом” [56] відзначили неспроможність “організувати робітничу думку навколо справжньої боротьби за промфінплан” [56, с. 3], провести відповідну роботу з робкорами, “мобілізувати робітничу громадськість

навколо піднесення соцзмагання та ударництва на вищий щабель” [56, с. 3], маленьку кількість критичних матеріалів щодо оцінки діяльності київської кінофабрики. Така контрастність увиразнює переваги діяльності “Кіно-газети”, що сприяло утвердженню її статусу.

Позитивний імідж вищезгаданого друкованого органу формувалася завдяки вимогливості редакції щодо об’єктивності інформації (наприклад, стаття А. Крижановського “Стажори на Одеській кінофабриці” [19]).

Також необхідно відзначити той факт, що на сторінках “Кіно-газети” не тільки окреслювалася проблема порушення авторського права кіносценаристів, а й висвітлювався результат його захисту. Наприклад, у рубриці ““Кіно-газета” допомогла” [16], назва якої є засобом формування позитивного іміджу газети, розміщено інформацію про рішення окружного суду задовольнити цивільний позов Реви, лист якого під назвою “Дивна історія” [34] було надруковано редакцією “Кіно-газети” у двадцять першому номері 1929 року. Вищезгаданий адресант, автор сценарію “Порцеляно-фаянсовий виробничий процес”, у газеті, що наприкінці листа вимагала пояснень від дирекції Київської кінофабрики, заявив про порушення його авторських прав Вінницьким і поставив чотири запитання Борзаківському – завідувачу відділу культурфільмів Київської кінофабрики.

Прикметним є те, що на статті критичного характеру щодо оцінки діяльності “Кіно-газети” редакція, дбаючи про свій імідж, дала ввічливий і аргументований коментар. Зокрема, ідеться про статтю І. Синебока ““Кіно-газету” на село” [44], у якій з огляду на розміщену внизу відповідь редакції безпідставно зазначає такі недоліки в діяльності “Кіно-газети”: відсутність робкорівських виїздів у колективізовані села, “надто вчена мова” [44, с. 5].

Важливе значення для популяризації “Кіно-газети” відіграло встановлення зворотнього зв’язку з читачами, передплатниками, кіноробітниками, дописувачами, редакціями окружних газет і заводських багатотиражок, центральним правлінням ТДРФК, ВУКОСПЛКОЮ, управлінням політосвіти, культурвідділами. До них редакція вищезгаданого друкованого органу зверталася з персональним закликом-проханням у рубриці під назвою “У боротьбі за “Кіно-газету””, рубрикуючи адресатів та інші частини тексту таким чином, що утворювався міні-текст (“Кіно-газета закликає читачів і передплатників [...] Кіно-робітників, особливо режисерів [...] Дописувачів [...] Редакції окружних газет і

багатотиражок [...] Центральне правління ТДРФК [...] ВУКОПСІЛКУ [...] Управління політосвіти [...] Культурвідділи ВУКОВ профспілок [...] Наші завдання цього року [...] Виконайте! [...] №1-й... [49]).

Необхідно зазначити, що зв'язок із читачами редакцією “Кіно-газети” встановлювався завдяки активізації таких рубрик, як “Відгуки на дописи” [4], “Нам пишуть” [23], “Про що писати до “Кіно-газети”” [32], “Ми відповідаємо” [21], “Поради фотоаматорам” [29].

Завдяки рубриці “Відгуки на дописи” редакція дала можливість відреагувати на інформацію, реалізувавши право на відповідь. Наприклад, стаття Шевченка ““Директиви” туманять очі” [57], у якій на підставі фактологічного матеріалу й детального викладу суті справи представників ЦП ВУФКУ було звинувачено в несправедливому й корисливому розподілі (“Такі головотеські вихватки деяких робітників ЦП ВУФКУ трапляються не вперше. Вони наперед влаштовують тих, хто ближче, або “знайомих”, а інших інформують, щоб тільки подразнити” [57, с. 2]) місьць серед претендентів на підготовку нових кадрів робітників тонового кіно, зумовила появу аргументованої відповіді на звинувачення. У ній було перераховано причини (“лише 3 лютого, тобто за два дні до початку роботи курсів, одержали листа, де було зазначено, що виділили товариша на вивчення звукооператорської справи” [57, с. 2], було дано дві телеграми “без зазначення кандидатури та її характеристики щодо вимог курсів тонкіна” [57, с. 2]) неприйняття від Донецького відділу кандидатури на курси тонкіно.

Вищезгадана рубрика дала можливість розібратися із ситуацією, висвітленою журналістом Фіксажем. Розміщена під заголовком “Проти рвачів і дезертирів!” графічно виділена частина тексту, корелюючи з ним, виконувала підсилювальну функцію, надаючи інформації більшій резонансності. Журналіст Фіксаж побудував свою статтю таким чином, щоб читач отримав не загальну картину негативних тенденцій у кіномистецтві, а ідентифікував їх із конкретними особами, про шкідливу діяльність яких поступово (у формі міні-історій) дав вичерпну інформацію, виділивши ключові речення статті іншим шрифтовим оформленням (усі слова з великих літер). Завдяки цьому маніпулятивному прийому автор не тільки привертає увагу читача, а й впливає на формування необхідного (негативного) ставлення до описаних у тексті ситуацій та їх учасників. Так, іронічно розповідаючи про режисера Дзигу Вертова, журналіст Форсаж декілька разів робить

акцент на родинних зв'язках, у яких перебувають члени його групи (“ОПЕРАТОР КАУФМАН – БРАТ ВЕРТОВА, АСИСТЕНТКА СВИЛОВА – ДРУЖИНА ВЕРТОВА, АДМІНІСТРАТОР – ТЕЖ БРАТ ВЕРТОВА” [50, с. 3]), і небажанні режисера залучати до неї нових людей, особливо членів партії. Розповідаючи про режисера-оператора Кауфмана, акцентує увагу на корисливих мотивах, зокрема бажанні отримати відрядження за кордон, вимогах суттєво підвищити оплату за роботу, й оцінює таку поведінку як РВАЦТВО, за що Кауфмана, за твердженням Форсажа, було звільнено від виконання обов'язків. Оператора Лозієва, який повинен був виїхати до Узбекистану досліджувати колективізацію, звільнили через шантаж і вимогу майже вдвічі збільшити оплату. Автор статті, проінформувавши читачів про рішення фабзавкому кінофабрики щодо долі вищезгаданих кінофахівців, наголосив на їх звільненні як оптимальному засобі боротьби з “ворожою, чужою, рвацькою політикою” [50, с. 3] і закликав громадськість і колектив київської кінофабрики засудити її. Додатком до статті була ремарка редакції, у якій пролунав заклик до громадянського об'єднання українських радянських кінематографістів визначити своє ставлення до вищезгаданих кіноробітників і “декларувати ту позицію, що їй мусять зайняти радянські кінематографісти в дні великого будівництва” [50, с. 3].

У складеному фабзавкомом київської кінофабрики інформаційному матеріалі [5], який з'явився у відповідь на фейлетон “Проти рвачів і дезертирів” журналіста Фіксажа, констатовано наявність у вищезгаданому тексті неправдивої інформації щодо звинувачення членами фабзавкому Вертова у рвацтві, дезертирстві, у підборі “некваліфікованого” робітника Свилової. З огляду на це було прийнято рішення ознайомити редакцію “Кіно-газети” та громадськість із документами щодо цієї справи. У ремарці “Від редакції” було зазначено, що після ознайомлення з ними не було знайдено доказів на підтвердження негативної (рвацтво, дезертирство) інформації про Вертова.

Прикметним є те, що в “Кіно-газеті” було декілька варіантів оформлення рубрики “Нам пишуть”: розміщення листів (А.Стар-ов “Культура чи комерція?” [45], ЦУ ТДРФК “Централізуємо готування кіномеханіків. До всіх округів ТДРФК” [55]) і переказ листів з окресленням суті проблеми [24].

У рубриці “Про що писати до “Кіно-газети”” редакція читачам пропонувала різні теми, зокрема й ті, що містили дискусійний елемент (“Хто має керувати кіно-об'єднаннями: ВРНГ чи Наркомоси національних республік, Кіно-синдикат чи національні кінооб'єднання” [31, с. 6]).

Рубрика “Ми відповідаємо” містила відповіді читачам із зазначенням їх прізвища та місця проживання. Редація “Кіно-газети” лаконічно відповідала, коментуючи ситуацію (“Професія актора надто велика й відповідальна” [20, с. 6]), даючи поради (“В крайньому разі, через місцеву організацію ТДРФК зверніться до Одеського кіно-технікума” [20, с. 6]), повідомляючи необхідну інформацію (“В одному з наступних чисел “Кіно-газети” буде випущено матеріали про вимоги до кіно-актора та про умови роботи останнього на кіно-виробництві” [20, с. 6]) або відсилаючи до більш детального джерела інформації [21], анонсує висвітлення тем у наступних номерах, у яких читач може знайти відповідь на своє запитання.

Рубрика “Поради фотоаматорам” [29], розміщена в п’ятому номері “Кіно-газети”, починалася з повідомлення про початок її функціонування, специфіку контентного наповнення (“тут будемо вмщати фотороботи аматорів, давати [...] консультації, поради” [29]), яке також передбачало інтерактив у формі “запитання-відповідь”, і закінчувалася проханням брати активну участь у функціонуванні цієї рубрики. Під нею в цьому номері вже розміщено докладну відповідь фахівця В. Горобовця, у якій не тільки рекомендовано необхідну літературу для детального ознайомлення з теоретичним матеріалом, а й зазначено місце її придбання – “Укртеакіновидав”.

Прикметним є те, що в сьомому номері “Кіно-газети” у відповідях на запитання є відсилка до виділених жирним накресленням назв книг Укртеакіновидаву (“Про це надруковано докладно у таких книжках: Ягодівський і Куровський – “Фото-апарат из листа картона и работа с ним” – (коштує 40 коп.); Албычев – “Самодельные фотоаппараты” (коштує 60 коп.); Бродерсон – “Фото-оптика и самодельные объективы” (коштує 90 коп.)” [30]), що містять більш детальну інформацію.

У наступному номері формат рубрики “Поради фотоаматорам (Куток фото-аматора)” зазнав змін: замість структури “запитання – відповідь”, було запропоновано огляд літератури, що містив інформацію про фотомистецтво. В. Г-ць [2], рекомендує книжкову продукцію (“Що треба знати фото-аматорові”, “Порадник фотографа”, “Хімія фото-процесів”, “Листи до світлописця аматора”, “Фото для всіх”, “Кіно-газета”), дав вихідні дані, окреслив аудиторію потенційних споживачів, змістове наповнення книг, акцентував увагу на художньому оформленні й анонсував наступний огляд подібної літератури російською мовою.

В одинадцятому номері “Кіно-газети” редакція розмістила інформацію під назвою “На перекличку фото-гуртків” [25] із метою поживлення інтерактиву з читачами, визначення недоліків діяльності фотогуртків, з’ясування специфіки їх роботи й перспектив розвитку. Редакція, звертаючись до читачів, заохочувала давати поради, необхідні для вдосконалення “Кутка фото-аматора” у “Кіно-газеті”, надсилати світлини, зобов’язувалася допомогти в розв’язанні проблем, що стосуються вищезгаданої тематики.

Про активність редакції “Кіно-газети”, що сприяє формуванню позитивного іміджу друкованого органу, та її швидке реагування на події, висвітлені в інформаційних матеріалах, свідчать примітки, яким притаманна поліфункціональність, й оголошення [26] про загальні міські збори кореспондентів “Кіно-газети”, співробітників київських окружних газет, заводських багатотиражок, газет Київської кінофабрики, під час яких з огляду на інформацію про порядок денний заплановано звіт редакції.

Для популяризації “Кіно-газети”, що під час доповіді на президії ЦП ТДРФК від 8 березня 1930 р., окресливши основні напрями розвитку, продемонструвала здатність до аналізу своїх недоліків (“Редакції та видавництву ліквідувати будь-які запізнення з виходом та приставкою передплатникам “Кіно-газети”, а також поліпшити зовнішньо оформлені матеріали (верстка, заголовки, гасла, шапки і т. ін.)” [13, с. 1]), під час засідання було запропоновано організувати спеціальну кампанію щодо промоції.

Було створено виїзні редакції в різні регіони УРСР, які співробітничали з місцевими газетами й випускали спільний номер. Лаконічний звіт (“Кіно-газета” на Дніпрелістані) про результати виконаної роботи та перспективи подальшої діяльності (“Черговим місцем для роботи виїзної редакції “Кіно-газети” буде Донбас” [17, с. 6]) було надруковано в тринадцятому та чотирнадцятому випусках органу української кіногромадськості, оголошено початок культпоходу під гаслом “Жодного члена ТДРФК без “Кіно-газети”” (“Кіно-газету” членам ТДРФК).

Для активізації читачів розміщено графічно виділені невеликі повідомлення (“Даймо “КІНОГАЗЕТУ” селу”, “Викликаємо”, “На культурну перебудову села”) від імені конкретної організації, у якому містилися інформація з вказівкою на кількість передплачених примірників і заклик наслідувати цей позитивний приклад. Так, “Київський Селянський

Будинок” [8, с. 6] звертався до “Окрсельбудинків всіх округових центрів України” [8, с. 6] із проханням передплатити не меншу кількість примірників друкованого органу кіногромадськості. Маніпулятивну функцію у вищезгаданих повідомленнях виконують заголовок “Даймо “КІНОГАЗЕТУ” селу”, що, окреслюючи проблему, містить заклик до її розв’язання; сильна позиція тексту, зокрема останнє речення (“Про згоду та практичні заходи просимо повідомити через “КІНОГАЗЕТУ”” [8, с. 6]), що передбачає інтерактивність, а також слово “викликає”, яке спонукає адресата взяти участь у соцзмаганні щодо розповсюдження газети.

Ще одним способом популяризації “Кіно-газети” були заклики журналістів інших газет передплачувати вищезгадану газету. Так, журналіст газети “Шлях Жовтня” Н. Боярчук в інформаційному матеріалі під заголовком “Обіцяю...” [1] обіцяв сприяти розповсюдженню “Кіно-газети” і стати передплатником.

Ще одним засобом позиціювання “Кіно-газети” (1930) було розміщення на її сторінках рекламної продукції. Необхідно відзначити, що в “Кіно-газеті” за 1930 рік є деякі зміни щодо розташування реклам фільмів та їх оформлення. Зокрема, рекламні тексти позбавлені оціночних епітетів, лексеми “незабаром”, дієслів наказового способу та пунктуаційних знаків, які використовувалися для акцентуації уваги читача. Рекламні тексти фільмів за 1930 рік містять хронологічні маркери, що конкретизують місяць прокату, лаконічно інформують читачів про назву фільму, прізвища режисера та оператора. Прикметним є те, що в рекламних текстах переважно не вказується акторський склад. Суттєві зміни впродовж року відбулися й у художньому оформленні реклам: вони (переважно 6 реклам) були розташовані під фразами (“Закінчені постановкою й виходять у березні місяці в прокат такі фільми” [39, с. 4]; “У лютому місяці побачите на екранах ВУФКУ такі фільми” [38, с. 6] і у формі геометричних блоків об’єднані декоративними рамками для привернення уваги реципієнта.

Необхідно зазначити, що на сторінках “Кіно-газети” за 1930 рік багато уваги приділено рекламі фільму режисера О. Довженка “Земля”. У сьомому номері в оголошенні про закінчення зйомки фільмів “Хліб”, “П’ять наречених”, “Вітер з порогів” і їх підготовку до прокату, який відбудеться в березні, розміщено інформацію про те, що “на київській кіно-фабриці закінчено величезний фільм “Земля”” [39].

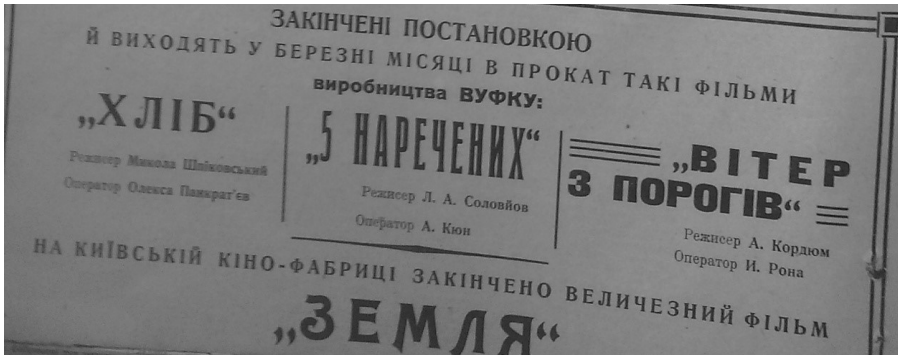

Рис. 1. Фотографія реклами
(Кіно-газета. – 1930. – № 7 (37). – С. 4)

Уже у восьмому та дев'ятому випусках на сьомій сторінці розміщено інформаційний матеріал, присвячений обговоренню фільму “Земля”, попередній перегляд якого викликав антитетичні оцінки, що й спонукало редакцію на сторінках “Кіно-газети” ініціювати всебічний аналіз цього твору для розкриття глядачеві його недоліків і переваг. Звернувшись до читачів із проханням повідомляти будь-яку інформацію, пов’язану з переглядом фільму та його обговоренням, вона наголосила на необхідності приділити вищезгаданому медіатекстові максимальну увагу.

У скороченій стенограмі виступів членів приймальної комісії ЦП ВУФКУ від 26 лютого 1930 року зафіксовано висловлювання представників ВУФКУ та голландського режисера Івнеса, які давали позитивні оцінки фільму “Земля”, наголошуючи на високій якості фільму, що “штовхає мистецтво вперед” [14, с. 7] і є визначною подією в радянській та європейській кінематографії. У своєму заключному виступі О. Довженко озвучив мету й завдання, поставлені перед зйомкою фільму, пояснив принцип моделювання образу куркуля, який критики вважали ідеологічно неправильно створеним.

Під час обговорення, що відбулося після громадського перегляду, учасники звернули особливу увагу на недоліки вищезгаданого медіатексту: невмотивованість деяких епізодів (каяття куркульського сина, поява голої селянської дівчини), незрозумілий для масового глядача символізм, ідеологічно неправильне моделювання образів партійця, куркуля, попа. Прикметним є те, що, попри вищезгадані критичні зауваження, у кінці

обговорення, сильній позиції тексту, яка краще запам'ятовується, Бердичевським було висловлено думку про геніальність цього фільму.

На восьмій сторінці цього ж випуску редакція у формі реклами [40], для створення якої було використано різні шрифти, розмістила інформацію про те, що у квітні починається кінопрокат фільму “Земля”.

Також особливу увагу в “Кіно-газеті” (1930) було приділено фільму “Хліб”. У колективній рецензії на фільм “Хліб” [51] містяться переважно позитивні оцінки кінофахівців художнього фільму “Хліб”, які відзначили якісну гру акторів, форму подачі матеріалу, роботу оператора, указавши на незначний недолік фільму, зокрема порушення принципу правдоподібності щодо моделювання образу куркуля.

У резолюції іншої колективної рецензії [52] на художній фільм “Хліб”, складеній у результаті громадського перегляду в Будинку кіногромадськості, міститься позитивна оцінка вищезгаданого медіатексту, зокрема наголошено на його ідеологічній правильності й художній цінності.

У статті М. Ратнера “Про “хліб” буденний” [33] чітко окреслено ситуацію – провал прокату фільму “Хліб”, яка склалася у зв'язку з відсутністю роботи щодо його популяризації. Указавши на недоліки промоції, зокрема інформаційний вакуум навколо фільму (“Картину випустили на харківські екрани, не згадавши про неї ні одним словом... Картину випустили раптово, про неї ніхто не знав...” [33, с. 4]), низький рівень якості рекламних плакатів (“В один вечір два фільми – “Хліб” і “Вода, повітря та сонце...” [33, с. 4]), де відсутня інформація про вищезгадану кінопродукцію, демонстрація двох кінокартин за невеликий проміжок часу, що сугестує думку про другосортність і неважливість фільму “Хліб”, автор констатує, що “картину змазали” (“Театр пустий... глядачів немає” [33, с. 4]). Вимога автора притягти винних до відповідальності поступово набуває актуальності з огляду на використану в статті антитезу (відсутність якісних плакатів для реклами радянської кінопродукції – “великі плякати, кольорові афіши, до демонстрації картини по всіх кінотеатрах афіши” [33, с. 4] для реклами закордонних фільмів), а також інформацію про аналогічні випадки (“Подібна історія була з картинами “Старе й Нове”, “Весна”, зараз теж саме відбувається із картиною “Гігант” [33, с. 4]). Поруч із цією статтею розміщено ілюстрацію (““Хліб” сходить” [53]), де на великій діжці з тістом танцює усміхнений хлопець.

*Рис. 2. Фотографія ілюстрації “„Хліб”сходить”
(Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 4)*

Цікавим із точки зору реалізації рекламної функції є текст рецензії М. Густавцева на фільм “Червонці” [7]. У ньому завдяки синтаксичним засобам увиразнення (градація, асиндетон тощо) і тропам моделюється образ героїчного Червоного козацтва України, є лірична тональність і поступовий перехід художнього стилю в публіцистичний, де чітко зазначено недоліки фільму, зокрема одноманітність викладу матеріалу, недостатнє політичне підґрунтя розкриття діяльності Червоного козацтва України. Однак усе це може залишитися поза увагою читача, оскільки в результаті графічного виділення назви фільму (“Червінці”), лексеми “сьогодні”, а також останнього абзацу (“Побільше фільмів про Червону армію, про оборону країни. Побільше політичної чіткості, виразності, соціального змісту!”) створюється текст рекламного характеру, який одразу привертає увагу й, асоціюючись із вищезгаданим медіатекстом, закріплюється у свідомості читача.

У рубриці “Хроніка кіновиробництва. Одеська кінофабрика” [54], яка з огляду на подальшу промоцію деяких медіатекстів, крім інформаційної, виконує ще й рекламну функцію, містяться матеріали, об’єднані заголовками “Виготовлено в березні” (лаконічні анотації фільмів), “Сценарна майстерня фабрики” (стисла інформація про сценарій, зокрема зазначено авторство, стан роботи над медіатекстом, прізвище режисера, який буде займатися його екранізацією), “Фільм “Будівник””, де зазначено майже всі паспортні дані майбутнього фільму, анотацію сценарію, місце зйомок й анонсовано їх закінчення.

Необхідно відзначити, що, на нашу думку, із метою привернення уваги до кінематографічного продукту в “Кіно-газеті” за 1930 рік активно використовуються фотографії акторів (Л. Ляшенко, І. Замичковський, С. Свашенко тощо) із вказівкою на роль у фільмі, режисерів (М. Шпиковський, К. Болотов) і кадрів із різних фільмів (“Студентка”, “Контакт”, “Червоне козацтво” тощо) без тематичної прив’язки до статей.

У третьому-четвертому номерах “Кіно-газети” за 1930 рік розміщено дружній шарж на М. Шпиковського – режисера фільму “Шкурник”. На ньому зображено вищезгаданого режисера на верблюді Цибалі, який рухається “шляхом слави” [11, с. 1], про що свідчить вербальний супровід (“Яким ввижається глядачеві реж. ВУФКУ Т. Шпиковський (після фільму “Шкурник”, де один із героїв верблюд “Цибала”” [11, с. 1])).

Рис. 3. Фотографія дружнього шаржу
(Кіно-газета. - 1930. - № 3 (33) - 4 (34). - С. 1)

Деякі фотографії кадрів із фільмів (“Земля”, “Трансбалт”) використані в “Кіно-газеті” неодноразово й корелюють із контентом статей і рецензій, що підвищує зацікавленість читача вищезгаданою кінопродукцією. Аналогічну функцію виконує й розташування на одній сторінці реклами фільму й фотографії кадру з нього. Наприклад, у двадцять третьому номері “Кіно-газети” реклама [41] фільму “Трансбалт”, розташована на великій площі й оригінально графічно оформлена, поєднується з фотографією [46] кадру із цього фільму.

Крім реклам кінопродукції, у “Кіно-газеті” за 1930 рік розміщено рекламу [35] багатоілюстрованого журналу “ДЕКАДА”, де окреслено читацьку аудиторію, широкий тематичний діапазон, періодичність випуску журналу, якість паперу, цінову політику, умови передплати й адресу, за якою її приймають; Укртеакіновидаву, у якому зазначено інформацію про послуги, що надає київська крамниця “Сцена і екран”. Зокрема, ідеться про випуск та розсилку книг “з усіх галузів мистецтва українською та російською мовою” [42, с. 1], а також продаж перук, гриму, квиткових книжок, листівок.

Список використаних джерел

1. Боярчук Н. Обіцяю... // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 6.
2. В. Г-ць Поради фотоаматорам (Куток фото-аматора) / В. Г-ць // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 8.
3. Викликаємо // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 6.
4. Відгуки на дописи (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 4.
5. Відгуки на фейлетон “Проти рвачів і дезертирів”. Ухвала ФЗК Київ. Кінофабрики з 1 червня 30 р. // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 4.
6. Гольдберг М. Поширюймо “Кіно-газету” / М. Гольдберг // Кіно-газета. – 1930. – № 26 (56). – С. 4.
7. Густавцев М. Червонці (кінорецензія) / М. Густавцев // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 6.
8. Даймо “КІНОГАЗЕТУ” селу // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 6.
9. До кореспондентів і читачів “Кіно-газети”. Про методику й техніку переведення Всеукраїнського огляду кіногромадськості // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 2.

10. Допоможімо кіно-виробництву // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 1.
11. Дружній шарж // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 1.
12. Забужний М. Покінчимо з проривною чехардою! / М. Забужний // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 2.
13. Завдання “Кіно-газети” (Із резолюції на доповідь редакції на президії ЦП ТДРФК від 8 березня 1930 р.) // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 1.
14. “Земля”. Виступи членів приймальної комісії ЦП ВУФКУ від 26 лютого 1930 року (За скороченою стенограмою) // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 7.
15. “Земля” (громадський перегляд на поширеному пленумі Художньої ради Київської кінофабрики 10 березня 1930 р.) // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 7.
16. “Кіно-газета” допомогла (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 6.
17. “Кіно-газета” на Дніпрельстані // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 6.
18. Кіно-Око За кіногромадськість на селі / Кіно-Око // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 4.
19. Крижановський А. Стажори на Одеській кінофабриці / А. Крижановський // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 4.
20. Ми відповідаємо (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 6.
21. Ми відповідаємо (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 4.
22. На культурну перебудову села // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 6.
23. Нам пишуть (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 30 (60). – С. 3.
24. Нам пишуть (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 35 (65). – С. 4.
25. На переключку фото-гуртків // Кіно-газета. – 1930. – № 11 (41). – С. 5.
26. Об’ява // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 4.
27. Оголошення // Кіно-газета. – 1930. – № 7 (37). – С. 4.
28. Оголошення редакції // Кіно-газета. – 1930. – № 28 (58). – С. 3.
29. Поради фотоаматорам (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 4.
30. Поради фотоаматорам (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 7. – С. 4.

31. Про що писати до “Кіно-газети” (рубрика) // Кіно-газета. – № 3 (33) – № 4 (34). – С. 6.
32. Про що писати до “Кіно-газети” (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 25 (55). – С. 4.
33. Ратнер М. Про “хліб” буденний / М. Ратнер // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 4.
34. Рева Д. М. Дивна історія / Д. М. Рева // Кіно-газета. – № 19 (25) – 21 (27). – С. 6.
35. Реклама журналу “Декада” // Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 6.
36. Реклама “Кіно-газети” // Кіно-газета. – 1928. – № 1. – С. 4.
37. Реклама “Кіно-газети” // Кіно-газета. – 1929. – № 2 (8). – С. 4.
38. Реклама // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 6.
39. Реклама // Кіно-газета. – 1930. – № 7 (37). – С. 4.
40. Реклама // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 8.
41. Реклама фільму “Трансбалт” // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 4.
42. Реклама Укртеакіновидаву // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 1.
43. Сидоренко Д. Ближче до мас / Д. Сидоренко // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 5.
44. Синебок І. “Кіно-газету” на село / І. Синебок // Кіно-газета. – № 19 (49). – С. 5.
45. Старов А. Культура чи комерція? / А. Стар-ов // Кіно-газета. – 1930. – № 30 (60). – С. 3
46. Трансбалт (фотографія) // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 4.
47. Третій рік! // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 1.
48. У боротьбі за “Кіно-Газету”. “Кіно-Газета” мусить стати войовничим органом пролетарської критики! Її треба перетворити на справжню масову газету кіногромадськості. Сельбуди, клюби, кіноустановки, осередки ТДРФК, популяризуйте й поширюйте свою “Кіно-Газету” (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 5.
49. У боротьбі за “Кіно-газету” (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 4.
50. Фіксаж Проти рвачів і дезертирів! (Випадки на київській кінофабриці) / Фіксаж // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 3.
51. “Хліб” (колективна рецензія) // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 6.

52. «Хліб» (колективна рецензія) // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 4.

53. «Хліб» сходить (ілюстрація) // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 4.

54. Хроніка кіновиробництва. Одеська кінофабрика (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 11 (41). – С. 6.

55. ЦУ ТДРФК Централізуємо готування кіномеханіків. До всіх округів ТДРФК / ЦУ ТДРФК // Кіно-газета. – 1930. – № 30 (60). – С. 3.

56. Шаталов С., Марич Ю., Шульман Д. Плентаються позаду темпів. Багатотиражка «Об'єktiv» не була «класовим об'єktivом» / С. Шаталов, Ю. Марич, Д. Шульман // Кіно-газета. – 1930. – № 30 (60). – С. 3.

57. Шевченко «Директиви» туманять очі / Шевченко // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 2.

РОЗДІЛ 2. СПЕЦИФІКА ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОТИСТОЯННЯ МІЖ ГАЗЕТОЮ “КИНО” ТА “КИНО-ГАЗЕТОЮ”

Поява у фразах-орієнтирах “Кіно-газети” за 1930 рік заклику боротися за вищезгаданий друкований орган української кіногромадськості зумовлена виникненням конфронтації між редакціями української “Кіно-газети” та московської газети “Кино”, яка, розмістивши статтю Глоби “Алло, говорит Одеса” з неправдивою інформацією про діяльність “Кіно-газети”, підтримала його позицію, почавши тим самим інформаційне протистояння, спрямоване на моделювання негативного іміджу свого конкурента.

Уперше вищезгадана конфронтація була окреслена в п'ятому випуску “Кіно-газети” за 1930 рік М. Сачуком. Називаючи свою статтю ““Дяківська педагогіка”, або коментарії до критики “с пристрастием””, яка має підзаголовок “Відповідь газеті “Кино”, ч. 5-25/ 1-30 р.”, автор упродовж усієї статті доводить безпідставність звинувачень на адресу “Кіно-газети” й умотивовує обраний ним заголовок не тільки наведеними аргументами, а й згадкою анекдоту про дяка, який карав усіх учнів (“Винуватих – для того, щоб виправлятися, а невинних – щоб, мовляв, не псувалися” [12, с. 3]). Стаття супроводжується дружніми шаржами художника Бамського, у яких автор персоніфікував газети “Кино”, “Кіно-газети”, візуалізуючи їх антитетичність моделюванням контрастних образів людей за їх зростом (велетень-маленький), статурою (м'язистий – худий), віком (чоловік середнього віку – хлопчик), поведінкою (нападає – захищається).

Агресія майже оголеного м'язистого велетня (“Кино”), що дубинкою б'є по голові свого суперника (“Кіно-газета”), і перемога хлопчика, який поранив пером гіганта, сугестує біблійні образи Давида та Голіафа. Супроводжуючи два дружні шаржі, що ілюструють початок і кінець конфронтації, коментарями (“Методи самокритики, що їх ілюструє газета “Кино””; “...І що з цього може вийти” [12, с. 3]), автор прогнозує розв'язання конфлікту на користь “Кіно-газети”.

Рис. 4. Фотографія дружнього шаржу худ. Бамського
(Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 3)

У десятому випуску “Кіно-газети” за 1930 рік на сторінці під фразою-орієнтиром “У боротьбі за “Кіно-газету”, орган української кіногромадськості” розташовано комплекс інформаційних матеріалів, присвячених висвітленню вищезгаданої проблеми. У статті ““Війна” чи спільна робота?” коректно зазначено, що газета “Кіно”, замість плідної співпраці для виконання поставлених завдань, безпідставними звинуваченнями “Кіно-газети” у “відомчості”, “затискові самокритики”, “вихвалюванні абсолютно всіх фільмів ВУФКУ” завдає шкоди її репутації. Прикметним є те, що текст статті, незважаючи на конфліктну ситуацію, позбавлений категоричних заяв на адресу редакції “Кіно”, навпаки, наведена аргументація, акцентуація на антиетичності бажаної (плідна співпраця) і реальної (конфронтація) ситуацій, використання таких лексем, як “співпраця”, “повага”, “підтримка”, “дружні”, “братерських” [1, с. 6]), тавтології (“ми проти оцієї “війни”, проти “сварки”, проти зайвої полеміки” [1, с. 6]), свідчить про намір нівелювати конфронтацію й почати плідну співпрацю.

У статті “Акуратніше: пальці видно... (Відповідь на “відповідь” газети “Кіно”)” М. Сачук, детально висвітлюючи історію виникнення інформаційного протистояння між російською й українською газетами, аргументативно спростовує неправдиву інформацію, а також демонструє нелогічність і суперечливість (“...не можна, повторюємо “Кіно-газети”, “где нет ни одного слова критики”, переборщувати із самокритикою” [11, с. 6]) тверджень журналіста Глоби, нова стаття (“Усердие не по разуму”) якого була надрукована в сімнадцятому випуску газети “Кіно” і засвідчила продовження інформаційної війни щодо “Кіно-газети”. Іронічно оцінюючи за допомогою евфемізмів ““оригінальна” логіка”, ““розумні” висновки”, “специфічний тон статті” [11, с. 6] некомпетентність і непрофесіоналізм журналіста Глоби, який навмисно продукує дифамаційний матеріал, автор, цитуючи редакцію газети “Кіно” (“І радимо останній, її же словами. “Вместо злобной конкуренции с газетой “Кіно”, нужно прямое сотрудничество с ней в борьбе с провалами и с не достатками, общини для нашей промышленности...” [11, с. 6]), закликає її до конструктивної співпраці.

На відміну від М. Сачука, який, дипломатично уникаючи використання різких висловлювань, охарактеризував неправдиву інформацію щодо “Кіно-газети” як помилкову (“Або необґрунтовані серйозні й відповідальні обвинувачення на адресу “Кіно-газети” підтвердити фактами, або

Рис. 5. Фотографія дружнього шаржу худ. Бамського
(Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 3)

визнати їх помилковість, хибність, і безпідставність” [11, с. 6]), редакція в статті “Знов це саме...” назвала її “брехливою вигадкою” [3, с. 6]. Підставою для цього стала стаття Кросс Ворда “Как живут и работают в Одессе”, де журналіст звинувачує “Кіно-газету” у неможливості реалізувати право на спростування інформації (“Эта газета простодушно дает место под инсинуации Ореловичей, категорически отказываясь помещать опровержение этих инсинуаций” [3, с. 6]). Група співробітників і робкорів “Кіно-газети” у статті “Протестуємо” висловила протест проти необґрунтованих обвинувачень органу ТДРФК України.

Прикметним є те, що в редакційному матеріалі “До відому редакційної газети “Кіно”, та Центральної Ради ТДРФК РСФРР” під час аналізу статей Глоби редакцією було зроблено акцент на спробах журналіста спекулювати “національними мотивами” [2, с. 6], свідченням чого є зауваження, що містить імпліцитне звинувачення (“Орелович ругает прессу. Не украинскую – боже сохрани! Украинская – свои... Росийскую прессу ругает Орелович” [2, с. 6]) у дискримінації за національними ознаками.

Третя сторінка одинадцятого випуску “Кіно-газети” за 1930 рік, яка починається фразами-орієнтирами “За здорову, справжню пролетарську самокритику! Проти “сенсацій” та цькування!”, що визначають тональність статей, присвячена висвітленню проблеми інформаційної війни з боку газети “Кіно”. Цього разу об’єктом “сенсацій і цькувань” стала не “Кіно-газета”, а діяльність Одеської кінофабрики ВУФКУ. У листі до редакції “Кіно-газета” від ВУОРПК, розміщеного в газеті під назвою “Протестуємо проти безпідставних вихваток!”, спростовано неправдиву інформацію (ідеться про обставини звільнення Швідлера, заборону одинадцяти картин Одеської кінофабрики, безгосподарність, крадіжки, згвалтування робітниць, історія Жолнеровича, оцінка діяльності члена ВУОРПК Ореловича), спрямовану на дискредитацію української кінематографії, й оцінено дифамаційні статті, надруковані в “Кіно”, як такі, що містять наклеп із метою розпалення конфронтації між українським та російським кінематографом. У цій статті до газети “Кіно” претензії висловлюються не тільки щодо розповсюдження неперевіреної інформації (“Факти, що торкаються одеської фабрики та її керівників – неправдиві” [9, с. 3]), а й некоректного використання українських слів у російськомовному тексті (“... як і не можуть сприяти зміцненню цих зв’язків окремі невдалі фрази з статтів, на зразок несподіваного користування в російському контексті

українськими словами, як гумористичним матеріалом (“газетяр”, “лантух борошна”)” [9, с. 3]).

У “Резолюції загальних зборів робітників одеської кіно-фабрики ВУФКУ з 3-го квітня 1930 року” зафіксовано рішення вимагати від “професійних, а також від організацій радянської законності” [10, с. 3] відновлення репутації Одеської кінофабрики, що була зіпсована статтями газети “Кино”. Із другою частиною останнього речення резолюції, де міститься прохання допомогти позбавитися тих робкорів, які “зводять з фабрикою свої особисті розрахунки” [10, с. 3], корелює графічно виділена фраза-заклик “Геть псевдоробкорів з лав робітників пролетарської преси!”.

У своїй статті “Не перекручуйте (Відповідь московській газеті “Кино”)” Петровський, аналізуючи надруковану в газеті “Кино” замітку “про організацію науково-культ. кіна в м. Харкові” [7, с. 3], у якій негативно висвітлено діяльність “прокатчиків” [7, с. 3], що були ініціаторами проведення вищезгаданого заходу, зокрема зроблено акцент на конфлікті з представниками кіногромадськості, зауважив недоречність негативного висвітлення досягнень ВУФКУ щодо популяризації науково-культурних фільмів і констатував необ’єктивність газети “Кино” у висвітленні діяльності української радянської кінематографії. Висновки щодо “спеціального наміру” [7, с. 3] російської газети проводити вищезгадану інформаційну політику Петровський зробив на підставі ознайомлення з карикатурами газети “Кино”, які “висвітлюють укр. радянську кінематографію, як “хохляцьку” (!)”, і статтями, де інформацію подано “або неповно або неправдиво” [7, с. 3]. Автор статті попередив про негативні наслідки такої моделі поведінки “основного органу кінематографії” [7, с. 3], зокрема втрату авторитету серед національних кіноорганізацій і неможливість виконувати консолідаційну функцію, необхідну для “розгортання процесу кіно будівництва...” [7, с. 3].

Стаття С. Ореловича “Нездорова сенсація”, розміщена під графічно виділеною фразою “Спекуляція радянським друкованим словом є злочинство!” [5, с. 3], стала відповіддю на фейлетон Арк. Бух’ом “Крематорій” (“Вечерние Известия” № 21 (88)), де автор, порівнюючи Одеську кінофабрику з крематорієм, стверджує, що вона знімає фільми, які потім забороняються. Спростувавши вищезгадану неправдиву інформацію, О. Орелович у постскрипті до своєї статті ознайомив з усіма обставинами справи, які дозволяють зробити висновок, що

поява фейлетону Світлова (“Цими днями в останньому числі журналу “Крокодил” я прочитав той же фейлетон “Крематорій”, який слово в слово збігається з фейлетоном “Вечерних Известий”, але вже підписаний не Арк. Бух’ом, а Світловим” [5, с. 3]) стала результатом відмови від пропозиції вищезгаданого журналіста “прийняти до постави фільм на закордонну тему” [5, с. 3].

У статті “Проти спекуляції, за об’єктивність (Критика й “критика”)” С. Орелович автор негативно оцінює інформаційну політику деяких російських засобів масової інформації, які необ’єктивно характеризують кінопродукцію українського виробництва, зараховуючи її до найбільш відсталих і позитивно оцінюючи продукцію “Совкіна”, що не відповідає офіційним даним “Реперткому”, а також загальним оцінкам української кіногромадськості. Аналізуючи упереджені висловлювання Бляхіна, що написав негативну рецензію на фільм “Бенефіс клоуна Жоржа”, Херсонського, який “огульно гудить” [6, с. 4] фільм “П’ять наречених”, а також статті, надруковані в московській пресі, де порушувалося питання про зняття з кінопрокату фільму “Дві жінниці”, Орелович наводить контраргументи, що демонструють необ’єктивність оцінки вищезгаданих медіатекстів. Автор статті, іронізуючи, піддає критиці інформаційну політику редакції московської газети “Кино”, яка, довіряючи ненадійному джерелу інформації (“лже-робкор, авантюрик, спекулянт, розтратник, походженням з родини біржових маклерів, викинутий із лав партії за хабарництво та “легковажне” ставлення до державних грошей...” [6, с. 4]), надрукувала матеріал Швідлера “Итоги чистки”, що, за офіційною заявою голови комісії з чистки Оксмана, містив неправдиву інформацію. Використанням антитез у заголовку “Проти спекуляції, за об’єктивність” та підзаголовку “Критика й “критика””, іронічною тональністю висловлювань щодо авторитетності джерела інформації московської газети “Кино”, риторичним запитанням (“Доводиться тільки дивуватися, як це збіглися настрої й ставлення до ВУФКУ такої темної особи, як Швідлер з одного боку, і органу російської кіно-громадськості, газети “Кино”...” [6, с. 4]) і фінальним категоричним висловлюванням (“Злісному цькуванню, безпардонному насакуванню, безоглядному користуванню з послуг брудних рук треба покласти край!...” [6, с. 4]), репрезентованим окличним реченням, автор, підкресливши своє негативне ставлення до порушень журналістської етики, з огляду на контекст дав їм адекватну оцінку.

У «Кіно-газеті» (№ 8–9) було надруковано статтю Н. Іванова, заголовок якої («Геть п'яниць із лав творців радянських фільмів») завдяки антитезі «п'яниця – творці радянських фільмів» та спонукальному реченню з вигуком «геть» набуває категоричності й експресивності, розташовано в рубриці з емоційно антитетичним заголовком «Про все потроху». На нашу думку, нейтральність такої назви ілюзорна, оскільки існування вищезгаданого інформаційного протистояння, контекст (на шостій сторінці переважно надруковано інформаційні матеріали, у яких є критична оцінка діяльності керівництва), а також розміщення лише однієї статті у вищезгаданій рубриці, шрифтове оформлення назви якої привертає увагу реципієнта, дозволяють у лексемі «потроху» помітити натяк на те, що редакція «Кіно-газети» повідомила лише невелику частину інформації про події, висвітлені в статті.

Н. Іванов, повідомляючи про аморальну поведінку (принижували жінку-робітницю, натякаючи на сексуальні стосунки за гроші) п'яних режисера Юрцева та оператора Хватова, творців майбутнього фільму про Дніпробуд, дорікнув Совкіно за непрофесіоналізм у підборі кінокадрів для фіксації грандіозної події й наголосив на необхідності виправлення цієї помилки. Повідомляючи громадськості факт, автор для об'єктивного відтворення ситуації й підкреслення її ганебності детально описав жести («рачки відряпувався» [4, с. 6], «Він уже не міг стояти, бо був п'яний до краю» [4, с. 6], «неоднозначно хитнув головою в бік свого, 36 номеру» [4, с. 6]) і манеру спілкування («зупинив французьким белькотанням» [4, с. 6], «підсунув 10 підніс, мимрячи» [4, с. 6]) режисера Юрцева, негативне ставлення до якого висловив відповідним (у лапках) оформленням слова «славетним».

Список використаних джерел

1. Війна чи спільна робота? // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 6.
2. До відому редакційної газети «Кіно», та Центральної Ради ТДРФК РСФРР // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 6.
3. Знов це саме // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 6.
4. Іванов Н. Геть п'яниць із лав творців радянських фільмів / Н. Іванов // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 6.

5. Орелович С. Нездорова сенсація / С. Орелович // Кіно-газета. – 1930. – № 11 (41). – С. 3.
6. Орелович С. Проти спекуляції, за об'єктивність (Критика й “критика”) / С. Орелович // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 4.
7. Петровський Не перекручуйте (Відповідь московській газеті “Кіно”) / Петровський // Кіно-газета. – 1930. – № 11 (41). – С. 3.
8. Протестуємо // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 6.
9. Протестуємо проти безпідставних вихваток! // Кіно-газета. – 1930. – № 11 (41). – С. 3.
10. Резолюції загальних зборів робітників одеської кіно-фабрики ВУФКУ з 3-го квітня 1930 року // Кіно-газета. – 1930. – № 11 (41). – С. 3.
11. Сачук М. Акуратніше: пальці видно... (Відповідь на “відповідь” газети “Кіно”) / М. Сачук // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 6.
12. Сачук М. “Дяківська педагогіка” або коментарії до критики “с пристрастием” (Відповідь газеті “Кіно”, ч. 5-25/1-30 р.) / М. Сачук // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 3.

РОЗДІЛ 3. ДІЯЛЬНІСТЬ ТДРФК КРІЗЬ ПРИЗМУ “КІНО-ГАЗЕТИ” (1930)

“Кіно-газета” як друкований орган ТДРФК, що був створений для активізації кіногромадськості з метою організації кінофікації села, освітньої підготовки кінокадрів і підвищення їх кваліфікації, ліквідації кінонеписьменності, контролю кінопродукції, особливу увагу приділила висвітленню його діяльності, зробивши акцент на проблемах, недоліках Товариства друзів радянського кіно, а також пропозиціях удосконалення його роботи.

Репрезентантом основних тенденцій у діяльності ТДРФК (літня робота ТДРФК, залучення молоді на кіновиробництво, ліквідація окружних організацій, зміцнення районних та низових осередків) є фрази-орієнтири, що виконують такі функції: інформативну, атрактивну, спонукальну.

Атрактивна функція активізується за допомогою

1. Використання контрастних шрифтових накреслень [4; 35].
2. Використання різних шрифтових накреслень для виокремлення ключової фрази [35].
3. Використання дробового запису лексем [47].
4. Використання нижнього накреслення лексем [36].
5. Використання цитат з ухвал кіноради ВУРПС’у [29].
6. Графічне оформлення трьома паралельними лініями з обох боків [12].
7. Використання жирного накреслення для всіх лексем.

Спонукальна функція активізується завдяки використанню спонукальних окличних речень (“Мобілізуймо увагу пролетарської громадськості навколо кінобудівництва!” [25, с. 1]) і підсилюється завдяки шрифтовому оформленню, а також використанню ідеологем. Прикметним є те, що у фразах-орієнтирах до лексеми “громадськість” додається прикметник “пролетарська” – маркер підвищення ступеня ідеологізації та репрезентант політичного курсу країни, зокрема індустріалізації.

Іноді фрази-орієнтири утворюють міні-текст, у якому спочатку виокремлюється основна проблема (“Комсомол, профспілки та робітники кіна не допомагають ТДРФК” [16]), потім – її негативні наслідки (“Низові осередки ТДРФК стихійно виникають, працюють без плану, без керівництва від своїх окружних правлінь, і так само стихійно зникають. ТДРФК на кіновиробництво ще й досі як слід не впливає” [16]), наприкінці – пропозиції щодо розв’язання проблеми (“Кінематографії потрібна тільки міцна кіногромадськість. Негаймо виробити таку систему й такі форми роботи ТДРФК, що забезпечили б в повній мірі допомогу для низових осередків ТДРФК, особливо в районах суцільної колективізації” [16]). Прикметним є те, що смислові частини міні-тексту рубриковані й оформлені різним шрифтовим накресленням для привернення уваги читача й підвищення ступеня сприйняття тексту.

Для конкретизації фраз-орієнтирів, розташованих на всій площі сторінки, у “Кіно-газеті” використано оформлені у фігурну рамку фрази “Без участі громадськості кіновиробництво не виконає своїх завдань. Кваліфіковані кіноробітники, допоможіть ТДРФК!” [1, с. 2], що, корелюючи з контентом розташованої під нею статті, репрезентують його основну думку.

Іноді над фразою-орієнтиром праворуч розташовують фразу “Прорив на фронті кіногромадськості” [39, с. 3], що чітко й лаконічно окреслює проблему, увиразнюючи її шрифтовим оформленням (жирне накреслення+нижнє підкреслення).

На сторінках “Кіно-газети” за 1930 рік було порушено такі проблеми діяльності ТДРФК, як відсутність фахової допомоги ТДРФК із боку кіноорганізацій (Ом “Хто ж тоді нам допоможе?..” [33, с. 2]), інертність Організаційного бюро ТДРФК (Пага-Норд “Час прокинутися” [34, с. 2]), бездіяльність центрального управління ТДРФК (Мартиненко Є. “Роботу ТДРФК на рейки ударництва” [21, с. 3]; Забужний “Як кіно громадськість допомагає кіновиробництву” [9, с. 3]), відсутність проведення політосвітньої роботи серед сезонників (ЦП ТДРФК. Організуйте роботу серед сезонників (До всіх Окрправлінь ТДРФК) [63, с. 6]), самознищення осередків ТДРФК (Проти млявості. Стан кіногромадськості [40, с. 2]), організація кінопросвітницької роботи в селі (Д. Сидоренко “Як працює ТДРФК на селі” [51, с. 3]), бездіяльність ВУОРРК’у – громадської організації, що повинна “стимулювати здорову громадську думку” (Чим це пояснити? [66, с. 3]), опір діяльності членам ТДРФК (В. Вільний “Активіст недооцінив (Горлівський осередок ТДРФК)” [5, с. 2]).

Остання проблема детально висвітлюється в статті В. Вільного “Активіст недооцінив (Горлівський осередок ТДРФК)” [5 с. 2], який після розповіді про активну просвітницьку діяльність членів ТДРФК піддав критиці позицію деяких “головотесів” [5, с. 2], що не тільки скептично ставляться до роботи осередку, але й заважають їй. Ідеться про дискредитацію активістів кіногромадськості, зокрема акцентування на тому, що вони йдуть “некомсомольським шляхом” [5, с. 2]. Пропонуючи боротися з такими шкідниками способом розповсюдження їх фотографій із відповідними підписами, автор В. Вільний реалізував його у своїй статті. Під фотографією Нефедової автор розташував фотографію Тітєвського – колишнього претендента на високу посаду в ТДРФК, який на комсомольських та піонерських зборах характеризував діяльність вищезгаданого секретаря осередку ТДРФК як некомсомольську. Використовуючи антитезу в розміщенні (угорі – унизу), розмірі (велика – маленька) фотографій та підписах під ними (“т. Нефедова, активний робітник цього-ж осередку” [5, с. 2] – “т. Тітєвський, який перешкоджає роботі Горлівського осередку ТДРФК” [5, с. 2]) і таким чином підкреслюючи негативну оцінку дій чоловіка, автор завдяки вербальним та іконічним засобам активізував такий прийом маніпуляції, як навішування ярликів. Прикметним є те, що додатком до цієї статті є рекомендація редакції, яка пропонує Артемівському ОК ЛКСМУ адекватно оцінити інформацію про неправильну позицію деяких представників низових керівних органів комсомолу щодо діяльності кіногромадськості й зробити відповідні висновки з досвіду Горлівського осередку ТДРФК.

З огляду на інформаційну політику “Кіно-газети” автори статей особливу увагу приділяли недолікам діяльності ТДРФК. Зокрема, ідеться про неякісну роботу сценарної секції, недостатню участь у політичних кампаніях, демонстрацію закордонних фільмів (“Як ми працювали. Із доповіді т. Лазоришака на II-ій Окрконференції ТДРК Київщини (За скороченою стенограмою)” [70, с. 2]).

Крім вищезгаданих проблем і недоліків, на сторінках “Кіно-газети” за 1930 рік було приділено увагу пропозиціям, реалізація яких сприяла б удосконаленню діяльності ТДРФК:

1. Активізувати співпрацю з комсомолом, профорганізаціями, ВУФКУ, боротьбу з ворожою ідеологією, розгорнути соцзмагання для розширення діапазону діяльності ТДРК (“Як ми працювали. Із доповіді т. Лазоришака на II-ій Окрконференції ТДРК Київщини (За скороченою стенограмою)” [70, с. 2]).

2. Запровадити нову організаційну систему ТДРФК, елементи якої за допомогою схеми (оформлення Бамського) було детально розтлумачено М. Сачуком у статті “Шукаймо виходу (Нові форми роботи ТДРФК) (На обговорення)” [48, с. 3]. За його концепцією, ТДРФК повинно мати три секції: організаційно-інструкторську, науково-методологічну, виробничо-технічну – із розгалуженнями, що повинні забезпечувати виконання таких завдань, як популяризація інформації про кіно, вивчення кіноглядача, поліпшення роботи місцевих кінотеатрів, фото-кіноаматорської лабораторії, сценарно-режисерської майстерні.

3. Організувати осередки ТДРФК у частинах Червоної армії для підвищення якості бойової підготовки засобами кіно, створення історичних документів, покращенню якості кінопродукції за рахунок міркувань червоноармійської громадськості (Фалько Е. “ТДРФК у Червоній армії” [56, с. 1]).

4. Для оптимізації діяльності ТДРФК у літній період запровадити такі форми роботи: проведення нарад на природі, організація “масових кіно-мандрівок” [42, с. 2] та “фото-мандрівок” [42, с. 2], екскурсійних груп фотографувальців, бригад кіномеханіків із метою технічного забезпечення сільських ТДРФК, практичні завдання членів секційних гуртків, політосвітробота щодо кіно серед червоноармійців і демобілізованих військових (Ратнер “Літня робота й нова структура ТДРФК” [42, с. 2]).

5. Реорганізувати кінозаклади, активізувати соцзмагання на кінофабриці, посилити на кіновиробництві громадський контроль (“...вважати за доцільне переглянути фільми підчас “чорнового” монтажу” (“ТДРФК про роботу кіно-фабрики ВУФКУ (Закінчення. Початок на 4-й стор.)” [53, с. 5]).

6. Активізувати сили робмолу для активної участі в соціалістичному будівництві, боротьби з аполітичністю, оптимізувати реалізацію творчих можливостей пролетаріату (В. Харченко, Б. Сушицький “Робмол, на кіно-фронт!..” [60, с. 5]).

7. З огляду “викривлення клясової лінії” [62, с. 5], зокрема демонстрацію закордонних ідеологічно шкідливих кінокартин, відсутність популяризації радянських фільмів, низький рівень політико-освітньої роботи фойе, організувати художньо-політичні ради і зробити їх “справжньою трибуною комуністичних ідей” [62, с. 5].

8. Організувати ударні бригади ТДРФК для популяризації серед сезонників його ідей, кіносеанси, фотографування, кінокутки (ЦП ТДРФК

“Організуйте роботу серед сезонників (До всіх Окргправлінь ТДРФК)” [63, с. 6]).

9. Внести відповідні зміни до статуту ТДРФК у зв'язку з ліквідацією окружних ТДРФК, реорганізацію райрад, зміцнення низових осередків, перетворення трьох окргправлінь (Харків, Київ, Одеса) на краєві (обласні) центри, розподіл апарату центрального правління (“Не спізниться (Реорганізація ТДРФК)” [32, с. 4]).

10. Оптимізувати роботу кіногромадськості в напрямках ліквідації зриву промфінплану, популяризації ударницького руху, соцзмагання, художньо-політичної ради, що повинна особливу увагу приділити оформленню кінотеатрів з орієнтацією на глядача-робітника (Р. К. “Обличчям до виробництва” [46, с. 1]).

11. Винести на громадське обговорення питання щодо врахування під час будівництва кінотеатру того факту, що в ньому повинна проводитися відповідна ідеологічна робота (Ю. Миславський “За соціалістичний кіно-театр” [24, с. 4]).

12. Узагальнити матеріал про діяльність ТДРФК для створення фільму на київській кінофабриці (Л. “Наверстати по-ударному те, що проспали” [20, с. 2]).

13. Зміцнити склад ТДРФК, підвищити кількість інструкторів, змінити “листовий зв'язок” (Р. Кацман “Ц.П. ТДРФК перебудовує свою роботу” [13, с. 2]).

14. Надрукувати колективну (Українфільм, Укртеакіновидав, ЦУ ТДРФК) збірку з проектом темплану, коментарями до нього, необхідними для обговорення (“ЦУ ТДРФК про темплян “Українфільму” (Ухвала з ІХ – 1930 року)” [65, с. 3]).

15. Підсилити контроль за діяльністю ТДРФК із боку “Кіно-газети” (М. Забужний “Перевірмо роботу кіногромадськості!” [8, с. 2]).

На сторінках “Кіно-газети” за 1930 рік було висвітлено такі аспекти діяльності ТДРФК, як вивчення кіноглядача й розвиток фотоаматорства.

Прикметним є те, що в статтях (Ратнер “Упорядкуйте громадські перегляди (На обговорення)” [45, с. 3]; Ів. Колесник “Враховуйте вимоги сільського глядача” [15, с. 3]; П. І. Могило “Вивчайте кіноглядача. Підвищити якість сприймання кінофільмів” [26, с. 3]), присвячених вивченню кіноглядача, переважно даються рекомендації щодо організації ефективного процесу вивчення кіноглядача й проведення громадських переглядів. Зокрема, ідеться про

1. Створення психологічно зручної для кіноглядача обстановки (районні клуби, цехи, майстерні), де він після перегляду фільму може вільно висловити свою точку зору (Ратнер “Упорядкуйте громадські перегляди (На обговорення)” [45]).

2. Попереднє ознайомлення глядача з інформацією про фільм (лібрето, рецензії) [45]. Систематична культурно-освітня робота спеціальних кваліфікованих інструкторів із кіноглядачем перед демонстрацією фільму [26] з урахуванням його рівня культури та освіти [15].

3. Налаштування кіноглядача на предмет обговорення з акцентуацією уваги на конкретному аспекті фільму [45].

4. Фіксація членами ТДРФК специфіки сприйняття глядачами змісту твору [45].

Уся третя сторінка в “Кіно-газеті” № 17 (47), починаючи з фрази-орієнтира “Скеруймо фото-роботу на користь соціалістичного будівництва”, присвячена фотоаматорству. У статтях “Що робити фотоаматорам влітку”, “Використовуйте кіно й фото для обслуговування масових кампаній. До всіх організацій ТДРФК України”, “Не забувайте про фотогуртки” ідеться про завдання, які стоять перед фотогуртками: фіксувати процес соціалістичної перебудови села, “пролетарський туризм, туристський побут, “ремонтні майстерні” пролетарського тіла, досягнення та недоліки наших курортів, санаторіїв, будинків відпочинку” [69, с. 3], активно збирати матеріал для виставок та конкурсів, викривати безгосподарність [69], висвітлювати масові заходи, установивши фотопости фотогуртків на заводах і в колгоспах [64], виготовляти такі засоби політосвітньої роботи, як фотогазета, фотоплакат, тематичний фотошит [30]. Також порушуються проблеми, пов’язані з матеріально-технічним забезпеченням фотогуртків [6] і справедливим (складання списків із зазначенням соціального стану та громадської активності кожного гуртківця) і раціональним розподілом закордонних фотоапаратів [58], щоб вони “служили завданням громадсько-культурного та агітаційно-пропагандистського настановлення” [58, с. 3], із оптимізацією функції фотогазети як пропагандиста соціалістичного будівництва [59], із розвитком фотогуртків у військових частинах, зокрема з відсутністю підтримки з боку керівництва й сприйняття ним “захоплення червоноармійців у галузі фото як ухилення від нарядів” [52, с. 3], зі співробітництвом із “приватниками” [2, с. 3]. Засудження автором Бором діяльності Сумського ТДРФК, яке, не узгодивши свої дії із Центральним

правлінням ТДРФК, дало можливість приватнику Любарському заробити надлишкові гроші, викликало реакцію редакції “Кіно-газети”, що в примітці звертається до ЦП ТДРФК із проханням розібратися із ситуацією” [2, с. 3].

В інформаційних матеріалах “Фізико-хемік” [7], “Кабельний завод” [57], об’єднаних у рубриці “Перекличка фото-гуртків”, повідомлено про досягнення (випуск газети “Фото-око”, забезпечення фотографіями багатотиражки, участь у фотовиставці на II-й окрконференції ТДРФК, а також пересувній виставці) та проблеми (відсутність лабораторії, невелика кількість фотоапаратів) конкретних фотогуртків.

Для стимулювання розвитку фотоаматорства в “Кіно-газеті” розміщено оголошення про Всеукраїнський конкурс, де чітко окреслено завдання конкурсу, строки подачі фотогазет, поділ на групи, премії (фотоапарат, устаткування фотолабораторії, комплект фотоматеріалів) [10].

Необхідно відзначити, що на сторінках “Кіно-газети” переважно без тематичної прив’язки до розміщених поруч інформаційних матеріалів розташовано продукцію фотогуртків (фотографія “Ударна група”, виготовлена фотогуртком 1-ої дільниці тяги (Київська ТДРФК) [55]; фотографія “Радянські будильники”, виготовлена фотогуртком “Фізико-Хеміка” [41]) і фотоаматорів (світлини Снітка “На маневрах” [27], [28]).

Крім вищезгаданої фотопродукції, “Кіно-газета” за допомогою розміщення фотографій, на яких зображено заняття ТДРФК у селі Лісагора [11], курси кіномеханіків ТДРФК [19], культбригаду ТДРФК Дніпрельстану на маневрах [18], демонструвала різновекторність і масштабність діяльності вищезгаданого товариства.

У деяких статтях було відзначено позитивні результати діяльності ТДРФК. Зокрема, під час своєї доповіді на II-ій Окрконференції ТДРК Київщини т. Лазоришак повідомив, що для популяризації української кінематографії було організовано перегляди фільмів вітчизняного виробництва, фотогуртки, роботу щодо вивчення глядача-дитини, зокрема створено відповідну комісію, проведено анкетування й опрацьовано його результати, проведено диспути та зроблено доповіді [70].

У статті “Можемо показати ... (Фотоаматори на II-й Окрконференції ТДРФК Київщини)” [3] завдяки використанню в заголовку статті апосиопези, яка разом із лексемою “показати” готує реципієнта до демонстрації конкретного візуального ряду, детальним описам досягнень

(газети, щити з фотоматеріалами, експериментальні роботи) секції ТДРФК, інкрустацією в текст лексеми “ось” на початку нового опису В.Г-ць створює ефект присутності реципієнта на виставці. Автор не тільки детально описує побачене на виставці, а й порівнює продукцію ТДРФК, оцінює її, дає рекомендації щодо вдосконалення.

Розповідаючи про активну роботу Харківського ТДРФК, його плани на майбутнє, Кацман у статті “Як це було... (Про Харківський “Будинок Кіно-культури)” [14] у зв’язку з необхідністю проведення антирелігійної пропаганди наголошує на доречності розміщення в церквах кінотеатрів. Підтвердженням його слів є розташована поруч велика фотографія Б. Зейлінгера Будинку кіно-культури Харківського ТДРФК, на якій зображено дзвіницю Н-Троїцької церкви без хрестів із радянською символікою (зірки, прапори), що, по суті, репрезентує подвійний процес – радянізацію сакрального й сакралізацію радянського.

Свідченням позитивної динаміки в роботі ТДРФК було проведення Окрконференції Первомайщини, під час якої в дебатах узяли участь 14 осіб. У звіті М. “Зрушили з місця” [23], що містить висловлювання декількох делегатів, зафіксовано деякі критичні зауваження (брак кіномеханіків – Василенко; їх несумлінне ставлення до виконання своїх обов’язків – Гладштейн; невикористання кіно для антирелігійної пропаганди – Колосенко) щодо темпів, специфіки проведення кінофікації в селах і дали декілька пропозицій (активізувати показ у селі культурфільмів – Рубінштейн) щодо покращення ситуації.

Позитивний досвід ТДРФК Артемівщини, що максимально активізувала свою роботу, провівши нараду секретарів низових осередків, районну, окружну конференції, підготувавшись до тижня української кінокультури, заборонивши, незважаючи на опір крайвідділу ВУФКУ, демонстрацію таких фільмів, як “Злочин князівни Ширванської”, “Кара”, “П’ять наречених”, відзначив Мартинович у статті “Чому не однаково?” [22].

Необхідно відзначити, що в “Кіно-газеті” спочатку було анонсовано (В. Кузьменко “До III пленуму ЦП ТДРФК” [17]), а потім висвітлено проведення Третього пленуму ТДРФК на Дніпрельстані [54], де було 50 делегатів із різних округ УРСР, понад 500 гостей, проводилися такі форми роботи: звіти, дебати, доповіді – на теми роботи київської кінофабрики, специфіку літньої роботи ТДРФК, відкриття будинку кінокультури на Дніпрельстані тощо, критично оцінювали діяльність ВУФКУ.

Необхідно зазначити, що для емоційного впливу на читача й повернення його уваги в статтях було використано:

1. Заголовок, репрезентований риторичним питальним реченням (“Хто ж тоді нам допоможе?..” [33, с. 2]), що завдяки частці “ж” і прислівнику “тоді” імпліцитно виражає емоцію “розпач”.

2. Велика концентрація (“класова боротьба” [61, с. 1], “наймитсько-бідняцькі-середняцькі маси” [61, с. 1], “партія” [61, с. 1], “соціалістичне будівництво” [61, с. 1], “більшовицький засів” [61, с. 1]) ідеологем у сильній позиції тексту – першому реченні, а також моделювання образу внутрішнього образу “глитая, який заважає переможному соціалістичному будівництву” [61, с. 1], негативізація якого відбувається завдяки введенню антитетичного образу “наймитсько-бідняцько-середняцьких мас” [61, с. 1] і характеристики протистояння (“в умовах загостреної класової боротьби” [61, с. 1]).

3. Використання градації дієслів разом із заперечною часткою (“... не опанувало процесами кіновиробництва, кінофікації села, політосвітньої роботи з фільмом” [40, с. 2], “ТДРФК ще не організувало пролетарського кіноглядача, не розпочало справи його вивчення” [40, с. 2]) для підкреслення бездіяльності ТДРФК.

4. Еліптичне речення побудоване за принципом антитези, завдяки якому чітко окреслюються ідеологічні орієнтири – “Проти млявості, байдужості, примиренства, за самокритику, соцзмагання та більшовицькі темпи роботи ТДРФК” [40, с. 2].

5. Контамінація кількох засобів привернення уваги до тексту: повтор оціночного заголовка “Шкідник кіногромадськості” [68, с. 4] у частині текстівки (“Івашкевич – шкідник кіногромадськості” [68, с. 4]) до фотографії Івашкевича, злочинна діяльність (розкрадання грошей) якого призвела до розпаду ТДРФК, а також виділення жирним накресленням тих частин тексту, у яких моделюється негативний образ Івашкевича.

Необхідно зазначити, що важливим додатком до статей, у яких висвітлюється діяльність ТДРФК, є примітки, використані редакцією з різною метою.

6. Виділення жирним накресленням сильної позиції тексту – останнього абзацу. У статті “Забули про Донбас” [67] В. Шахтарського, де автор критично оцінює бездіяльність ЦУ ТДРФК щодо низових осередків, результатом якої став їх занепад, і закликає докласти зусиль до ліквідації кризового становища, вищезгаданим чином виділено заключну частину, у якій міститься заклик покращити ситуацію.

7. Виділення чорною вертикальною смугою інформативно важливих абзаців [20].

8. Використання такого композиційного елементу, як кільцеве обрамлення (заголовок+останнє речення) [20].

У статті “Немає керівництва. Червоноград” [31] примітка (“Редакція “Кіно-газети” організує відділ порад низовим осередкам ТДРФК” [31, с. 2]) з’явилася у відповідь на прохання автора надати інформаційну допомогу, необхідну для створення й функціонування ТДРФК. Прикметним є те, що для ліквідації інформаційного вакууму в цьому ж номері (на п’ятій сторінці) було розміщено рубрику “Куток порад ТДРФК”, де М. Сачук у статті “Що робити низовим осередкам” [49], окреслюючи проблему відсутності чітких орієнтирів для новостворених ТДРФК, необхідної нової методичної літератури, надає лаконічну інформацію про напрямки діяльності низових осередків й анонсує більш детальне розкриття окреслених питань. Під цією статтею є примітка, у якій повідомлено про відкриття цієї рубрики й висловлено сподівання на плідну співпрацю з читачами та Укртеакіновидавом.

У примітці до статті Бора “Правий ухил у лавах ТДРФК” [2], де засуджено діяльність Сумського ТДРФК, що, не узгодивши свої дії із Центральним правлінням ТДРФК, дало можливість приватнику Любарському заробити надлишкові гроші, редакція “Кіно-газети” звертається до ЦП ТДРФК із проханням розібратися із ситуацією.

Примітка до статті В. Поліщука “ЦУ ТДРФК немає зв’язку з місцями” [37] містить думку про те, що крайвідділи є зайвою ланкою ТДРФК.

Іноді примітка виконує функцію анонсу. Зокрема, під статтею Л. “Наверстати по-ударному те, що проспали” [20] подано інформацію про те, що в наступних випусках ітиметься про роботу київської кінофабрики.

Деякі інформаційні матеріали, присвячені висвітленню специфіки діяльності ТДРФК, об’єднані в рубрики. Наприклад, рубрика “Проти млявості” містить такі статті, як “Стан кіногромадськості”, “По-сімейному”. У першому інформаційному матеріалі автор оприявнює недоліки ТДРФК (стихийне виникнення й самоліквідація, інертність щодо політосвітньої роботи з фільмом, контролю кіновиробництва, аморфність структури ТДРФК, його форм і методів роботи) і констатує готовність “Кіно-газети” стимулювати діяльність низових осередків. В іншому інформаційному повідомленні “По-сімейному” автор Свій пропонує винести догану Осмоловському, організатору ТДРФК в селі Димері, за недбале ставлення до виконання своїх обов’язків.

У рубрику “Життя кіногромадськості” об’єднано такі статті Ратнера “Треба зміцнити (ТДРФК на Запоріжжі)”, “Притягти до відповідальності (Одеська ТДРФК)”, у яких автор, розповідаючи про ТДРФК, критично (“На чолі Оргбюра стояв голова тов. Козуб, який зовсім не працював й займався лише розмовами в той час, коли Районове Правління ТДРФК бажало допомогти роботі Оргбюра, тов. Козуб цього не дозволяв” [44, с. 6]) оцінив бездіяльність, а іноді й шкідництво керівників, прізвища яких було вказано в статтях, наголосив на необхідності зміни керівництва для забезпечення більшої ефективності роботи, а також притягнення його до “громадського суду” [43, с. 6].

У шістнадцятому номері “Кіно-газети” з’явилася рубрика “Хроніка кіногромадськості”, що об’єднує рубриковану інформацію про діяльність кіногромадськості з вказівкою регіону, де проходилися наради.

Список використаних джерел

1. Без участі громадськості кіновиробництво не виконає своїх завдань. Кваліфіковані кіноробітники, допоможіть ТДРФК!” (фраза) // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 2.
2. Бор Правий ухил у лавах ТДРФК / Бор // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 3.
3. В.Г-ць Можемо показати ... (Фотоаматори на II-й Окрконференції ТДРФК Київщини) / В.Г-ць // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 2.
4. Виконати директиви XVI з’їзду ВКП (б). Перебудувати роботу ТДРФК. Ліквідувати окружні організації. Зміцнити районні та низові осередки (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 4.
5. Вільний В. Активіст недооцінив (Горлівський осередок ТДРФК) / В. Вільний // Кіно-газета. – 1930. – № 7 (37). – С. 2.
6. Гуртківець Дайте фотоапарати // Гуртківець // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 2.
7. Гуртківець Фізико-хемік” / Гуртківець // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 3.
8. Забужний М. Перевірмо роботу кіногромадськості! / М. Забужний // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 2.

9.Забужний Як кіно громадськість допомагає кінотовиробництву / Забужний // Кіно-газета. – 1930. – № 28 (58). – С. 3.

10.За кращу фото-газету. Всеукраїнський конкурс (оголошення) // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 2.

11.Заняття гуртка ТДРФК (с.Лісагора на Первомайщині) (фотографія) // Кіно-газета. – 1930. – № 19 (49). – С. 3.

12.За незадовільну якість кінопродукції відповідає також і кіно громадськість. Перевірмо роботу ТДРФК, худполітрад і ВУОРРКУ! Використаймо фото для потреб соціалістичного будівництва! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 2.

13.Кацман Р. Ц.П. ТДРФК перебудовує свою роботу / Р. Кацман // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 2.

14.Кацман Як це було... (Про Харківський “Будинок Кіно-культури”) / Кацман // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 4.

15.Колесник Ів. Враховуйте вимоги сільського глядача / Ів. Савченко // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 3.

16.Комсомол, профспілки та робітники кіна не допомагають ТДРФК. Низові осередки ТДРФК стихійно виникають, працюють без плану, без кривництва від своїх окружних правлінь, і так само стихійно зникають. ТДРФК на кінотовиробництво ще й досі як слід не впливає. Кінематографії потрібна тільки міцна кіно громадськість. Негайно виробити таку систему й такі форми роботи ТДРФК, що забезпечили б в повній мірі допомогу для низових осередків ТДРФК, особливо в районах суцільної колективізації // 1930. – № 7 (37). – С. 2.

17.Кузьменко В. До III пленуму ЦП ТДРФК / В. Кузьменко // Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 2.

18.Культбригада ТДРФК Дніпрельстану на маневрах (фотографія) // Кіно-газета. – № 31 (61). – С. 1.

19.Курси кіномеханіків ТДРФК (фотографія) // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 3.

20.Л. Наверстати по-ударному те, що проспали / Л. // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 2.

21.Мартиненко Є. Роботу ТДРФК на рейки ударництва / Є. Мартиненко // Кіно-газета. – 1930. – № 28 (58). – С. 3.

22.Мартинович Чому не однаково? / Мартинович // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 3.

23. М. Зрушили з місця / М. // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 3.

24. Миславський Ю. За соціалістичний кіно-театр / Ю. Миславський // Кіно-газета. – 1930. – № 24 (54). – С. 4.

25. Мобілізуймо увагу пролетарської громадськості навколо кінобудівництва! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43). – С. 1.

26. Могило П. І. Вивчайте кіноглядача. Підвищити якість сприймання кінофільмів / П. І. Могило // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 3.

27. “На маневрах”. Світлина фотоаатора тов. Снітка // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 1.

28. “На маневрах”. Світлина фотоаатора тов. Снітка // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 2.

29. Негайно треба розпочати активізацію громадської думки навколо кіно-роботи, а зокрема привернути громадську увагу до ТДРФК, як організації, що мусить провадити громадську роботу в галузі кіно-виробництва, кіно-постачання та кіно-агітації (З ухвал кінонаради ВУРПС’у) (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 28 (58). – С. 1.

30. Не забувайте про фотогуртки // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 2.

31. Немає керівництва. Червоноград // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 2.

32. Не спізниться (Реорганізація ТДРФК) // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 4.

33. Ом Хто ж тоді нам допоможе?.. / Ом // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31)-2 (32). – С. 2.

34. Пата-Норд Час прокинутися / Пата-Норд // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 2.

35. Переключімо роботу кіногромадськості на справжні соціалістичні темпи. Усі сили на виконання постанов пленуму ЦП ТДРФК. “Без керма й без вітрил” працюють покищо окружні й низові організації товариства. Треба негайно поліпшити керівництво ними від центрів (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 2.

36. Під контролем кіногромадськості Українфільм розгорне більшовицькі темпи й допоможе партії на фронті боротьби за загальне обов’язкове навчання (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 24 (54). – С. 1.

37. Поліщук В. ЦУ ТДРФК немає зв'язку з місцями / В. Поліщук // Кіно-газета. – 1930. – № 28 (58). – С. 3.
38. Притягайте молодняк на кіновиробництво. Кіно-громадськість на фабриці кволла. Чи не це причини неполадок? (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 5.
39. Прорив на фронті кіногромадськості // Кіно-газета. – 1930. – № 28 (58). – С. 3.
40. Проти млявості. Стан кіногромадськості // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 2.
41. Радянські будильники. Фотогурток “Фізико-Хеміка” (фотографія) // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 1.
42. Ратнер Літня робота й нова структура ТДРФК / Ратнер // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 2.
43. Ратнер Притягти до відповідальності (Одеська ТДРФК) / Ратнер // Кіно-газета – № 8 (38) – 9 (39). – С. 6.
44. Ратнер Треба зміцнити (ТДРФК на Запоріжжі) / Ратнер // Кіно-газета. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 6.
45. Ратнер Упорядкуйте громадські перегляди (На обговорення) / Ратнер // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 3.
46. Р. К. Обличчям до виробництва / Р.К. // Кіно-газета. – 1930. – № 28 (58). – С. 1.
47. Робітничо-селянська кіногромадськість палко вітає XI з'їзд КП (б) України та XVI з'їзд ВКП (б) (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 1.
48. Сачук М. Шукаймо виходу (Нові форми роботи ТДРФК) (На обговорення) / М. Сачук // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 3.
49. Сачук М. Що робити низовим осередкам / М. Сачук // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 5.
50. Свій По-сімейному / Свій // Кіно-газета. – № 15 (45). – С. 2.
51. Сидоренко Д. Як працює ТДРФК на селі / Д. Сидоренко // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2(32). – С. 3.
52. Снітко С. Використаймо фото-роботу для захисту СРСР / С. Снітко // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 3.
53. ТДРФК про роботу кіно-фабрики ВУФКУ (Закінчення. Початок на 4-й стор.) // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 5.
54. Третій пленум ТДРФК на Дніпрельстані // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 3.

55. Ударна група. Світлина фотогуртка 1-ої ділянки тяги (Київська ТДРФК) (фотографія) // Кіно-газета. – № 12 (42). – С. 1.

56. Фалько Е. ТДРФК у Червоній армії / Е. Фалько // Кіно-газета. – № 12 (42). – С. 1.

57. Фотоапарат Кабельний завод / Фотоапарат // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 3.

58. Фото-апаратура буде! // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 3.

59. Фотосектор ТДРФК України. Негайно перебудувати / Фотосектор ТДРФК України // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 2.

60. Харченко В., Сушицький Б. Робмол, на кіно-фронт!.. / В. Харченко, Б. Сушицький // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 5.

61. Центральне Правління ТДРФК До всіх окрправлінь, оргбюрів, райрад та осередків ТДРФК і сільських кіно-механіків / Центральне Правління ТДРФК // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 1.

62. ЦП ТДРФК До всіх округів ТДРФК / ЦП ТДРФК // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 5.

63. ЦП ТДРФК. Організуйте роботу серед сезонників (До всіх Окрправлінь ТДРФК) / ЦП ТДРФК // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 6.

64. ЦУ ТДРФК Використовуйте кіно й фото для обслуговування масових кампаній. До всіх організацій ТДРФК України / ЦУ ТДРФК // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 2.

65. ЦУ ТДРФК про темплян “Українфільму” (Ухвала з IX – 1930 року) // Кіно-газета. – 1930. – № 33 (63). – С. 3.

66. Чим це пояснити? // Кіно-газета. – 1930. – № 34 (64). – С. 3.

67. Шахтарський В. Забули про Донбас / В. Шахтарський // Кіно-газета. – 1930. – № 28 (58). – С. 3.

68. Шкідник кіногромадськості (Осередок ТДРФК київського паротяго-вагоно-ремонтного заводу) // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 4.

69. Що робити фото-аматорам влітку? // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 3

70. Як ми працювали. Із доповіді т. Лазоришака на II-й Окрконференції ТДРК Київщини (За скороченою стенограмою) // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 2.

РОЗДІЛ 4. СПЕЦИФІКА ВИСВІТЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВИДАВНИЦТВА “УКРТЕАКІНОВИДАВ” У “КІНО-ГАЗЕТИ” (1930)

У зв'язку зі створенням Укртеакіновидаву в “Кіно-газеті” висвітленню його діяльності й аналізу стану українського видавничого ринку було приділено велику увагу.

Уже в першому та другому випусках “Кіно-газети” у статтях Я. Кобилянського “Кіно-літератури бракує” [9], В. Розенбаума “Дайте книжку про кіно” [23], Ром Ан “Виправте хиби” [24] порушено проблему дефіциту книг про кіно, незабезпечення кінолітературою бібліотечних фондів (Всенародна бібліотека України, Бібліотека ВУФКУ, Бібліотека УНІК) і робітничих клубів (Клуб друкарів, Клуб будівельників), недостатнього рекламування діяльності видавництва, констатовано необхідність додаткового фінансування бібліотек й активізації діяльності Укртеакіновидаву й ТДРФК для поповнення ресурсів бібліотек-читалень. Для ознайомлення читачів із перспективами українського видавництва редакція “Кіно-газети” у третьому номері розмістила інформаційний матеріал Ів. Порфір'єва “Укртеакіновидав відповідає” [21], що з огляду на заголовок та її початок, у якому йдеться про вищезгадані інформаційні матеріали, зокрема “Дайте книжку про кіно”, “Виправте хиби”, де було зазначено хиби діяльності видавництва, є відповіддю Укртеакіновидаву на критичні зауваження щодо його діяльності. Проаналізувавши причини низької ефективності попереднього етапу роботи (“багато найдорожчого часу (початок осені) пішло на організаційно-підготовчу роботу” [21, с. 5], відсутність щільного зв'язку з пролетарською громадськістю) видавництва, Ів. Порфір'єв, керівник видавництва, ознайомив читачів із його напрямками роботи (підготовка до друку нових книг про кіно й театр, забезпечення сільських і клубних драмгуртків необхідною літературою, співробітництво з громадськістю, зокрема проведення спільної наради для обговорення плану “видання української мистецької книжки” [21, с. 5]) і планами на майбутнє (організація художньої ради,

мета якої – контроль діяльності видавництва; оголошення конкурсу на п'єси для великих театрів, робітничих і селянських драмгуртків).

Лазарев у статті (“Що нам потрібно” [10]), відзначивши факт зміни керівництва (“зараз на чолі видавництва стоїть робітник-висуванець тов. Порфир'єв” [10, с. 5]) і позитивно оцінивши результати діяльності видавництва, констатував необхідність змінити цінову політику видавництва, орієнтуватися на масового читача, збільшити тираж, приділити увагу популяризації діяльності Укртеакіновидаву.

У п'ятому номері “Кіно-газети” за 1930 рік завдяки фразам-орієнтирам (“Російське в-во “ТЕАКИНОПЕЧАТЬ” не обслуговувало / нацменшостей, разом з тим припускаючи ідеологічні/збочення в своїй продукції. Організація “УКРТЕАКИНОВИДАВ’У” цілком впливає із національної політики комуністичної партії. Пролетарська громадськість допоможе “УКРТЕАКИНОВИДАВ’ОВІ” задовольнити вимоги українського кіноглядача на доброякісну книжку про мистецтво” [25]), оформленим великими літерами й жирним шрифтом, на тлі яких завдяки контрастності (маленькі літери) і специфічному написанню (через математичний дріб) виділяються ключові лексеми (не обслуговувало/ нацменшостей, ідеологічні/збочення), акцентовано увагу на недоліках російського видавництва “ТЕАКИНОПЕЧАТЬ”, наявність яких і зумовила створення українського видавництва. Використана у фразах-орієнтирах антитеза сприяє формуванню позитивного іміджу українського видавництва й дискредитації опонента.

Динамізує вищезгаданий процес стаття Сатира “Потрійна бухгалтерія в “ТЕАКИНОПЕЧАТИ”” [26]. Автор намагався розібратися в конфлікті, який виник між видавництвами “Укртеакіновидав” і “Теакінопечать” через небажання останнього сплатити фінансовий борг за отриману видавничу продукцію й тривале намагання з'ясувати виникнення “незрозумілих сум: крб. 2-79; 1-80 та 27 коп.” [26, с. 3]. Позиція видавництва “Теакінопечать” щодо розв'язання фінансової проблеми (борг – 13, 123 крб. 62 коп.), зокрема сплата ним лише 663 крб. 87 коп. (“Ми продали всі Ваші журнали вартістю крб. 8.814 і 90 коп., на макулатуру за 160 крб. і 97 коп., яку суму записали на Ваш рахунок, списавши крб. 8.814 – 90 к. за номіналом...” [26, с. 3]), дала підстави Сатиру зробити іронічний висновок щодо потрійної бухгалтерії, яка, на відміну від подвійної, “дає змогу так легко “розв'язувати” грошові зобов'язання між Радянськими державними організаціями...” [26, с. 3]. Після статті е

коментар від редакції “Кіно-газети” про генеральну чистку всього апарату видавництва “Теакинопечать” і рекомендація комісії, яка для з’ясування всіх аспектів діяльності видавництва особливу увагу повинна звернути на вищезгадану статтю.

Проблему виконання деякими осередками ТДРФК (Миколаївський осередок ТДРФК, Управа ТДРФК на Дніпрельстані) своїх фінансових зобов’язань щодо Укртеакиновидаву порушує Ас у статті “Як не треба допомагати” [1]. Під нею “Від редакції” міститься імпліцитна вказівка (“Ми глибоко переконані, що ЦПТДРФК дасть окружним організаціям ТДРФК пояснення, як треба допомагати молодому Укртеакиновидав’ові по-справжньому” [1, с. 5]) ЦПТДРФК провести роз’яснювальну роботу серед окружних організацій ТДРФК, яка дозволить запобігти повторенню вищезгаданої ситуації.

М. Забужний у статті “Збагатімо радянську мистецьку зброю” [5] більш чітко визначив причини організації Укртеакиновидаву: неспроможність “Теакинопечати” задовольнити мистецькі потреби нацменшин, популяризація вищезгаданим органом кіноманії – та окреслив напрями діяльності новоствореного органу: політизація продукції, підпорядкування всіх видань “до вимог реконструктивної доби (індустріалізація промисловості, колективізація села)” [5, с. 3], ліквідація мистецької неписьменності, забезпечення клубних і сільських драматичних гуртків художнім матеріалом.

На сторінках “Кіно-газети” редакція розміщала інформаційне повідомлення “Що обіцяє “Укртеакиновидав”” [35], у якому зазначено перелік літератури, яка готується до друку (23) і виходить із друку (23), оголошення Укртеакиновидаву [13], [14] щодо можливості придбати видавничу продукцію з переліком книг та прізвищ авторів звернення редакції до передплатників із проханням повідомляти інформацію про отримання конкретного номера “Кіно-газети” з метою “перевірки чіткості роботи апарату розповсюдження Укртеаткіновидаву та експедиції пошти (Газетне бюро)” [6], а також попередження [19] від Укртеакиновидаву, у якому йдеться про припинення розсилки видавничої продукції (“Кіно”, “Кіно-газета”, “Радянське мистецтво”) за умови відсутності внесення другої частини передплати.

Фрази-орієнтири критичного характеру, зокрема “Кіно-книжку під контроль мас. Сигналізуємо: Укртеакиновидав подекуди марно витрачає гроші на непотрібні книжки” [7], “Роботу кіновидавництва під

контроль пролетарської громадськості!» [22], корелюють із контентом інформаційного повідомлення І. Порфір'єва “Про реорганізацію видавничої справи” [20]. У ньому автор повідомляє, що у зв'язку з тематичною неузгодженістю щодо випуску видавничої продукції, а також хворобливою конкуренцією щодо її розповсюдження раднаркомом ухвалено на базі Державного видавництва УСРР утворити об'єднання видавництв під назвою “Державне Видавниче Об'єднання УСРР” [20, с. 4].

У “Кіно-газеті” за 1930 рік у зв'язку з активізацією діяльності “Укртеакіновидаву” збільшилася кількість рецензій на книги, які друкувалися вищезгаданим видавництвом. Прикметним є те, що редакція “Кіно-газети” переважно розміщала рецензії на останній, іноді на передостанній сторінках номерів у рубриці з варіативними назвами (“Книжки й фільми” [8], “Під контроль глядача” [15], “Під контроль глядача книжки і фільми” [16], “Під контроль кіногромадськості” [17], “Нові книжки й фільми” [12], “Під контроль пролетарської кіногромадськості” [18]).

У “Кіно-газеті” за 1930 рік було розміщено рецензії Б. Сушицького, М. Лядова, Д.Ф., Бізона, В. Харченка, Д. Батурова, Ю.М. на книги П. Нечеса (“Кіноактори та кіномани”), К. Миклашевського “Звукове кіно”, Батурова “Партія і Ленін про кіно”, “Кіно – знаряддя культури”, М. Ушакова “Три оператори”, М. Вороного “Трюки в кіні”, Я Савченко “Народження українського радянського кіна”, Й. Дельмонта “Дикі звірі в кіні”, О. Фомічевої “Кіно за кордоном”, Ц. Солодаря “Кіно на селі”.

Рецензуючи книгу П. Нечеса “Кінотеатри та кіномани”, Б. Сушицький визначив дві категорії представників такого негативного суспільного явища, як кіноманія, і причини її появи. Зокрема, указав на негативну роль кінопреси, що, продукуючи бульварні матеріали (“біографії” Теакино-печати), створила у свідомості читача неправильне уявлення про життя кіноактора. Під час рецензування вищезгаданої книги автор, виокремивши такі недоліки інформаційного продукту, як часткове висвітлення соціальної природи кіноманії, відсутність логічної послідовності викладу матеріалу, фактологічної конкретизації (дати, місце), наголосив на необхідності її популяризації з метою культурної профілактики кіноманії. Прикметним є те, що жирним накресленням виділено хиби та висновок про актуальність цієї книги.

На початку наступної рецензії Б. Сушицький обґрунтував необхідність появи книги К. Миклашевського “Звукове кіно” відсутністю в Україні

інформаційного продукту, мета якого – популяризація тонфільму. Прикметним є те, що абзаци, у яких викладено актуальність вищезгаданого інформаційного продукту (“... а на Україні таких книжок досі не було, тому появу перекладу книжки К. Миклашевського треба вважати за цілком вчасну” [29, с. 5]) та висновки компліментарного характеру (“В цілому книжка зрозуміла, цікава, потрібна масовому читачеві, але й фахівцям не завадить перечитати її, бо й для них там буде дещо цікавого” [29, с. 5]), виділено жирним накресленням таким чином, що створюється міні-текст, який, на нашу думку, крім інформаційної, виконує ще й рекламну функцію.

У рецензії на книгу Батурова “Партія і Ленін про кіно” Б. Сушицький аргументує актуальність рецензованої книги з огляду на необхідність ознайомлення читача з директивами партії про кінороботу. Аналізуючи розділи книги, рецензент наголосив на доречності ознайомлення читача із загальним розвитком кіно в Радянському Союзі й на Заході, відзначивши поверховість викладу матеріалу, недостатність наведення конкретних фактів на підтвердження викладеної думки. Зокрема, ішлося про фашизацію кіно, тобто пропаганду фашизму засобами кіномистецтва. Б. Сушицький відзначив уміння автора доречно узагальнити міркування Леніна про кіно й підкреслити його внесок у розвиток кіноіндустрії. Аналізуючи зібрані автором документи (переважно “парт-кіно-наради 1928 року” [27, с. 4]) і створені до них коментарі, Б. Сушицький, попри дану ним негативну оцінку (“поверхова балаканина” [27, с. 4]), рекомендує ознайомитися з вищезазначеною книгою, яка сприятиме популяризації партійних документів серед кінофахівців та кіногромадськості.

У рецензії Б. Сушицького на книгу Й. Дельмонта “Дикі звірі в кіні” автор, беручи під сумнів доцільність й актуальність друку цієї книги в Радянському Союзі, використовує доречний у даному випадку композиційний елемент “запитання – відповідь”. Констатуючи якісний переклад М. Вороного та Ю. Кривдіна з німецької мови, яким удалося зберегти індивідуальний стиль автора книги, Б. Сушицький вважає недоліком відсутність передмови, де б містилося розтлумачення ступеня переробки, зазначеної в службовій частині видання (“Переклад та переробка з німецької М. Вороного та Ю. Кривдіна. Укртеакіновидав 1930” [28, с. 6]).

Бізон, наголошуючи на вдалій назві книги Я. Савченка “Народження українського радянського кіна”, яка виконує рекламну функцію (“Що

й казати, така назва не може не привабити до книжки уваги кожного, хто цікавиться українською кінематографією” [3, с. 6]), після аналізу змістового наповнення книги констатує відсутність повної кореляції між ними, що призводить до порушення горизонту очікування читача (“...проте з титульного аркуша дізнаєшся, що під цією назвою автор розуміє “Три фільми Ол. Довженка”, і увага читачеві перетворюється на здивовання” [3, с. 6]). Якщо Бізон стримано відгукнувся щодо доречності й актуальності передрукування в книзі статей про “Звенигору” та “Арсенал”, написаних доступною для масового читача мовою, мотивуючи це необхідністю ознайомити читачів з “епохальними для радянської кінематографії роботами” [3, с. 6], то появу в книзі статті “Майстер синтетичного образу”, у якій ідеться про фільм О. Довженка “Земля”, вважає недоречною. Бізон висловлює своє невдоволення тим, що Я. Савченко, розмістивши в книзі схвальну статтю про вищезгаданий медіатекст, не висвітлив дискусійних моментів його обговорення, приховав факт одностайного засудження цього фільму радянською громадськістю й не врахував специфічність викладу інформації, який не розрахований на пересічного читача. За твердженням автора, книга “Народження українського радянського кіна” “не корисна ні як сторінка з історії розвитку українського кіна, ні як нарис про творчість Довженка” [3, с. 6] і деякою мірою дискредитує видавництво “Укртеакіновидав”.

Використовуючи на початку рецензії на книгу М. Ушакова “Три оператори” екскурс у попередню діяльність видавництва “Теакинопечать” і згадуючи специфіку його видавничої продукції, зокрема низьку якість “кіно-біографічної літератури” [11, с. 4], яка сприяла популяризації кіноманії, М. Лядов відзначив контрарне функціональне призначення вищезгаданої книги й наголосив на “жвавій і популярній формі” викладу матеріалу як на ще одній перевазі інформаційного продукту. Серед недоліків автор зазначив “невдалий принцип об’єднання в одній брошурі трьох зовсім несхожих один на одного майстрів” [11, с. 4], різний підхід до висвітлення їх біографії та професійної діяльності.

Д.Ф. у рецензії на книгу М. Вороного “Трюки в кіні”, відзначивши переваги (вдалий підбір матеріалу, насиченість вдалими прикладами, легкість сприйняття матеріалу) і недоліки книги (використання ілюстрацій, які були в друці), зробив позитивний висновок про досягнення поставленої мети.

У рецензії на книгу Д. Батурова “Кіно-знаряддя культури” АСМА, рекомендуючи цю книгу робітничо-селянському читачеві, відзначив переваги видавничого продукту: виклад теоретичного матеріалу зрозумілою для читача мовою, компаративний аналіз радянського і закордонного кіно, виявлення в останньому маніпулятивних технологій, використаних “з метою одурманити пролетаріат” [2, с. 4] – і звернув увагу на недоліки: недоречність інформації про прибутковість радянських фільмів, зарахування до найкращих фільму А. Курдюми “Вітер з порогів”.

В. Харченко позитивно оцінює книгу О. Фомічевої “Кіно за кордоном”, наголошуючи на її актуальності й перевагах. Зокрема, ідеться про присвячений історії розвитку закордонного кінематографа контент книги, який був зібраний із різних джерел і підданий соціальному аналізу. Прикметним є те, що автор, крім художніх фільмів, приділив увагу й культурфільму, свідомо “обмежуючись німою кінематографією” [34, с. 4]. Серед недоліків рецензент зазначив такі, як наявність деяких фактологічних помилок, спрощена соціальна характеристика діячів французького “Авангарду”.

Дм. Федоровський, проаналізувавши підзаголовок (“Як живе й працює Український Голівуд”) книги Й. Сивого “День на кінофабриці”, що дає читачеві конкретний горизонт очікування, стверджує його нереалізованість через поверхове розкриття теми, відсутність детальної інформації щодо виготовлення кінематографічної продукції, недостатню кількість ілюстрацій, їх невідповідність задуму автора (“Слід було, подаючи ілюстрації зовнішнього вигляду фабрики, дати внутрішній вигляд, декілька кутків, зразки декорацій, лябораторію, барабани...” [32, с. 6]). Незважаючи на вищезгадані недоліки, автор вважає її потрібною для популяризації досягнень української кінофабрики.

Заголовок статті Б. Сушицького “Припиніть марнотратство!...”, яка містить деякі елементи рецензії (актуальність теми, загальна оцінка інформаційного продукту), завдяки використаному спонукальному окличному реченню та його подальшому повторенню в тексті визначив тональність статті, що підсилюється оформленням (у лапках) лексеми “кіно-оповідання”, використанням вставної конструкції (“пробачте на слові” [31, с. 6]), а також риторичним питальним реченням (“Яку користь дадуть ці, пробачте на слові, “кіно-оповідання” нашому читачеві?” [31, с. 6]).

Не вважаючи актуальним видання збірок кінооповідань “Блискуча кар’єра”, “Поламані світлотіні”, що вже були розміщені в журналі “Кіно”, Б. Сушицький засудив нецільове використання державних коштів Укртеакіновидавом і наголосив на дефіциті книг, необхідних для розвитку кіновиробництва (“Хай це буде популярно-технічний нарис, популярна історія кіна, книжка про роботу оператора, режисера, книжка з поля соціології кіна”). У своїй рецензії на збірку ілюстрованих оповідань “Поламані світлотіні”, укладачем якої був Яблуненко, Б. Сушицький відзначив хорошу якість паперу, ілюстрацій, інформував про кількість оповідань (11), написаних різними авторами.

У статті В. Харченко з елементами рецензії (зазначення притаманної для рецензії інформації про книгу (“Блискуча кар’єра (Оповідання про кіно)”). Упорядкував В. Яблуненко. Вид. Укртеакіновидав), обґрунтування неактуальності видання) “Блискуча кар’єра (Оповідання про кіно)” негативно оцінено ініціативу Укртеакіновидаву (“неприпущенне збочення від складних і серйозних завдань видавництва” [33, с. 6]) видати вищезгадану збірку й надрукувати в журналі “Кіно” “своєрідний літературний жанр т. зв. кінооповідання” [33, с. 6], які автор вважав “порожньою кінобелетристикою” [33, с. 6]) і наполягав на недоцільності перевидання вищезгаданих творів. У статті з елементами рецензії з маніпулятивною технологією жирним накресленням виділено такі частини тексту, як назва видавництва й частина речення, де видавництво звинувачується в невиконанні поставлених перед ним завдань (“Укртеакіновидав” [33, с. 6], “а неприпущенне збочення від складних і серйозних завдань видавництва” [33, с. 6]).

У рецензії під назвою “Халтурна книжка”, яка, виконуючи прогностичну функцію, формує в читача конкретний горизонт очікування, підтверджений змістом тексту, Ю.М. ніякої позитивної оцінки не дав і зробив висновок щодо непридатності книги “Кіно на селі” і безвідповідальності автора та видавництва перед громадськістю. Не відкидаючи актуальність заявленої теми, рецензент зауважив, що Солодар не виконав поставлені завдання й створив інформаційний продукт, який дезорганізує читача, оскільки автор подав безпідставні твердження, що не відповідають дійсності, і застарілі статистичні дані. Для формування в читача негативної оцінки щодо вищезазначеного інформаційного продукту жирним накресленням у тексті виділено недоліки та висновки таким чином, що утворився міні-текст.

Список використаних джерел

1. Ас Як не треба допомагати / Ас // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 5.
2. АСМА Д. Батуров “Кіно-знаряддя культури” / АСМА // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 4.
3. Бізон Я. Савченко “Народження українського радянського кіна” / Я. Бізон // Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 6.
4. Д.Ф. М. Вороний “Трюки в кіні” / Д.Ф. // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 8.
5. Забужний М. Збагатімо радянську мистецьку зброю / М. Забужний // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 3.
6. Звернення редакції до передплатників // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 1.
7. Кіно-книжку під контроль мас. Сигналізуємо: Укртеакіновидав подекуди марно витрачає гроші на непотрібні книжки // Кіно-газета 1930. – № 15 (45). – С. 6.
8. Книжки й фільми (рубрика) // Кіно-газета. – № 17 (47). – С. 6.
9. Кобилянський Я. Кіно-літератури бракує / Я. Кобилянський // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 4.
10. Лазарев Що нам потрібно / Лазарев // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 5.
11. Лядов М. М. Ушаков “Три оператори” / М. Лядов // Кіно-газета. – № 6 (36). – С. 4.
12. Нові книжки й фільми (рубрика) // Кіно-газета. – № 16 (46). – С. 6.
13. Оголошення Укртеакіновидаву // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 6.
14. Оголошення Укртеакіновидаву // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 6.
15. Під контроль глядача (рубрика) // Кіно-газета. – № 6 (36). – С. 4.
16. Під контроль глядача книжки і фільми (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 8.

17. Під контроль кіногромадськості (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 4.
18. Під контроль пролетарської кіногромадськості (рубрика) // Кіно-газета. – № 23 (53). – С. 4.
19. Попередження від Укртеакіновидав // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 1.
20. Порфір'єв І. Про реорганізацію видавничої справи / І. Порфір'єв // Кіно-газета. – 1930. – № 26 (56). – С. 4.
21. Порфір'єв Ів. Укртеакіновидав відповідає / Ів. Порфір'єв // Кіно-газета. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 5.
22. Роботу кіновидавництва під контроль пролетарської громадськості! // Кіно-газета. – 1930. – № 26 (56). – С. 4.
23. Розенбаум В. Дайте книжку про кіно / В. Розенбаум // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 4.
24. Ром Ан Виправте хиби / Ром Ан // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 4.
25. Російське в-во “Теакинопечать” не обслуговувало / нацменшостей, разом з тим припускаючи ідеологічні/збочення в своїй продукції. Організація “УКРТЕАКІНОВИДАВ’у” цілком впливає із національної політики комуністичної партії. Пролетарська громадськість допоможе “УКРТЕАКІНОВИДАВ’ові” задовольнити вимоги українського кіноглядача на доброякісну книжку про мистецтво (фраза-орієнтир) // 1930. – № 5 (35). – С. 3.
26. Сатир “Потрійна бухгалтерія в “ТЕАКИНОПЕЧАТИ”” / Сатир // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 3.
27. Сушицький Б. Батуров “Партія і Ленін про кіно” / Б. Сушицький // Кіно-газета. – 1930. – № 31 (61). – С. 4.
28. Сушицький Б. Й. Дельмонт “Дикі звірі в кіні” / Б. Сушицький // Кіно-газета. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 6.
29. Сушицький Б. К. Миклашевський “Звукове кіно” / Б. Сушицький // Кіно-газета. – 1930. – № 19 (49). – С. 5.
30. Сушицький Б. П. Нечеса “Кінотеатри та кіномани” (рецензія) / Б. Сушицький // Кіно-газета. – № 17 (47). – С. 6.
31. Сушицький Б. Припиніть марнотратство!... / Б. Сушицький // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 6.
32. Федоровський Дм. Й. Сивий День на кінофабриці / Дм. Федоровський // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 6.

33. Харченко В. Блискуча кар'єра (Оповідання про кіно). Упорядкував В. Яблуненко. Вид. Укртеакіновидав / В. Харченко // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 6.

34. Харченко В. О. Фомічева Кіно за кордоном / В. Харченко // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 4.

35. Що обіцяє “Укртеакіновидав” // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 5.

36. Ю.М. Халтурна книжка Ц. Солодар “Кіно на селі” / Ю.М. // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 4.

РОЗДІЛ 5. МЕДІАДИСКУРС ВИСВІТЛЕННЯ ПРОБЛЕМ КІНОВИРОБНИЦТВА В “КІНО-ГАЗЕТІ” (1930)

У “Кіно-газеті” особливу увагу приділено висвітленню роботи кіновиробництва, зокрема діяльності кінофабрик, і проблем, які виникають під час виготовлення кінопродукції. Для привернення уваги читача до інформаційних матеріалів, а також із метою підвищення ступеня їх суспільної важливості у вищезгаданому друкованому засобі масової інформації використовуються фрази-орієнтири. Їхня шрифтова (використання різних типів накреслень, іноді контрастних, для оформлення окремих речень, частин речення або слів) і графічна варіативність, зокрема використання запису у формі дробу деяких лексем (“художніх/культур” [55, с. 3]; “перед партією/та пролетаріатом” [55, с. 3]) і цифр (“58, 5 % / 73, 1 %” [55, с. 3]), обрамлення двома паралельними лініями [52], виконує акцентологічну функцію.

Прикметним є те, що в “Кіно-газеті” за 1930 рік є фрази-орієнтири, презентовані спонукальними окличними (“Перевірмо наслідки роботи кіновиробництва!” [52]), інфінітивними (“Свої зобов’язання перед партією / та пролетаріатом кінофабрика повинна виконати” [67]), розповідними (“Виправляючи хиби й переборюючи труднощі, українська радянська кінематографія завойовує нові міцні позиції” [6]), розповідними окличними (“У Всесоюзний “День ударника” робітники української кінематографії та кіногромадськість мобілізують усі сили для успішного виконання промфінплану 3-го року соціалістичної п’ятирічки! [72]) реченнями, рівень експресивності яких підвищується за допомогою відповідного інтонаційного оформлення та використання жирного шрифту.

Використання поруч двох зв’язаних за змістом фраз-орієнтирів дозволяє не тільки розширити інформаційний діапазон, а й за допомогою контрастного (розповідне – окличне речення) інтонаційного оформлення, а також іноді й шрифтового оформлення (різний розмір шрифтів) привернути увагу читача (“Життя кіновиробництва завжди

буде в центрі уваги громадськості! Утворімо сприятливий ґрунт для творчої роботи на кінофабриках...») – [19]; “Кінопродукція – важливий чинник політично-виховної роботи. Проти ідеологічних збочень, за присутність форми!” – [36]. У вищезгаданій комбінації (дві фрази-орієнтири) із метою підкреслення необхідності нагального розв’язання проблеми, крім емоційно маркованого або нейтрального розповідного речення, використано інфінітивне з модальним значенням наказу (“Художньо-політичні ради новий загін пролетарської громадськості. Вивчити досвід худполітради київської кінофабрики” [84]; “Декада тривоги” на київській фабриці! Мобілізувати в “День індустріалізації” трудовий ентузіазм робітників, щоб позбутися прориву у виконанні промфінплян” [17]).

Активізація декількох інфінітивних речень, що презентують конкретну програму дій для ліквідації кризової ситуації, і специфіка художнього оформлення (“Підсилити керівництво / ЦП “Українфільму” змінити методи роботи / в кинематографії! Підібрати кращих робітників до кіновиробництва” – [54]) сприяють підвищенню ступеня експресивності фраз-орієнтирів.

Необхідно зазначити, що в “Кіно-газеті” за 1930 рік фрази-орієнтири іноді трансформуються в міні-текст. Наприклад, у шостому випуску “Кіно-газети”, проаналізувавши запропоновані на початку сторінки речення, можна виділити такі композиційні елементи: констатація проблеми “Промфінплян Київської кінофабрики під загрозою зриву” [55]; підтвердження – “Виконано тільки 58, 5% / 73, 1% по художніх / культур фільмах замість 100” [55]; спосіб розв’язання проблеми – “Відповідальність за це падає на весь колектив кінофабрики. Ціною всіх зусиль добитися негайного рішучого зламу!”. Маючи аналогічну структуру, міні-текст (“Київська кінофабрика – кандидат на чорну дошку! Кіноробітники – боржники культурної революції. До кінця року київська кінофабрика повинна дати 7 художніх і 10 культурфільмів!” [32]) відрізняється від попереднього інтонаційним малюнком – експресивним обрамленням, що утворюється за допомогою окличних речень.

У деяких випусках “Кіно-газети” за 1930 рік для привернення уваги читача до проблеми кіновиробництва, крім різних модифікацій фраз-орієнтирів, використовуються лаконічні фрази з нижнім підкресленням (“Рейд Ч. 2. Перевіряємо наслідки соцзмагання на виробництві” [60], “На порозі третього року” [45]).

Фрази-орієнтири, корелюючи з контентом інформаційних матеріалів, розташованих під ними, виконують функцію ідентифікатора їх тематичного наповнення й лаконічно висвітлюють процеси (переважно негативні з огляду на інформаційну політику “Кіно-газети”), які відбуваються на кіновиробництві.

Зокрема, ідеться про основну проблему – загрозу зриву виконання промфінплану, яка була порушена технічним директором київської кінофабрики І. С. Гарбером в аналітичній статті “Наздогнати втрачені темпи (Промфінплан Київської кінофабрики)” [11]. У ній автор переконливо оперував цифровими даними, давав можливість читачам ознайомитися з таблицею, використання якої дозволяє увиразнити кризову ситуацію відставання, і пропонував скоригувати план на II квартал для поліпшення ситуації. У зв’язку з кризовою ситуацією редакція в примітці, розташованій після статті, повідомила про намір доручити робкорівській бригаді з’ясувати причини виникнення недовиконання плану Київською кінофабрикою.

Уся друга сторінка восьмого та дев’ятого номерів “Кіно-газети” за 1930 рік присвячена висвітленню проблеми невиконання планів Київською кінофабрикою. Фраза-орієнтир “Ганебний прорив з виконанням промфінплану на київській кінофабриці. Другий квартал не дав поліпшення. Притягти винних до права, реорганізувати систему керівництва, утворити громадську критичну думку в стінах кінофабрики, освіжити атмосферу” [10, с. 2], у якій окреслювалася проблема й пропонувалися способи її розв’язання. Під фразою-орієнтиром розташовано шарж художника Бамського [88], на якому зображено директора кінофабрики, який за великим щитом із надписом “Об’єктивні причини” [88, с. 2] ховається від персоніфікованого образу громадської критики – чоловіка з луком і стрілами, що безуспішно намагається влучити в ціль.

Іконічні образи підсилюються вербальним супроводом ““Надійна схованка” від громадської критики” [88, с. 2].

Поруч розташовано статтю “Мусять відповідати (Київська кінофабрика)” [66] автора Сверло, який категорично й безапеляційно оцінював діяльність кінофабрики як шкідницьку і, підраховуючи збитки держави, вимагав притягнення до відповідальності всіх винних у зриві виконання темпланів. Експресивність тексту підвищується завдяки насиченості його окличними та питальними реченнями, а також

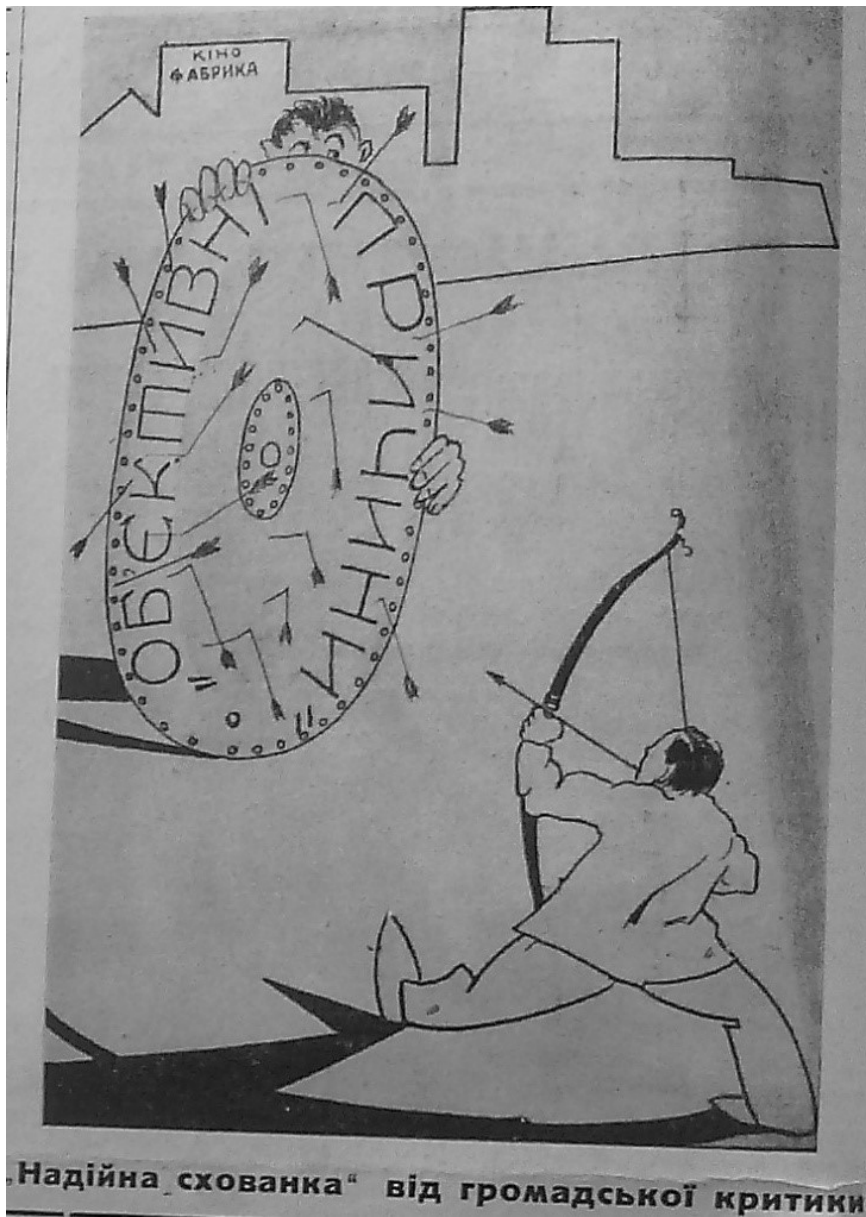

Рис. 6. Фотографія шаржу Бамського
(Кіно-газета. - 1930. - № 8 (38) - 9 (39). - С. 2)

виділенню їх жирним накресленням, що, маркуючи важливі елементи тексту, сприяє створенню в тексті міні-тексту.

У статті “Хто винен у прориві? (Київська кіно-фабрика)” [63] Робкор дошукувався причин зриву виконання планів Київської фабрики, зокрема акцентував увагу на несумлінному виконанні своїх обов’язків, виготовленні кінолабораторією бракованої продукції, відсутності повноцінного адміністративного складу, і запропонував варіанти розв’язання проблеми, привертаючи увагу до неї використанням риторичних окличних речень, що підвищують ступінь експресивності тексту. Цьому сприяють також виділення частин тексту таким чином, що в макротексті утворюється міні-текст.

Аналогічний спосіб привернення уваги читача використано в статті Якова К-й “На нові рейки (Київська фото-фабрика ВУФКУ)” [91], де зазначаються досягнення вітчизняного виробництва щодо створення власної фотопродукції й перспективи розвитку Київської фотофабрики ВУФКУ.

Прикметною особливістю статті “Без стерна і без вітрил (Безпляновість на київській кіно-фабриці)” [2], де порушується проблема безгосподарності на Київській кінофабриці, є оформлення, яке виконує акцентологічну функцію. Оригінальний заголовок, в основі якого – фразеологізм, що навіть для невідомого реципієнта має негативне маркування, конкретизується підзаголовком, оформленим у дужках. Епіграфом до статті є цитата з матеріалу обслідування, яка корелює як із макротекстом, так і з міні-текстом (перелік недоліків), що утворюється завдяки виділенню частин речень жирним накресленням і нестандартній рубрикації тексту (інформація про недоліки структурована в нетрадиційні абзаци, які починаються із середини речення).

З огляду на контент наступних випусків “Кіно-газети” продовжується актуалізація проблеми інертності кіновиробництва й пошук причин її виникнення. Зокрема, ідеться про відсутність роз’яснювальної роботи, раціоналізації кіновиробництва, пасивність щодо стимулювання соцзмагання й ударництва, редагування робкорівських дописів (“Об’єктив”), у яких була критична оцінка діяльності кінофабрики (“Ви не дивуйтеся, добрі люди”) [5]; низький рівень виробничої дисципліни, невиконання планів, випадки шкідництва, слабка робота адміністрації (Г. О. Воронецький “Б’ємо на сполох!”) [8].

Крім фраз-орієнтирів, увага читача до проблем кіновиробництва привертається:

1. Заголовками (“Ви не дивуйтеся, добрі люди” [5, с. 2], “Б’ємо на сполох!..” [8, с. 2], “Мова йде про злочин ... Дирекція Київської кіно-фабрики не вміє організувати виробничих процесів” [26, с. 2], “Тільки тридцять два...” [20, с. 2]), що виконують атрактивну функцію.

2. Особливостями композиції.

Наявність кільцевого обрамлення: заголовок й останнє речення, репрезентовані реченням “Б’ємо на сполох!” [8, с. 2].

Використання в статті “Б’ємо на сполох!..” між заголовком й основним текстом оформленого жирним накресленням ліду (“Шкідництво на Київській кіно-фабриці. Казенний оптимізм дирекції. Хвостизм профорганізації” [8, с. 2], який виконує інформаційну та мотивуючу функції. Необхідно зазначити, що в “Кіно-газеті” за 1930 рік вищезгаданий елемент статті використовується дуже рідко.

Поділ тексту на частини та їх озаглавлення з метою кращого сприйняття інформації. Наприклад, у статті “Тільки тридцять два...” [20] є шість частин: “Німі заговорили”, “Що кажуть числа”, “Борг кіно-робітників культурній революції”, “Хто чим це пояснює”, “Чи ми готові?”, “Якнайбільше самокритики!..”.

3. Специфікою висвітлення інформації.

Використання риторичних питальних речень (“Чи можна так мотивувати?” [8, с. 2], “Чи можна це вважати за об’єктивні причини?” [8, с. 2]), іронічне коментування висловлювань працівників фабрики (“Ах, бідна погода. Ти теж стоїш на перешкоді, тобою теж спекулюють господарники з кінофабрики”) у статті Г. О. Воронецького “Б’ємо на сполох” [8].

Використання в статті Гр. Зельдовича “Мова йде про злочин... Дирекція Київської кіно-фабрики не вміє організувати” оксиморонів, які виникають у зв’язку з неможливістю співвіднесення повторюваної та виділеної жирним накресленням лексеми “дрібниця” із проблемами (““Дрібниці” – сценарія досі не має візи вищої кіно-репертуарної комісії” [26, с. 2]; “Дрібниці” – помрежисера до групи міняли 5 разів” [26, с. 2]), що призводять до гальмування роботи кінофабрики.

Використання цифрових даних і варіативного трикратного повтору риторичного запитання (“...хіба це нормально?” [86, с. 2], “...може це нормально?” [86, с. 2], “... нормально?” [86, с. 2]) у статті “Час цьому

покласти край. Занепадання дисципліни на підприємствах ВУФКУ” [86] сприяють приверненню уваги констатованого факту (“Отже прогули, запізнення, недбале ставлення, невиконання розпоряджень адміністрації – явище загальне для всіх підприємств, дуже поширене” [86, с. 2]) занепаду трудової дисципліни на кіновиробництві.

Підтвердження прикладами аргументів щодо марнотратства (зйомки фільму за твором М. Коцюбинського “Fata morgana”, інертна діяльність творчих груп режисерів Тягна й Шпиковського) [26, с. 2].

Використання в статті Робкора “Хто винен у прориві? (Київська кіно-фабрика)” рубрикованих парцельованих речень для актуалізації уваги читача (“Час! Припинити перетворення фабрики в богадільню!” [63, с. 2]).

4. Шрифтове оформлення тексту, що сприяє підвищенню ступеня його експресивності.

Уся стаття “Б’ємо на сполох!..” оформлена напівжирним накресленням, деякі частини тексту й прізвища – великими літерами.

5. Наявність примітки від редакції про оголошення декади тривоги на кіновиробництві [8].

6. Утворення завдяки використанню контрастного накреслення (жирний шрифт) міні-тексту, що є лаконічною репрезентацією макротексту [63].

Прикметним є те, що вже в наступному, двадцять третьому випуску “Кіно-газети”, надруковано резолюцію бюро партколективу київської кінофабрики про стан виконання промфінплану [4], у якій з огляду на недоліки роботи кінофабрик, спричинених послабленням виробничої дисципліни, частою зміною адміністративного складу, запропоновано оголосити “декадну тривогу” [4, с. 3], заохотити робітників до раціоналізації виробництва, підсилити контроль за виконанням планів, ввести звітну систему (ідеться про комуністів-режисерів, операторів, адміністраторів) щодо стану виконання роботи, висвітлювати всі хиби виробництва в ЗМІ, підсилити пролетарський контроль за діяльністю кінофабрики.

Поруч із нею під гаслом “Кіноробітники, на фронт ліквідації прориву!” розташовано резолюцію зборів робітників художнього цеху київської кінофабрики від 15 серпня 1930 р. [59], у якій зазначено, що

у зв'язку з невиконанням плану та появою не завжди ідеологічно якісної кінопродукції було вирішено скласти пропозиції щодо підвищення темпів кіновиробництва, провести низку виробничих нарад, стимулювати розвиток соціалістичного змагання, активізувати співпрацю з кінопресою (газети «Об'єктив», «Кіно-газета», журнал «Кіно»).

Жанровий діапазон висвітлення вищезгаданої проблеми не обмежується лише статтями й резолюціями. У тринадцятому-чотирнадцятому випусках «Кіно-газети» розміщено карикатуру [29] (авторське жанрове визначення художника Бамського – дружній шарж), де завдяки образам (цап – сценарист, вісюк – режисер, ведмідь – редактор, мавпа – критик), використаним у байці І. Крилова «Квартет», представлено кіновиробничий процес.

Рис. 7. Фотографія карикатури
(Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 1)

Завдяки вищезгаданій активізації категорії інтертекстуальності автор порушив проблему непрофесіоналізму учасників кіноквартиру й продемонстрував його завдяки розташуванню персонажів карикатури, які є уособленням алогічного кіновиробничого процесу (написання сценарію – зйомки фільму – редагування сценарію – критична оцінка медіатексту), і образу кіноглядача, зокрема його реакції на інформаційний продукт – регіт.

У двадцять четвертому випуску “Кіно-газети” під заголовком “Робітники Київської Кіно-фабрики про причину прориву” [62], що, на нашу думку, є трансформованим варіантом запитання журналіста, опубліковано колективне інтерв’ю [3], під час якого тесляр, редактор і режисер висловили свою думку, вважаючи причинами невиконання плану непрофесіоналізм керівництва, невміння оптимізувати й раціоналізувати роботу фабрики, брак дисципліни.

Також під фразою-орієнтиром “Організована кіногромадськість, реалізуючи ухвали XVI з’їзду партії, бере на громадський буксир кіновиробництво й прикладає всіх зусиль, щоб допомогти кінематографії ліквідувати прориви” [50], частинам якої притаманне різне шрифтове й графічне оформлення, розміщено ухвалу (“Ухвала ОКР РСІ про перевірку фінстану та зниження адміністративно-господарчих витрат на київській кінофабриці” [74]), де перераховано порушення бюджетної дисципліни, допущені Київською кінофабрикою, і в резолютивній частині зазначено санкції (звільнення, сувора догана з попередженням, передача справи перевитрат господарчих видатків на розслідування окружного прокурора, передача справи колишнього директора кінофабрики Радченка контрольній комісії) щодо порушників. У примітці до цього документа редакція “Кіно-газети” зазначила, що багатотиражка кінофабрики “Об’єktiv” з невідомих причин не надрукувала його повний варіант.

У контексті вже порушеної проблеми безгосподарності на кіновиробництві в статтях “І тут не гаразд” [28], “Чи будуть кіноапарати? Одеський механзавод треба оздоровити” [27] висвітлюється проблема діяльності Одеського механічного заводу, зокрема з’ясовуються причини зриву виконання плану (повільні темпи роботи, систематичне порушення трудової дисципліни, фіктивність соцзмагання (лише на папері), недосконалі креслення, інертне ставлення керівництва до пропозицій винахідників та відсутність контролю за виробничим процесом) і даються пропозиції (зміна методів роботи ЦП “Українфільму”, постійний зв’язок

із громадськістю, “кращий добір працівників апарату” [27, с. 4]) щодо процесу оздоровлення виробничого процесу на заводі. Про контроль кіногромадськості за поліпшенням ситуації на Одеському механзаводі свідчить розташована під статтею “Чи будуть кіноапарати? Одеський механзавод треба оздоровити” примітка від редакції, де зазначено, що не всі недоліки ліквідовано.

Для боротьби зі зривом промфінплану на Донбасі автор статті “Прорив вимагає” [56], констатує пасивність кіно в ліквідації негативних тенденцій на Донбасі, автор наголосив на необхідності створення кінобригади, яка співпрацюватиме із “заводським трикутником, з оперативними постами газет, активом найкращих ударників” [56, с. 3], використанні в її роботі “кінооківського” методу, суть якого полягає у фіксації життєвих явищ за допомогою кіноапарату для подальшого аналізу причин, які “гальмують рух виробничих і трудових процесів” [56, с. 3]. Автор запропонував формувати кіноматеріал у такі жанри, як кінометелики, що одразу демонструватимуться на екранах, агітплакати, кінофейлетони, інсценівки, кінонарис, художній репортаж, які допоможуть не тільки в боротьбі з відставаннями на виробництві, а й сприятимуть розвитку кінохроніки. Вербалізуючи в ліді (“Голосую за ударну кінобригаду. Що повинна робити кінофабрика на фронті соціалістичної реконструкції” [56, с. 3]) і наприкінці статті свою позицію, автор привернув до неї увагу читача.

Уже в тридцять першому номері в статті Стрункого “За механізований Донбас” [68] було повідомлено, що кінофабрика для ліквідації зриву виконання промфінплану на Донбасі відіслала “ударну групу кінооператорів” [68, с. 3] для зйомки документального фільму “За механізований Донбас”, у якому буде приділено увагу причинам, наслідкам, заходам ліквідації зриву промфінплану.

Інший аспект проблеми діяльності кіновиробництва, зокрема протекціонізм (“У Зайдмана в свою чергу є теж безліч приятелів. Декількох з них гр. Зайдман вже встиг якимись таємними шляхами улаштувати в ЦП ВУФКУ (Шерман, Варшавський). Задумав Зайдман щу й гр. Фрида “влаштувати”” [46, с. 4]) у київському крайвідділі ВУФКУ, розкрито в статті Не “ударника” “Дайте світла”, під заголовком якої розташовано лід, репрезентований двома реченнями (““Оце так ударник”. Протекціонізм у київському крайвідділі ВУФКУ” [46, с. 4]), що дає читачу уявлення про її зміст. Називаючи конкретні прізвиська “ударників”, автор розкрив схему

створення не передбачених штатним розписом посад для потрібних людей, які, не виконуючи свої обов'язки, отримують гроші й просуваються на більш високі посади. Своє негативне ставлення до вищезгаданого явища автор підкреслив, обравши псевдонім “Не ударник”. Під статтею є примітка редакції, де висловлюється сподівання, що РС, зробивши висновки, уживе відповідні заходи.

Проблема якісної підготовки молодих кінокадрів порушується Д. З. Шкневським, С. Б. Грабіним у статті “Дорога молоднякові (Стажори на кіновиробництві)” [89], які констатують небажання досвідчених режисерів співпрацювати з асистентами через “виключну напруженість в роботі” [89, с. 2], “індивідуальну творчість в процесі зйомки” [89, с. 2]. Також автори чітко окреслили дискримінаційну ситуацію, що виникає під час зйомочного процесу: стажори не реалізують свої знання на практиці, а виконують функції рахівників та обслуговуючого персоналу (“Багато стажорів буквально на побіганках у режисерів, а, на кращій випадок, виконують роботу рахівників, фіксуючи підчас зйомки кількість знятих кадрів” [89, с. 2]). Також автори, констатуючи необ'єктивне оцінювання здібностей молодих претендентів на зарахування в штат (“Правда, коли вони одержують платню безпосередньо від Наркомосу, таких розмов немає, навпаки, їх навіть непомірно навантажують, часто навіть не за спеціальністю (рахівник, гример і т. ін.), але, тільки стаж закінчується і стажорів треба зарахувати до штату, одразу ж починаються балачки про їхню безталанність їх просто скорочують за відсутністю роботи і т. д. і т. ін.” [89, с. 2]), відзначили безвідповідальне ставлення ВУФКУ до працевлаштування та перспектив розвитку молодих фахівців.

Порушуючи в статті “Що ж робити сьогодні? (Проблема кадрів)” [9] проблему перепідготовки та “докваліфікації” [9, с. 2] кадрів, Гамма критично оцінив діяльність Інформаційного бюро, метою якого є інформування “робітників кінематографії про всі досягнення радянської і закордонної кінематографічної техніки” [9, с. 2], і констатував необхідність активізувати його роботу, зокрема “негайно приступити до випуску технічних бюлетенів, де можна буде знайти науково-обґрунтовані статті, які б висвітлювали основні питання кінематографії” [9, с. 2].

Для ліквідації проблеми кризи на кіновиробництві й організації максимального пролетарського впливу на його діяльність було організовано художньо-політичні ради, інформація про які розміщена в журналістських матеріалах: “Кіно-громадськість про роботу Київської

кіно-фабрики (Резолюція)” [34], “У худ політраді Київської кінофабрики. На допомогу молодим сценаристам” [75] “Перборщили. Кабінетна громадськість (замість фейлетона)” (автор – К.) [39], “За ударні темпи (Як працює худ політрада київської кінофабрики)” [24], “Нові методи роботи художньо-політичної ради” [48], “Наші завдання до Першої Всеукраїнської Конференції Худполітрад” (автор – М. Ратнер) [57], “Що треба зробити (1 київська міська конференція худполітрад)” (автор – Куций) [41], “Худполітрада київської кінофабрики” (автор – М. Забужний) [21], “Підсумки Першої Всеукраїнської Конференції Худполітрад” (автор – М. Ратнер) [58].

У сімнадцятому номері “Кіно-газети” за 1930 рік поруч із фотографією з текстовою “Здіймальний тон-павільйон Київської кінофабрики” [25, с. 5] надруковано велику за обсягом резолюцію, яку було прийнято 11 травня 1930 року на засіданні Худполітради Київської кінофабрики після доповіді товариша Косячного. У ній зазначено, що Київська кінофабрика за I півріччя план не виконала через сценарну кризу й неорганізованість роботи кіновиробництва. У зв’язку із цим було вирішено вжити таких заходів: оптимізувати роботу сценарних майстерень, організувати консультаційне бюро для обслуговування самопливу, сценарні курси, чітко визначити функції Худполітради (ознайомлення з кожним сценарієм, який рекомендований для екранізації; під керівництвом редакції контролювати зйомки фільму, монтаж; оцінювати виготовлений медіатекст і роботу режисера; співпрацювати з письменниками для отримання критичної думки щодо створених сценаріїв; боротися з “проявами ворожої ідеології, з опортунізмом на практиці й примиренством до нього” [34, с. 5]; здійснювати політико-виховної роботи серед режисерів, сценаристів, операторів, акторів тощо), особливу увагу приділити активізації роботи щодо дитячих фільмів, культурфільмів, приділити особливу увагу якості кадрового складу кінофабрики, зокрема сприяти усуненню з виробництва тих, хто не проявив свої професійні здібності, ужити заходів для підвищення кваліфікації молодих фахівців; організувати співробітництво з “відповідними музично-мистецькими організаціями щодо відбору музичної ілюстрації до картин” [34, с. 5].

У статті “Перборщили. Кабінетна громадськість (замість фейлетона)” [39] К. засудив появу створеного без участі профспілок і ТДРФК “положення про худполітраду” [39, с. 3], вважаючи це проявом бюрократизму та спробою позбавити пролетарську громадськість брати

активну участь у контролі над кіновиробництвом, а також “затиску” [39, с. 3] завідувачів кінотеатрів, яких Бердичевський зобов’язав бути головами худполітради й звинувачувати у зрадництві в разі відмови. К. вимагав від відповідних організацій втручання й наголошував на важливості громадського контролю над кінотеатром.

Із функціями (оцінювання ідеологічно-художньої вартості готової продукції, зокрема фільмів і сценаріїв; контроль роботи знімальної групи; заслуховування звітів керівників відділів; з’ясування причини занепаду виробництва на кінофабриці) художньо-політичних рад, що почали працювати на початку 1930 року, згідно із фразою-орієнтиром “Художньо-політичні ради новий загін пролетарської громадськості. Вивчити досвід худполітради київської кінофабрики” [84] ознайомив читачів автор статті “За ударні темпи (Як працює худполітрада київської кінофабрики)” [24].

Активізація діяльності художньо-політичної ради Київської кінофабрики, зокрема створення консультаційного бюро з метою допомоги сценаристам [75], а також секторна робота (“Таких секторів утворено п’ять: 1) художніх фільмів, 2) політосвітніх, 3) тонфільму, 4) кінохроніки та 5) дитячо-шкільного фільму” [48, с. 1]) з організацією бригадної системи, кураторами якої є наукові інституції й наукові консультанти, були відзначені в інформаційних матеріалах “У худполітраді Київської кінофабрики. На допомогу молодим сценаристам” [75], “Нові методи роботи художньо-політичної ради” [48].

Статті “Наші завдання до Першої Всеукраїнської Конференції Худполітрад” (автор – М. Ратнер) [57], “Що треба зробити (1 київська міська конференція худполітрад)” (автор – Куций) [41], “Худполітрада київської кінофабрики” (автор – М. Забужний) [21], “Підсумки Першої Всеукраїнської Конференції Худполітрад” (автор – М. Ратнер) [58] об’єднані однією темою – Перша всеукраїнська конференція політрад, що була проведена наприкінці грудня за постановою Центральної управи ТДРФК.

На сторінках “Кіно-газети” за 1930 рік було висвітлено специфіку виборів фактобу та проведення загальнофабричної конференції робітників і службовців кінофабрики [18]; викрито прогалини в роботі кінофабрики щодо “обслуговування фільмами чергових радянських політичних і господарчих кампаній” [53, с. 5]; констатовано необхідність ліквідації ідеологічних збочень у кінематографі [38], підсилення самокритики на кіновиробництві [65]; засуджено позицію щодо неможливості

планувати творчі процеси, а також поведінку деяких кіноробітників, які призводять до дезорганізації процесу виробництва [43]; повідомлено про шефство заводу “Більшовик” над кінофабрикою [13], приїзд фахівця-тоновика Джое Коффмана, якого запросили до СРСР для консультації щодо розвитку тонового кіно [1]; дефіцит якісних фільмів про Червону армію (“За 13 років існування нашої Червоної армії та фльоти маємо тільки 3 фільми, які можна показувати. Всі інші (“Чужий берег”, “Сором сказати”, “П’ять в яблочко”) є найганебніший наклеп на Червону армію та флоту” [40, с. 4]); застереження щодо перекручень під час реорганізації кінопромисловості за умови відсутності “чутливого ставлення від кінооб’єднання до справ національної кінематографії” [61, с. 2]; розкрито суть реформування галузі сценарної справи на Ленінградській кінофабриці [42].

У тринадцятому-чотирнадцятому номерах “Кіно-газети” за 1930 рік на четвертій сторінці під фразою-орієнтиром “Коли ми будемо мати радянські тонфільми” [37, с. 4], нестандартність якої завдяки використанню підрядного речення часу полягає в окресленні перспективи, розміщено статті, присвячені висвітленню теми тонфільму.

Актуалізації проблеми нагальної необхідності швидкого опанування техніки тонового фільму радянськими кіноробітниками в статті О. Фомічової “Темпи звукового кіна закордоном” [77] сприяє використання антитези (переваги американської тонової кінопродукції – відставання радянського кіновиробництва від розвитку кіноіндустрії за кордоном) і виділення жирним накресленням зауваження С. Ейзенштейна щодо недосконалого технічного забезпечення, що може призвести до втрати конкурентоспроможності на закордонному кіноринку.

Аналогічний засіб вираження проблеми розвитку тонкіно в Радянському Союзі, тобто антитезу (“... в планах своїх робіт виробничі закордонні бази намічають до 90 % тонових фільмів, а деякі виробничі фільми, як в Америці, так і в Англії перейшли виключно на виробництво тонових фільмів” [87, с. 4] – “тонове кіно по всіх організаціях Радянського Союзу ледве зрушило з мертвої точки. Можна просто сказати, що ніяких серйозних наслідків ми фактично в цій справі не маємо...” [87, с. 4]) як на інформаційному, так і на шрифтовому рівнях (жирне накреслення, увиразнюючи недоліки розвитку тонкіно, надає тексту більшої експресивності), автор-анонім використовує в статті “Чому ми дістаємо? (на фронті тонкіна)”. З’ясовуючи причини виникнення

проблеми: відсутність необхідного технічного забезпечення в достатній кількості, відсутність чіткого плану переходу кіноорганізацій на тоновий фільм і підготовку нових кадрів, дефіцит сценаріїв для тонфільмів, невикористання закордонного досвіду, автор указав шляхи її розв'язання.

Згодом з'являються інформаційні матеріали, у яких детально описуються досягнення в галузі створення тонового фільму. Зокрема, у статті оператора Цейтліна “Перший тонфільм у ВУФКУ “Симфонія Донбасу”” [85] розміщено інформацію про особливості озвучування фільму “Симфонія Донбасу”, оцінено внесок Дзиги Вертова в розвиток тонфільму, а також інших фахівців (розробники звукознімальних апаратів, режисери), прізвища яких виділено жирним накресленням. Поруч зі статтею знаходиться фотографія з текстовкою “Група режис. ДЗИГИ-ВЕРТОВА синхронізує фільм “СИМФОНІЯ ДОНБАСУ”” із відповідним зображенням [15].

Подібне підсилення контенту інформаційних повідомлень (“Кінозйомка XVI партз'їзду” [35], “Група Айзенштейна за кордоном” [14], “Хроніка звукового кіно” [78], “Закордонне відрядження українських кіно-робітників” [22]) фотографією з текстовкою “Тонапаратура одеського кінотехнікуму” [70, с. 1] для презентації досягнень тонового кіно використано в сімнадцятому випуску “Кіно-газети”, де на четвертій сторінці під фразою-орієнтиром “Опануймо техніку звукового кіна!” [49] розміщено інформацію про особливості радянського та закордонного тонкіно.

В інформаційному повідомленні “Кіно говорить... Демонстрація звукових фільмів” [12] з авторським жанровим визначенням “лист з Москви”, що не має необхідних жанрових ознак, детально описано досягнення радянського звукового кіно, зокрема відкриття в Москві першого в Радянському Союзі звукового кінотеатру, демонстрацію в ньому підготовленої звукової програми: виступу А. Луначарського, комічної мультиплікації “Подорож Тіп-Топ за кордоном”, фільму “П'ятирічка”. Детально описуючи приміщення кінотеатру, особливості його роботи, реакцію глядачів, які знаходилися в залі, Гафт відзначив наприкінці принципову відмінність радянського звукового кіно від закордонного, яке орієнтується “виключно на смак буржуазних глядачів” [12, с. 4].

Детально проаналізував специфіку німецького тонового кіно С.О. – автор інформаційного повідомлення “Звукове кіно на берлінських екранах” з авторським жанровим визначенням “лист з закордону”

[69, с. 4], який має лише один епістолярний елемент – запис “Берлін, червень 1930 р” [69, с. 4]. Проаналізувавши берлінські фільми “Остання кампанія”, “Блакитний янгол”, “Великий Габо”, С.О. особливу увагу звернув на недоліки. Ідеться про побудову сцен за театральним принципом, немотивованість деяких кадрів, надмірне використання ““співучих” місць” [69, с. 4], що призводить до створення хибного враження (“Вражіння, що на фронті тільки стріляли та співали, або грали на різних музичних інструментах” [69, с. 4]) – “Остання кампанія”; “театральщина найгіршого гатунку” [69, с. 4], немотивований спів персонажів, його використання для “ефектації чисто еротичного порядку” [69, с. 4] – “Блакитний янгол”; нереалізований задум, 80 % “музичних, співальних, хореографічних номерів” [69, с. 4] – “Великий Габо”.

Про фільм “Східний фронт” С. О. дав схвальні відгуки, вважаючи саме його початком розвитку звукового кіно. Проаналізувавши стан розвитку мультиплікації в Німеччині, відзначив якісну техніку мультиплікації й наголосив на необхідності вдосконалювати вітчизняний мультиплікаційний продукт. Поруч із вищезгаданими “листами” розміщено фотографію з текстівкою “Тонапаратура одеського кіно-технікума” [71].

Про нові художні можливості техніки звукомонтажу, що дозволить збагатити образну систему фільму, у статті “Українські режисери вивчають тонкіно. Німці про українські радянські фільми. Олександр Довженко у Німеччині” [73] повідомляє співробітник берлінського кіножурналу “Ліхт-Більд-Бюне” після спілкування з українським режисером Олександром Довженком, який ознайомив із філософською концепцією своєї кінороботи “Земля”, що демонструватиметься в Берліні.

На сторінках “Кіно-газети” щодо якості кінематографічної продукції було окреслено проблему музичного супроводу фільмів, свідченням чого є фраза-орієнтир “За нові форми кіномузики, спрямовані на допомогу соціалістичному будівництву” [23], частини якої для привернення уваги читача оформлено різним шрифтовим накресленням, і статті “За перебудову музичного супроводу” (автор – Р. Кацман) [30], “На вищий щабель” (автор – Ромнац) [64]. У них ідеться про використання одноманітної музики, що “дезорганізує читача” [30, с. 4] і розмиває ідею фільму, послаблюючи його вплив [30], і констатацію необхідності “покінчити з кустарницькими методами музичного супроводу кінофільмів” [64, с. 4]. Зокрема, ідеться про створення майстерні в

Харкові та Києві для композиторів, які хочуть писати музику для фільмів, проведення перепідготовки клубних музілюстраторів, читання лекцій кіноглядачам про музику як важливий елемент фільму, оцінювання її якості в рецензіях на медіатексти, друкування інформації про музику для фільмів у пресі.

Висвітлення проблем кіновиробництва, критика недоліків його діяльності сприяли стабілізації ситуації, свідченням чого є фразіо-орієнтири (“У Всесоюзний “День ударника” робітники української кінематографії та кіно громадськість мобілізують усі сили для успішного виконання промфінплану 3-го року соціалістичної п’ятирічки!” [72]; “Виправляючи хиби й переборюючи труднощі, українська радянська кінематографія завойовує нові міцні позиції” [6]) і розташовані під ними інформаційні матеріали. Зокрема, ідеться про зобов’язання робітників копіювального, механічного цеху, цеху ручної проявки, фотолабораторій, механічно-виявної лабораторії виконати п’ятирічний план за чотири роки й таким чином відгукнутися на заклик ЦК ВКП (б), а також позитивну динаміку щодо ліквідації “культурної заборгованості” [44, с. 1] під впливом кіногромадськості, “Кіно-газети”, художньо-політичної ради, розв’язання кіносценарної кризи та додаткових зобов’язань, які були взяті деякими цехами для виконання поставлених завдань (“Лабораторія за планом повинна виконати 7,5 мільйонів метрів плівки. Робітники висунули зустрічний – 12 мільйонів” [44, с. 1]).

У статтях С.Л. Ореловича “Підсумки і завдання. Українська радянська кінематографія пробила шлях за кордон” [51] та Г.Ш. “Помилки в основних наставленнях. Труднощі й здобутки Радянської кінематографії” [16], які містили інформацію про підсумки діяльності кіновиробництва, констатовано важливості формування методу науково-марксистського аналізу для дослідження українського кінематографа, зокрема її стилів і напрямів. Також зазначено негативні тенденції з боку “правобуржуазної преси Європи” [51, с. 3], що навмисно уникає у своїх статтях використання лексеми “український”, використовуючи лексеми “російський”, “радянський”, із метою замовчати досягнення українського кінематографа, а також – офіційного представника “Союзкіно” Сутирина, який, за твердженням автора, зробив неправильні висновки та виголосив неправдиву інформацію про розвиток українського кінематографа [16].

Зокрема, Г.Ш., детально аналізуючи висловлювання Сутирина, спростовує його твердження фактами – цифровими даними (“Отже маємо

збільшення на 98 відс. в той час, як за пляном це збільшення передбачалося в 38 відсотків (на 2477)” [16, с. 4]), порівняльною таблицею, яка підтверджує підвищення якості української кінопродукції. Підтримуючи думку Сутирина про суттєве відставання в галузі кінотехніки, автор завдяки використанню риторичного запитання (“Що зробило “Союзкіно” для того, щоб рішуче змінити наявне неприпустиме становище” [16, с. 4]) підкреслив провину “Союзкіно” у виникненні вищезгаданої тенденції. У статті в манері її написання відчувається якась претензія до “Союзкіно”. Це досягається за допомогою риторичних запитань, використання апокризи (запитання – відповіді) (“Якими ж фактами може тов. Сутирин довести зниження якості продукції радянського кіна? Таких фактів, що говорили б про регрес радянського кіномистецтва про занепад в радянській кінематографії, немає й бути не може” [16, с. 4]), градації (Адже тов. Сутирин справді по суті поставив питання про кризу в радянській кінематографії. [...] Взагалі, поставивши цілком правильно питання про відставання, тов. Сутирин не дав правильної оцінки характеру та виникненню цього відставання, і вже зовсім неправильно тов.. Сутирин оголосив кризу” [16, с. 4]).

Ще одним спростуванням слів Сутирина є розташоване під вищезгаданою статтею інформаційне повідомлення “Оцінка постав “Українфільму””, у якому йдеться про високу оцінку деяких українських фільмів (Перекоп”, “Право батьків”, “Людина з містечка”, “Людина й мавпа”) вищим репертуарним комітетом Москви.

У “Кіно-газеті” було декілька рубрик, які містили інформацію про події, що відбувалися на кіновиробництві. У “Хроніці кіновиробництва” переважно йшлося про фільми, що знімали й роботу над якими вже було закінчено. Акцент робився на прізвищах режисера, сценариста, оператора, повідомлялася тема медіатексту, місце його зйомки (“Фільм буде зроблено на морській натурі” [79]; “Фільм “Зерно” зроблено у селі Березані Київської округи” [79]). Прикметним є те, що іноді, на нашу думку, із рекламною метою використовувався такий засіб, як посилання на авторитет (“Режисер-висуванець Л. Бодік, що був за асистента режисера під час постави “Землі...” [79]; “Фільм знімав оператор Д. Демуцький, що фільмував “Землю” та “Арсенал”” [79]). Іноді рубрика “Хроніка кіновиробництва” [80] містить інформацію про новий тематичний план київської кінофабрики, утворення бюро консультацій у сценарних справах, українське тонове кіно, контрольні цифри київської кінофабрики.

Іноді вищезгадана рубрика набувала композиційних модифікацій:

1. Поділ на дві підрубрики: “Закінчують поставою”, де міститься інформація (назва, прізвища сценариста, режисера, оператора, асистента, художника) про художні та політосвітні фільми, роботу над якими вже закінчують; “Режисер-аматор” – про кінематографічні досягнення товариша Лукова [81].

2. Поділ на дві підрубрики – “Одеська кінофабрика”, “Закордоном” [82]. Перша містить лаконічну інформацію (назва фільму, його тема, прізвища членів зйомочної групи) про фільми, робота над якими закінчена на Одеській кінофабриці. Друга повідомляє про специфіку кіновиробництва за кордоном. Тональність цих міні-текстів дещо іронічна, їм притаманна ідеологічна упередженість, про що свідчить наявність маркерів.

У назві “Закордонні темпи”, нейтральність якої зникає після ознайомлення з міні-текстом, де чітко окреслено строки зйомок фільму “Вогні місця”, які в поєднанні з прислівником “вже” (“...що він його ставить вже протягом 15 місяців, потребує ще 8-х тижнів для закінчення знімань і з’явиться на екрані не раніше жовтня цього року” [82, с. 6]) маркують позицію автора, зокрема імпліцитно виражають його думку про затягнутість зйомок, про що свідчить поєднання частки та прислівника “не раніше”. Саркастичної тональності назва інформаційного повідомлення “Актуальний” фільм” набуває не тільки завдяки орфографічному оформленню лексеми “актуальний” (у лапках), а й цитаті, у якій зазначається конкретна споживацька аудиторія, для якої фільм “Гай-Танг” може бути актуальним. Ідеться про жінок білогвардійців, яким “доводиться боротися проти “інтернаціональної” конкуренції проституток всього світу” [82, с. 6].

У “Хроніці “Українфільму”” [83] розповідається про його діяльність за конкретний період, зокрема організацію фотоательє в Сталіно, Луганському, Артемівському, Маріуполі, курси кіномеханіків, зустріч з американським режисером Кафманом (фахівцем із технічної консультації у справі звукового кіно), початок роботи приймальної комісії інституту українського кінематографа.

У “Кіно-газеті” є інші рубрики, зокрема “Що готують фабрики ВУФКУ” [90], “Виробництво культурфільмів ВУФКУ” [7] (інформація про тему й паспортні дані фільму); “Фільм до 1-го травня” [76], що містить тематичні підрубрики (“історико-революційна” [76, с. 1], “громадянська війна” [76, с. 1], “Червона армія та сльота” [76, с. 1], “соціалістичне будівництво”

[76, с. 1], “старе та нове село” [76, с. 1], “реврух в капіталістичних країнах” [76, с. 1]), у яких зазначено лаконічне визначення теми й перелік фільмів без будь-яких конкретизацій; “Новини кіна” [44] – новини кінофабрик (Східкіно, Радкіно, Грузкінпром, Азеркіно) Радянського Союзу, їх стан діяльності; “Кіно в Жовтні” [33], у якій розповідається про шевство заводу “Більшовик” над кінофабрикою, створення апарату, який “по-новому розв’язує складне завдання кольорового кіна” [33, с. 1], оголошення змагання-конкурсу, випуск тонфільму “Ентузіязм”, відкриття нових кінотеатрів [33].

Список використаних джерел

1. Американські кіно фахівці про радянське кіновиробництво (Розмова з інженером Джоє Коффманом) // Кіно-газета. – 1930. – № 26 (56). – С. 3.
2. Без стерня і без вітрил (Безпляновість на київській кіно-фабриці) // Кіно-газета. – 1930. – № 11 (41). – С. 2.
3. Богданов Н. Г., Вяземський Б. А. Справочник журналіста / Н. Г. Богданов, Б. А. Вяземський. – Л. : Лениздат, 1971. – 687 с.
4. Бюро партколективу. Резолюція Бюро партколективу київської кінофабрики про стан виконання промфінплану / Бюро партколективу // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 3.
5. Ви не дивуйтеся, добрі люди // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 2.
6. Виправляючи хиби й переборюючи труднощі, українська радянська кінематографія завойовує нові міцні позиції (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 31 (61). – С. 3.
7. Виробництво культурфільмів ВУФКУ (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 6.
8. Воронецький Г. О. Б’ємо на сполох! / Г. О. Воронецький // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 2.
9. Гамма Що ж робити сьогодні? (Проблема кадрів) / Гамма // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 2.
10. Ганебний прорив з виконанням промфінплану на київській кінофабриці. Другий квартал не дав поліпшення. Притягти винних до права, реорганізувати систему керівництва, утворити громадську

критичну думку в стінах кінофабрики, освіжити атмосферу (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 2.

11. Гарбер І. С. Наздогнати втрачені темпи (Промфінплян Київської Кінофабрики) / І. С. Гарбер // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 3.

12. Гафт Кіно говорить ... Демонстрація звукових фільмів (Лист з Москви) / Гафт // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 4.

13. Гв. “Більшовик” допоможе кінофабриці стати ударним загоном на фронті пролетарської культури / Гв. // Кіно-газета. – 1930. – № 31 (61). – С. 1.

14. Група Айзенштейна за кордоном // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 1.

15. Група режис. Дзиги-Вертова синхронізує фільм “Симфонія Донбасу” (фотографія) // (Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 4.

16. Г.Ш. Помилки в основних наставленнях. Труднощі й здобутки Радянської кінематографії / Г.Ш. // Кіно-газета. – 1930. – № 34 (64). – С. 4.

17. “Декада тривоги” на київській кінофабриці! Мобілізувати в “День індустріалізації” трудовий ентузіазм робітників, щоб позбутися прориву у виконанні промфінплану (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 1.

18. Жив І. Перша фабрична (Конференція робітників київської кінофабрики) / І. Жив // Кіно-газета 1930. – № 16 (46). – С. 4.

19. Життя кіновиробництва завжди буде в центрі уваги громадськості! Утворімо сприятливий ґрунт для творчої роботи на кінофабриках... (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 4.

20. Забужний М. Тільки тридцять два... / М. Забужний // Кіно-газета. – № 23 (53). – С. 2.

21. Забужний М. Худполітрада київської кінофабрики / М. Забужний // Кіно-газета. – 1930. – № 34 (64). – С. 2.

22. Закордонне відрядження українських кіно-робітників // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 1.

23. За нові форми кіномузики, спрямовані на допомогу соціалістичному будівництву (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 35 (65). – С. 4.

24. За ударні темпи (Як працює худ політрада київської кінофабрики) // Кіно-газета. – 1930. – № 26 (56). – С. 3.

25. Здіймальний тон-павільйон Київської кінофабрики (фотографія) // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 5.

26. Зельдович Гр. Мова йде про злочин ... Дирекція Київської кінофабрики не вміє організувати виробничих процесів / Гр. Зельдович // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 2.

27. ЗМЕС Чи будуть кіноапарати? Одеський механзагод треба оздоровити / ЗМЕС // Кіно-газета. – 1930. – № 25 (55). – С. 4.

28. І тут не гаразд // Кіно-газета. – 1930. – № 25 (55). – С. 4.

29. Карикатура // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 1.

30. Кацман Р. За перебудову музичного супроводу / Р. Кацман // Кіно-газета. – 1930. – № 35 (65). – С. 4.

31. Київська кіно-фабрика виконає вимоги кіногромадськості! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 5.

32. Київська кінофабрика – кандидат на чорну дошку! Кіноробітники – боржники культурної революції. До кінця року київська кінофабрика повинна дати 7 художніх і 10 культурфільмів! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 2.

33. Кіно в Жовтні (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 31 (61). – С. 1.

34. Кіно-громадськість про роботу Київської кінофабрики (Резолюція) // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 5.

35. Кінозйомка XVI партз'їзду // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 1.

36. Кінопродукція – важливий чинник політично-виховної роботи. Проти ідеологічних збочень, за присутність форми! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 6.

37. Коли ми будемо мати радянські тонфільми // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 4.

38. Косячний П. Стаття – Право на працю в кінематографії – треба заслужити / П. Косячний // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 3.

39. К. Перборщили. Кабінетна громадськість (замість фейлетона) / К. // Кіно-газета. – 1930. – № 26 (56). – С. 3.

40. Куліков Б. “Українфільм” та “Білдержкіно” (їхня військова “тематика”) / Б. Куліков // Кіно-газета. – 1930. – № 35 (65). – С. 4.

41. Куций Що треба зробити (1 київська міська конференція худполітрад) / Куций // Кіно-газета. – 1930. – № 34 (64). – С. 2.

42. Ленінградська кінофабрика на 1930-31 рік // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 4.

43. На боротьбу з стихійним “надхненням” // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 3.

44. На порозі 3-го року (Київська кіно-фабрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 27 (57). – С. 1.
45. На порозі третього року (фраза) // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 3.
46. Не “ударник” Дайте світла / Не “ударник” // Кіно-газета. – 1930. – № 25 (55). – С. 4.
47. Новини кіна (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 4.
48. Нові методи роботи художньо-політичної ради // Кіно-газета. – 1930. – № 34 (64). – С. 1.
49. Опануймо техніку звукового кіна! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 4.
50. Організована кіногромадськість, реалізуючи ухвали XVI з’їзду партії, бере на громадський буксир кіновиробництво й прикладає всіх зусиль, щоб допомогти кінематографії ліквідувати прориви (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 24 (54). – С. 2.
51. Орелович С.Л. Підсумки і завдання. Українська радянська кінематографія пробилася за кордон / С.Л. Орелович // Кіно-газета. – 1930. – № 31 (61). – С. 3.
52. Перевірмо наслідки роботи кіновиробництва! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 34 (64). – С. 4.
53. Підготуйтеся своєчасно! // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 5.
54. Підсилити керівництво ЦП “Українфільму” змінити методи роботи в кінематографії! Підібрати кращих робітників до кіновиробництва (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 25 (55). – С. 4.
55. Промфінплан Київської кінофабрики під загрозою зриву! Виконано тільки 58, 5 % / 73, 1 % по художніх культур фільмах замість 100. Відповідальність за це падає на весь колектив кінофабрики. Ціною всіх зусиль добитися негайного рішучого зламу! (фраза-орієнтир) // 1930. – № 6 (36). – С. 3.
56. Прорив вимагає // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 3.
57. Ратнер М. Наші завдання до Першої Всеукраїнської Конференції Худполітрад / М. Ратнер // Кіно-газета. – 1930. – № 34 (64). – С. 2.
58. Ратнер М. Підсумки Першої Всеукраїнської Конференції Худполітрад / М. Ратнер // Кіно-газета. – 1930. – № 36 (66). – С. 3.
59. Резолюція зборів робітників художнього цеху київської кінофабрики від 15 серпня 1930 р. // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 3.

60. Рейд Ч. 2. Перевіряємо наслідки соцзмагання на виробництві (фраза) // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 2.

61. Реорганізація кінопромисловості. До заснування всесоюзного кінооб'єднання // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 2.

62. Робітники Київської Кіно-фабрики про причину прориву (колективне інтерв'ю) // Кіно-газета. – 1930. – № 24 (54). – С. 3.

63. Робкор Хто винен у прориві? (Київська кіно-фабрика) / Робкор // Кіно-газета. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 2.

64. Ромнац На вищий щабель / Ромнац // Кіно-газета. – 1930. – № 35 (65). – С. 4.

65. Самокритику зосередити на дрібницях // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 3.

66. Сверло Мусять відповідати (Київська кінофабрика) / Сверло // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 2.

67. Свої зобов'язання перед партією та пролетаріатом кінофабрика повинна виконати (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 3.

68. Стрункий За механізований Донбас / Стрункий // Кіно-газета. – 1930. – № 31 (61). – С. 3.

69. С.О. Звукове кіно на берлінських екранах (Лист з закордону) / С.О. // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 4.

70. Тонапаратура одеського кінотехнікуму (фотографія) // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 1.

71. Тонапаратура одеського кіно-технікума (фотографія) // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 4

72. У Всесоюзний “День ударника” робітники української кінематографії та кіногромадськість мобілізують усі сили для успішного виконання промфінплану 3-го року соціалістичної п'ятирічки! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 27 (57). – С. 1.

73. Українські режисери вивчають тонкіно. Німці про українські радянські фільми. Олександр Довженко у Німеччині // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 4.

74. Ухвала ОКР РСІ про перевірку фінстану та зниження адміністративно-господарчих витрат на київській кінофабриці // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 2.

75. У худ політраді Київської кінофабрики. На допомогу молодим сценаристам // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 4.

76. Фільм до 1-го травня (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 11 (41). – С. 1.
77. Фомічова О. Темпи звукового кіна закордоном / О. Фомічова // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 4.
78. Хроніка звукового кіно // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 1.
79. Хроніка кіновиробництва (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 4.
80. Хроніка кіновиробництва (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 1.
81. Хроніка кіновиробництва (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 6.
82. Хроніка кіновиробництва (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 6.
83. Хроніка “Українфільму” (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 24 (54). – С. 1.
84. Художньо-політичні ради новий загін пролетарської громадськості. Вивчити досвід худполітради київської кінофабрики (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 26 (56). – С. 3.
85. Цейтлін Перший тонфільм у ВУФКУ “Симфонія Донбасу” / Цейтлін // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 4.
86. Час цьому покласти край. Занепадання дисципліни на підприємствах ВУФКУ // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 2.
87. Чому ми відстаємо? (На фронті тонкіна) // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 4.
88. Шарж художника Бамського // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 2.
89. Шкневський Д. З., Грабін С. Б. Дорога молоднякові (Стажори на кіновиробництві) / Д. З. Шкневський, С. Б. Грабін // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43)-14 (44). – С. 2.
90. Що готують фабрики ВУФКУ (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 6.
91. Яків К-й На нові рейки (Київська фото-фабрика ВУФКУ) / Яків К-й // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 2.

РОЗДІЛ 6. ОСОБЛИВОСТІ ВИСВІТЛЕННЯ КІНОСЦЕНАРНОЇ КРИЗИ В “КІНО-ГАЗЕТИ” (1930)

Оскільки “Кіно-газета” брала активну участь в інформуванні громадськості про всі проблеми, пов’язані зі становленням і розвитком українського кіно, однією з основних тем багатьох матеріалів, розміщених на сторінках “Кіно-газети”, була кіносценарна криза, зумовлена процесом активної кінофікації України в кінці 20-х – на початку 30-х років ХХ ст., дефіцитом кінокадрів і якісних медіатекстів.

У випусках “Кіно-газети” за 1930 рік для висвітлення кіносценарної проблеми було активізовано такі жанри, як карикатура, фейлетон, сатиричний вірш, рецензії на книги та кіносценарії, стаття, тематичними центрами яких є організація сценарних майстерень і сценарно-тематичних гуртків, необхідність удосконалення аматорських кіносценаріїв.

Для привернення уваги до вищезгаданої проблеми, її актуалізації й об’єднання близьких за тематикою інформаційних матеріалів редакція використовувала по-різному оформлені фрази-орієнтири, які оприявнюють причину проблеми (“Кінематографії потрібні сценаристи!” [10, 3]; “Основна причина зриву промфінплану – це брак сценаріїв [18, с. 2]) і репрезентують один із варіантів її розв’язання (“Мобілізуймо увагу кіно громадськості навколо сценарної проблеми” [15, с. 2]), підсилюючи їх цитатами з таких документів, як постанова Всесоюзної партконференції, резолюція сценарної наради при Головмистецтві РСФРР.

Розміщенням на одній сторінці цього випуску двох цитат із резолюції сценарної наради при Головмистецтві РСФРР під назвою “Хиби наших сценаріїв” [31, с. 3], експресивність яких підвищується завдяки оформленню (жирне накреслення) і розташуванню (на початку лівої частини сторінки; усередині правої частини сторінки), редакція підкреслює актуальність статей, які стосуються сценарної справи й корелюють із розташованою вгорі фразою “Організуйте виховання сценарних кадрів!” [17, с. 3], що виконує спонукальну функцію.

В інформаційних матеріалах «Кіно-газети» за 1930 рік активно висвітлюється такий аспект сценарної кризи, як поява великої кількості неякісних сценаріїв.

Для уявиразнення кризової ситуації в сценарній справі редакція «Кіно-газети» розмістила карикатуру [8], де зображено вантажівку, заповнену сценаріями, непридатність яких підкреслюється не тільки завдяки відповідному оформленню лексеми «сценаріїв» («Хто сказав, що бракує «сценаріїв»» [8, с. 4]), надпису на машині «утильзбір» [8, с. 4], але й за допомогою психологічного паралелізму, зокрема реакції сонця на ситуацію, що склалася на кіновиробництві.

Рис. 8. Фотографія карикатури
(Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 4)

Сатиричним віршем В. Стадник “Квітки та ягідки”, композиційною особливістю якого є поділ твору на три частини: “Квітки”, “Ягідки”, “Мораль”, з’ясував причину виникнення неякісних сценаріїв. У ньому моделюється образ самовпевненого (“Казали “плохо”, але умовив” [24, с. 3]) та нахабного (“Поніс до ВУФКУ, / аванса видер” [24, с. 3]) сценариста-халтурника, для якого сценарна криза (“Сценарна криза – ці кілька літер дають нам “сміливим” шикарні лови” [24, с. 3]) є можливістю заробити гроші на відпочинок. Використовуючи антитезу, яка виникає в результаті контрастної оцінки медіатексту, створеної градацією (“...кіно-поема – сучасна, сильна, стовідсоткова...” [24, с. 3]) і лексеєю “плохо”, В. Стадник увиразнив проблему кіносценарного самопливу. Назва вірша з урахуванням сюжету твору, зокрема його фіналу, у якому сценарист-халтурник, побачивши фільм, знятий за його кіносценарієм, почав критикувати ВУФКУ за неякісну кінопродукцію, не тільки оприявнює причинно-наслідкові зв’язки між подіями, але й з огляду на мораль вірша, інтонаційне оформлення, зокрема використання апосіопези, асоціативний ряд (квітки – ягідки – квітки) імпліцитно репрезентує циклічність, підкреслюючи безкінечність такого “творчого” процесу.

Поруч із вищезгаданим сатиричним віршем розташовано карикатуру, де завдяки образам худой корови, уособлення кіновиробництва, і сценаристів-халтурників, які харчуються її молоком, візуалізовано мораль поезії В. Стадника “Квітки та ягідки” – “Сценарна криза – це наша мука, а для халтурників – дійниця...” [9, с. 3].

Ще одна причина появи неякісних сценаріїв осмислена Лесем Вогником у фейлетоні “Тема не актуальна...”. Автор, моделюючи завдяки антитезі (відмова сценариста-аматора від оригінальної творчості – переорієнтація на наслідування відомих сюжетів; негативна оцінка якісного інформаційного продукту – “Почав тепер писати про соцзмагання й ударництво. Так гарно все обмалював, що аж любо подивитися” [3, с. 3]) парадоксальну ситуацію, коли поза увагою ВУФКУ залишаються кіносценарії, у яких висвітлюються актуальні теми, порушив проблему відсутності чітких критеріїв оцінювання медіатекстів, що спричиняє домінування однотипних, неоригінальних сюжетів (“Сценарій буде схожий на теперішню картину “Темне царство”, тільки з маленькою різницею, у “Темнім царстві” деспот – батько, а в “Яснім царстві” деспот – мати” [3, с. 3]).

Експліцитну оцінку вищезгаданої проблеми містить заголовок статті “Б’ємо на сполох (До питання про сценарний самотьок)” [5],

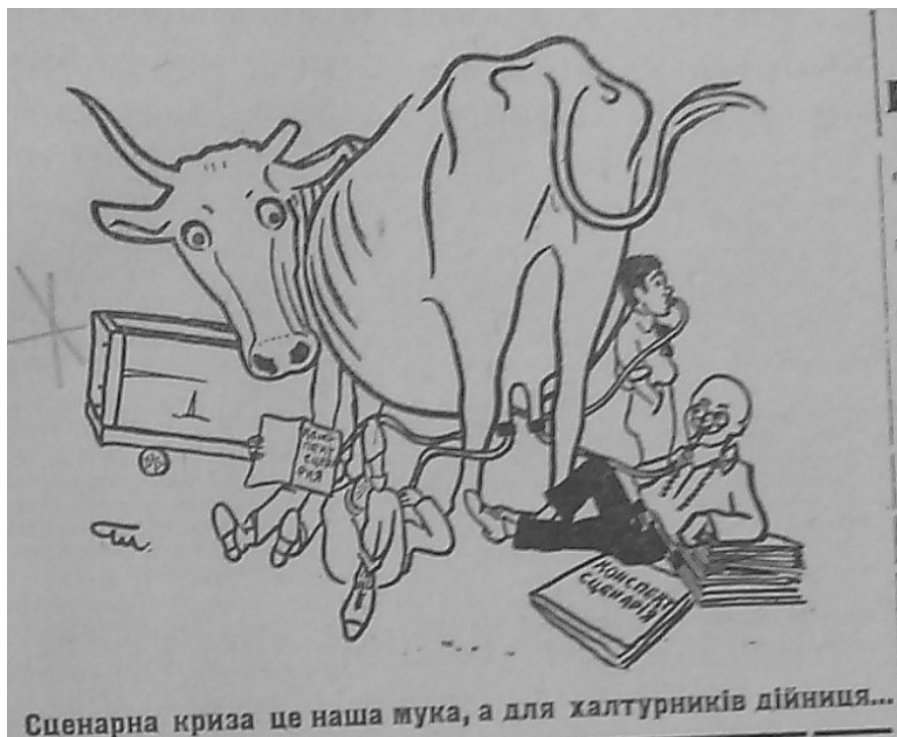

Рис. 9. Фотографія карикатури
(Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 3)

у якій Д. З. Шкневський і С. Б. Грабін для підвищення якості “самотьоку”, створеного робітниками, запропонували організувати на заводах та фабриках сценарні бригади, проводити для сценаристів-початківців консультації та влаштовувати колективні обговорення сценаріїв.

М. Лядов, автор статті “Кінець сценарного самопливу. Клясовий підхід до самопливу. Утворити сітку сценарно-тематичних гуртків” [11], запропонував декілька напрямків ефективного використання самопливу для кіновиробництва, зокрема створення спеціальної “фактотеки” сценарно-тематичних матеріалів, яка згодом стане матеріальною базою для кінофабрики, “виявлення й підготовка кадрів сценарного молодняка шляхом систематичного керівництва авторами самопливу” [11, с. 3]. Для розв’язання сценарної кризи автор статті, крім зміни підходу до

самопливних кіносценарних матеріалів, запропонував створення сценарно-тематичних гуртків, мета й завдання яких, за твердженням автора, суттєво відрізняються від сценарних гуртків та секцій (“Сценарно-тематичний гурток це не фабрика для “геніїв”, не сховище для ображених невдах, не профкурси, не школи, де методично вивчають драматургічну практику” [11, с. 3]). Зокрема, ідеться про підготовку тематичних і кінокореспондентів, які не тільки будуть висвітлювати у своїх матеріалах актуальні проблеми, а й здійснюватимуть громадський контроль над кінопродукцією завдяки обговоренню сценаріїв.

Під фразою-орієнтиром “Проблема кадрів у центрі уваги кіногромадськості. ТДРФК, ВУОРРК, худполітради, допомагайте кіновиробництву виховувати пролетарських будівників кіномистецтва!” [19] розміщено інформацію від дирекції київської кінофабрики “Українфільму” під назвою “Українфільм готує сценаристів” [27], яка починається зі звернення до міських Управ ТДРФК і містить перелік заходів Київської кінофабрики для розв’язання сценарної кризи. Зокрема, ідеться про організацію при кінофабриці бюро консультацій для сценаристів-початківців, гуртків лібретистів, а також однорічних курсів сценаристів у м. Києві для 40 осіб. Дирекція кінофабрики звертається до кіногромадськості з проханням провести підготовчу роботу для організації сценарно-тематичного гуртка, проаналізувати надіслані документи (Положення про бюро консультації, Інструкція для сценарно-тематичних гуртків, навчальний план) і сформулювати критичні зауваження щодо їх змісту.

М. З., автор статті “Сценарно-тематичні гуртки ТДРФК” [14], чітко формулює мету створення сценарно-тематичних гуртків та функції, які вони повинні виконувати. Зокрема, зі статті стає зрозуміло, що ці гуртки є початковим етапом підготовки сценарних кадрів, найкращі з яких згодом за рахунок “Українфільму” будуть удосконалювати свою майстерність на всеукраїнських курсах сценаристів, а також на режисерсько-сценарному факультеті кіноінституту. Критеріями формування колективу гуртківців є соціальний статус претендентів (робітники-ударники, колгоспники), а також наявність у них мистецько-літературної й загальнокультурної підготовки (кваліфіковані робітники, журналісти, літератори, письменники). У статті визначено компетенції Окруправи ТДРФК і художнього відділу кінофабрики, зокрема бюро консультації в сценарних справах, які відповідно будуть здійснювати керівництво гуртками та надаватимуть консультаційну допомогу.

Використані редакцією “Кіно-газети” фрази-орієнтири “Сценарна справа – найвужче місце в кіновиробництві. Сценарні гуртки ТДРФК, сценарні курси, сценарний відділ кіноінституту складають єдину систему кіносценаристів. Допоможімо робітникам опанувати сценарну творчість” [25] привертають увагу до проблеми й підкреслюють важливість інформації, надаючи їй експресивного відтінку завдяки різному шрифтовому оформленню.

У статті “Сценарно-тематичні гуртки” повідомлено інформацію про створення сценарно-тематичних гуртків у найбільших індустріальних центрах України, про перспективи подальшого навчання, розподіл функцій між органами, які будуть забезпечувати діяльність гуртків. Приділено увагу висвітленню питання специфіки проведення навчання гуртківців. Зазначено необхідність організації лекцій та інструктажів, які проводитимуться режисерами, операторами, сценаристами, використання аналізу художніх творів, у тому числі кіносценаріїв, і виконання завдань творчого характеру (написання “етюдів, учбових лібрет” [26, с. 2]), виконання колективної підсумкової роботи – виготовлення для кінофабрики лібрето за темпланом, розширення програми темами про звукове кіно та сучасний розвиток техніки.

Розташовуючи поряд із вищезгаданим інформаційним матеріалом фотографію Вадима Охременка з підписом “Зробив сценарії для таких фільмів: “Джальма”, “Шкурник”, “Штурм землі”, “Контакт”, “Свій хлопець”, “Вогні бессемера” (ставиться)” [28], редакція не тільки інформувала громадськість про успіхи сценариста-ударника, а й презентувала приклад для наслідування.

М. Лядов, автор статті “Кінець сценарного самопливу. Про керівництво сценарно-тематичними гуртками”, наголосив на тому, що до утворення відділу масової роботи з майбутніми сценаристами треба забезпечити кожен гурток сценаристом-консультантом, який даватиме поради щодо створення й удосконалення медіатекстів. Для термінового розв’язання проблеми кадрів автор запропонував керуватися інструкцією, в основу якої покладено “принцип самодіяльності та заочного керівництва” [12, с. 2] і де визначено основні напрямки організації навчального процесу: опрацювання кінолітератури; аналіз фільмів; “кінокорівська практика, обговорення праць гуртківців” [12, с. 2], а також підготовка методичного матеріалу, що міститиме види та приклади сценарної продукції, теми лібрето, конспекти кіносценаріїв із критичними коментарями, зразкові медіатексти й сценарний самоплив з указаними типовими помилками.

У статті “Дамо кінові кадри пролетарських сценаристів (Сценарний гурток ТДРФК Київщини)” [1] Я. Валах інформував громадськість про специфіку організації навчального процесу, сутність якого полягає в опрацюванні теоретичного матеріалу за допомогою лекцій, доповідей і самостійної роботи з кінолітературою, а також колективного виконання практичного завдання, зокрема розробки лібрето за тематичним планом Українфільму; про подальшу можливість підвищити рівень кваліфікації під час навчання на сценарних курсах, в кіноінституті або в сценарній майстерні кінофабрики. Згадавши про самоліквідацію сценарної секції ТДРФК через відсутність допомоги від кіноорганізацій, автор не тільки вербально наголосив на обов’язкові кожного кіноробітника допомагати сценарним гурткам, а й графічно підкреслив важливість цієї інформації за допомогою виділення її жирним накресленням. В останніх двох реченнях автор знову наголосив на необхідності плідної співпраці з кінофабрикою, що дозволить розв’язати сценарну кризу.

М.С., автор статті “Сценарні гуртки ТДРФК розпочинають роботу” [16], запропонував заходи, які можуть зробити ефективною роботу гуртків. Ідеться про оформлення персонального шефства кваліфікованих сценаристів над сценарними гуртками, проведення членами кіноекспедицій (режисери, сценаристи, оператори) лекцій, бесід, забезпечення гуртків методичним матеріалом, зокрема фільмами різних жанрів із необхідним інформаційним супроводом (лібрето, кошториси, сценарії, спеціальні докладні рецензії, у яких був би аналіз акторського складу, операторської роботи, драматичних елементів тощо), аналіз членів гуртків із типовими помилками самопливного сценарного матеріалу.

У статті “Організувати тематичні гуртки, кваліфікованих сценаристів кинути в робочі центри” назвою, яка містить відтінок наказу й категоричності завдяки інфінітивним реченням, В. Лебеденко підкреслив необхідність виконання директив партії для розв’язання сценарної кризи. Автор відзначив важливість діяльності кваліфікованих сценаристів, які для оптимізації творчого процесу повинні виконувати функцію консультанта й посередника між сценарними гуртками та виробництвом. Суттєвим доповненням статті є ремарка редакції, у якій зазначено, що “кваліфіковані сценаристи, а також і режисери допомагатимуть сценарним гурткам” [13, с. 3].

У статті “Організуйте справу. Про сценарну майстерню (На обговорення)” [22] С.П. запропонував особливу увагу приділити організації сценарних

майстерень як одній зі складових частин кіновиробництва й перетворити на лабораторію, де відбуватиметься трансформація “самотьоку” в медіатекст. На думку автора, “Кіно-газета”, активізувавши інтерактивну функцію (консультації, листування), повинна стати проміжною ланкою між сценаристами-початківцями й сценарною майстернею, яка повинна бути забезпечена висококваліфікованими кадрами.

Під назвою “Вітаємо! (Сценарні курси “Совкіна”)” [2] редакція “Кіно-газети” дала інформацію про однорічні та дворічні сценарні курси, організовані за участю партійних, професійних, громадських та літературних організацій. Відбір курсантів, які отримуватимуть за перший рік навчання стипендію, відбуватиметься диференційно (на однорічних курсах – “особи вищої кваліфікації в галузі журналістики” [2, с. 3], на дворічних курсах – робітники та робітниці, “які виявили себе в галузі мистецько-художньої роботи” [2, с. 3]), з урахуванням творчого потенціалу претендентів. Схвалюючи такий позитивний досвід заголовком і закінчуючи повідомлення запитанням “Коли на цей шлях стане ВУФКУ?” [2, с. 3], редакція газети завдяки інтонаційній антитезі продемонструвала своє невдоволення бездіяльністю Всеукраїнського фотокіноуправління.

Актуалізації проблеми кіносценарної кризи сприяють статті режисера Л. Френкеля (“Сценарії в промфінпляні (Думка режисера)” [29]), який констатує відсутність позитивних результатів щодо розв’язання сценарної кризи й неефективність роботи сценарних майстерень, І. С. Гарбара (“Де ж причина? (Промфінплян київської кіно-фабрики)” [4]), що головною причиною сценарної кризи вважає дефіцит якісних кіносценаріїв і процес стрімкої деактуалізації тем; негативні рецензії С. [23] на книгу М. Лядова “Сценарій. Основи кінодраматургії та техніка сценарія”, недоліками якої є епізодичність викладу теоретичного матеріалу, відсутність аргументації, термінологічної чіткості, а також на кіносценарії, фільм.

У “Кіно-газеті” за 10 квітня 1930 рік під загальною назвою “Фільтруємо сценарії” [7, с. 4], яка виконує прогностичну функцію, об’єднано інформаційні матеріали про “Ольгу з Русава” (автор – Яків Качура), “Мрійник” (автори – С. Рошаль, С. Строева). Завдяки використанню інфінітивів перше повідомлення набуває форми резолютивної частини офіційно-ділового документа (“Зважаючи на низку принципів хиб щодо трактування сучасного села та становища жінки селянки, домогтися, щоб сценарій “Ольга з Русави” в такому вигляді ні в якому разі на виробництво не пускати” [7, с. 4]) і надає тексту відтінку категоричності.

У рецензії на сценарій “Мрійник” було зроблено зауваження, пов’язане з неправильним висвітленням “єврейського питання” [7, с. 4], і рекомендовано вдосконалити сценарій, зробивши домінантним соціальний конфлікт.

Надрукована у двадцять першому номері “Кіно-газети” за 1930 рік стаття “Псевдоударники сценаристи. Нереалізована угода. 10.000 викинуто на вітер” [20], у якій міститься інформація про невиконання зобов’язань (“обов’язок ліквідації сценарної кризи й мобілізації літераторів, які протягом найближчих шістьох місяців мали дати кожен по одному сценарію...” [20, с. 2]), що взяв на себе “Кореліс” – представник організації кінорежисерів, операторів, літераторів і сценаристів, продемонструвавши неможливість швидкого розв’язання кіносценарної кризи, ще більше актуалізувала вищезгадану проблему.

Список використаних джерел

1. Валах Я. Дамо кінові кадри пролетарських сценаристів (Сценарний гурток ТДРФК Київщини) / Я. Валах // Кіно-газета. – 1930. – № 33 (63). – С. 3.
2. Вітаємо! (Сценарні курси “Совкіна”) // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 3.
3. Вогник Лесь Тема не актуальна... / Лесь Вогник // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 3.
4. Гарбар І.С. Де ж причина? (Промфінплян київської кіно-фабрики) / І. С. Гарбар // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 2.
5. Д.З Шкневський, С. Б. Грабін Б’ємо на сполох (До питання про сценарний самотьок) // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 3.
6. Добросклонская Т. Г. Вопросы изучения медиатекстов. Опыт исследования современной английской медиаречи / Т. Г. Добросклонская. – М. : УРСС Эдиториал, 2005. – 288 с.
7. Е.Т. Фільтруємо сценарії / Е.Т // Кіно-газета. – 1930. – 10 (40). – С. 4.
8. Карикатура // Кіно-газета. – 1930. – 10 (40). – С. 4.
9. Карикатура // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 3.

10. Кінематографії потрібні сценаристи! (фраза) // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 3.
11. Лядов М. Кінець сценарного самопливу. Клясовий підхід до самопливу. Утворити сітку сценарно-тематичних гуртків / М. Лядов // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 3.
12. Лядов М. Кінець сценарного самопливу. Про керівництво сценарно-тематичними гуртками / М. Лядов // Кіно-газета. – 1930. – № 31 (61). – С. 2.
13. Лебеденко В. Організувати тематичні гуртки, кваліфікованих сценаристів кинути в робочі центри / В. Лебеденко // Кіно-газета. – № 33 (63). – С. 3.
14. М.З. Сценарно-тематичні гуртки ТДРФК / М.З. // Кіно-газета. – 1930. – № 27 (57). – С. 4.
15. Мобілізуємо увагу кіно громадськості навколо сценарної проблеми (фраза) // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 2.
16. М. С. Сценарні гуртки ТДРФК розпочинають роботу / М.С. // Кіно-газета. – 1930. – № 33 (63). – С. 3.
17. Організуйте виховання сценарних кадрів! (фраза) // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 3.
18. Основна причина зриву промфінплану – це брак сценаріїв (фраза) // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 2.
19. Проблема кадрів у центрі уваги кіногромадськості. ТДРФК, ВУОРРК, худполітради, допомагайте кіновиробництву виховувати пролетарських будівників кіномистецтва! (фраза) // Кіно-газета. – 1930. – № 27 (57). – С. 4.
20. Псевдоударники сценаристи. Нереалізована угода. 10.000 викинуто на вітер // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 2.
21. Робітники, за кіносценарій! // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 3.
22. С.П. Організуйте справу. Про сценарну майстерню (На обговорення) / С.П. // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 3.
23. Рецензія на книгу М. Лядова “Сценарій. Основи кінодраматургії та техніка сценарія” // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 3.
24. Стадник В. Квітки та ягідки / Стадник В. // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 3.
25. Сценарна справа – найвужче місце в кіновиробництві. Сценарні гуртки ТДРФК, сценарні курси, сценарний відділ кіноінституту складають єдину систему кіносценаристів. Допоможемо робітникам опанувати сценарну творчість (фраза) // Кіно-газета. – 1930. – 31 (61). – С. 2.

- 26.Сценарно-тематичні гуртки // Кіно-газета. – 1930. – 31 (61). – С. 2.
- 27.Українфільм готує сценаристів // Кіно-газета. – 1930. – 27 (57). – С. 4.
- 28.Фотографія сценариста-ударника Вадима Охременко // Кіно-газета. – 1930. – 31 (61). – С. 2.
- 29.Френкель Л. Сценарії в промфінплані (Думка режисера) / Л. Френкель // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 2.
- 30.Харченко В. Рецензія на фільм “П’ять наречених” / В. Харченко // Кіно-газета. – 1930. – № 11 (41). – С. 6.
- 31.Хиби наших сценаріїв (фраза) // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 3.

РОЗДІЛ 7. КІНОРЕЦЕНЗІЇ ЯК ЗАСІБ ОПРИЯВНЕННЯ КІНОСЦЕНАРНОЇ КРИЗИ

У “Кіно-газеті” за 1930 рік переважно на четвертій і шостій сторінках у рубриці, яка представлена варіативними назвами (“Кінопродукцію під котроль глядача”, “Книжки та фільми”, “Під контроль глядача!”, “Під контроль робітничче-селянського глядача”, “Під контроль глядача”, “Під контроль кіногромадськості!”, “Під контроль пролетарської кіногромадськості!”, “Нові книжки і фільми”, “Кінопродукцію під контроль пролетарської кіногромадськості”, “Під контроль пролетарської громадськості”, “Шлях до пролетарського фільму”), розміщено інформаційні матеріали, які виконують інформативну та оціночну функції щодо кінофільмів (ігрових і неігрових) і кіносценаріїв: кінорецензії, колективні рецензії.

Щодо структурних особливостей рецензій на фільми, надрукованих у “Кіно-газеті” за 1930 рік, відзначимо:

1. Наявність паспортних даних фільмів (“компонент “Інформація про фільм”” [3, с. 11] у різних комбінаціях (виробництво, режисер, прізвище актора, який виконував головну роль – фільм “Уламок імперії”, “Свято святого Йоргена”; виробництво, оператор, сценаристи, режисер – “Стороння жінка”, “Гість з Мекки”; обсяг – кількість частин, прізвища сценариста, оператора, художника, місце виробництва – “Охоронець музею”; автор-режисер, виробництво – “Турксиб”; жанрове визначення, режисер, оператор – “Від руди до металу”; режисер, оператор, сценарист, акторський склад – “Квартали передмістя”; виробництво, сценарист, режисер – “Змова мертвих”, “Свій хлопець”, “П’ять наречених”; виробництво, сценарист, режисер, головні актори – “Привид, що не повертається”; виробництво, сценарист, режисер, оператор, головні актори – “Перекоп”; виробництво, режисери – “Пісня про першу дівчину”, “Червонці”) на початку рецензії та в дужках після її заголовка.

2. Переважна більшість рецензій фільмів “Стороння жінка”, “Охоронець музею”, “П’ять наречених”, “Квартали передмістя”, “Свій хлопець”, “Гість з Мекки”, “Змова мертвих”, “Перекоп”, “Пісня про першу дівчину”, “Свято святого Йоргена”, “Червонці” (ігрові), “Від руди до металу”, “Особлива Далекосхідня Армія” (культурфільм) мають усі композиційні елементи: (вступ, основну частину, висновки).

3. Рецензії фільмів “Уламок імперії”, “Привид, що повертається”, “Турксиб” не мають заключної частини – висновків.

4. У вступних частинах рецензій фільмів “Охоронець музею”, “П’ять наречених”, “Привид, що повертається”, “Гість з Мекки”, “Перекоп”, “Пісня про першу дівчину”, “Змова мертвих”, “Свято святого Йоргена”, “Турксиб”, “Від руди до металу”, “Особлива Далекосхідня Армія” окреслюється проблема, що корелює зі змістовим наповненням фільмів.

5. Вступні частини рецензій фільмів “Уламок імперії”, “Стороння жінка”, “Свій хлопець” репрезентовані лише їх загальною характеристикою.

6. Вступна частина рецензій фільмів “Квартали передмістя”, “Червонці” виконує контактовстановлювальну функцію [3].

7. Основна частина кінорецензій представлена “інформаційно-оцінними” [3, с. 13] та “аргументативно-оцінними” [3, с. 14] блоками.

За оціночним компонентом кінорецензії можемо поділити на негативні, позитивні й ті, що, крім недоліків, містять позитивну оцінку.

Фільм “Стороння жінка” з огляду на специфіку художньої реалізації теми міщанства, ідеологічне навантаження кінокартини, причини її популярності (“розрахунок на смак юрби” [17, с. 4], “похабщина” [17, с. 4], “спекуляція на інтригуючій назві” [17, с. 4]) був оцінений рецензентом М. як шкідливий та ідеологічно небезпечний (“Фільм соціально й художньо шкідливий; записати його в свій актив “Союзкіно” не може” [17, с. 4]). Аргументація категоричної позиції М. у кінорецензії набула форми діалогу, презентованого такими мовними маркерами, як запитання – відповідь (“Може тоді цінність фільму компенсується якимись формально-художніми прикметами?” [17, с. 4] – “Тим більше ні” [17, с. 4]). Прикметним є те, що деякі речення в тексті, а також їх частини, які містять оцінку вищезгаданого фільму, причини його популярності, а також висновок виділено жирним накресленням таким чином, що створюється міні-текст, який є скороченим варіантом кінорецензії.

Аналогічний засіб привернення уваги читача до важливої інформації використано в негативній рецензії В. Харченка на фільм “П’ять наречених”

[32, с. 6]. У ній автор зазначив лише недоліки, зокрема недоречне, вузьке висвітлення теми антисемітизму (“Замість того, щоб викрити й з’ясувати коріння антисемітизму, його соціальну суть, сценарист іде шляхом акцентування психологічного моменту, що часто збивається на невисокого гатунку сентименталізм...” [32, с. 6]), мелодраматизацію сюжету, відсутність соціального аналізу, використання “механічно приточених дійових осіб” [32, с. 6], надмірний сентименталізм, невдалу реалізацію антирелігійного мотиву, і за допомогою абзацного поділу (речення – абзац) і виділення жирним накресленням речення або його елементів привернув до них увагу читача.

Негативну оцінку фільму “Квартали передмістя” [24, с. 6] підкреслено розміщенням кінорецензії М. Сачука в рубриці “Непотрібний фільм”, назва якої завдяки негативно маркованій лексемі “непотрібний” задає читачеві відповідний горизонт очікування, що реалізується в тексті. У ньому М. Сачук акцентує увагу на таких недоліках, як невмотивованість дій персонажів фільму, використання в ньому епізодів спортивних вправ, ігор, які не мають кореляції із сюжетом твору, нерозкриття причин національної ворожнечі, низький рівень художнього й технічного оформлення.

Негативна оцінка фільму “Гість з Мекки”, репрезентована заголовком кінорецензії “Небажаний “гість”” [14, с. 6], де використано негативно марковану лексему “непотрібний”, аргументується в тексті завдяки використанню такої власне риторичної фігури, як апокриза (запитання – відповідь; “Чи потрібні нам такі фільми, як “Гість з Мекки”” [14, с. 6] – “Ні, таких фільмів, як “Гість з Мекки” нам робити не варто, бо бажаного політичного ефекту вони не дадуть” [14, с. 6]). Автор чітко вказує на недоліки кінокартини: “на фільмові лежить відбиток театральщини, опереточності” [14, с. 6]; відсутність ідеологічної переконливості, невдало створені типажі.

Оригінальний початок (виділення в абзаци трьох речень (““Він” українець...”; ““Вона” єврейка...”; “Любляться...” [14, с. 6]), які репрезентують фабулу фільму) і кінець (рубрикація в абзаци трьох останніх речень (“Фільм – ніякий...”, “Непотрібний...”, “Шкідливий...” [14, с. 6]), експресивність яких підсилюється завдяки парцеляції та апосіопезі) рецензії, які, формуючи кільцеве обрамлення, утворюють міні-текст – скорочений варіант макротексту, привертають увагу читача.

Ідеологічним і формальним провалом В. Харченко вважає фільм “Свій хлопець” [33, с. 4], оскільки, за твердженням кінорецензента, у ньому є

багато непереконливих і немотивованих епізодів, порушення принципу правдоподібності під час моделювання образу Лопухова, суттєві недоліки щодо операторської роботи, недотримання концепції кіносценарію.

Порушення принципу правдоподібності (“...подала: гоголівсько-просвітянську Україну, оздоблену вишиваними сорочками, гопаками й людністю, що живе лише для того, щоб їсти, після їжі танцювати” [2, с. 4]) під час кінематографічного моделювання образу України 1920 року АСМА, автор рецензії на фільм “Пісня про першу дівчину”, вважає основним недоліком вищезгаданої кінокартини.

Вищезазначений автор порушення принципу історизму вважає суттєвим недоліком й основною підставою для визнання фільму “Змова мертвих” невдалою спробою відтворити історичні події, зокрема “революційну боротьбу ленінградського пролетаріату з білими” [1, с. 4].

Позитивно оцінюючи культурфільми “Турксиб”, “Від руди до металу”, “Особлива Далекосхідна армія”, рецензенти у своїх невеликих за обсягом кінорецензіях обґрунтували актуальність обраних тем фіксації дійсності: будівництва Туркестансько-Сибірської залізниці, процесу виготовлення металу, воєнні дії під час конфлікту “на Китайсько-Східній залізниці” [16, с. 6].

Аналізуючи жанрову специфіку фільму “Турксиб” та його композицію (“політосвітний культурфільм без ігрової зав’язки, без фабули” [35, с. 6]; “обмежують міцні рамки суворої документальності кіно-фабрики” [35, с. 6]), Ц.Соп-Р. акцентував увагу на вмінні режисера, попри жанрові межі, використати художні образи й підсилити таким чином емоційний вплив на читача.

Ознайомлюючи з фабулою фільму “Від руди до металу”, Лехтер вважає “технічну романтику” [15, с. 6] виготовлення металу й детального зображення цього процесу вдалою знахідкою кінорежисера й робить висновок про корисність і пізнавальну цінність цього фільму.

Звертаючи увагу на жанрово-композиційну специфіку фільму “Особлива Далекосхідна Армія” [16, с. 6] та його змістове наповнення, наголошуючи на документальності кадрів, автор М. відзначає потужний політично-агітаційний потенціал фільму, позитивну реакцію аудиторії на вищезгаданий фільм, попри відсутність у ньому трюків і технічних прийомів.

Рецензії на фільми “Привид, що повертається”, “Свято святого Йоргена”, “Уламок імперії”, “Охоронець музею”, “Перекоп” містять як позитивну, так і негативну оцінку кінорецензентів.

Відзначивши в рецензії на фільм “Привид, що повертається” те, що не було досягнуто поставленої мети – “дати нашому глядачеві уявлення про “ягідки” капіталістичної тюрми, про систему звірячих провокацій...” [6, с. 4], В. Гулай звернув увагу на успіхи режисера в наслідуванні закордонної техніки, а також його майстерності у відтворенні мексиканського колориту (“Ні типаж, ні натурні знімання, ні реквізит, ні навіть декоративний елемент (Ахілесова п’ята трохи не в усіх дотеперішніхтотожніх фільмах) – ніщо оце не зраджує того, що фільму зроблено в Москві, Баку та Бакінських солончаках, а не в Мехиці...” [6, с. 4]).

М. Густавцев, аналізуючи антирелігійну комедію “Свято святого Йоргена” [8, с. 4], з’ясував відмінність між американською та радянською комедіями й оприявнив проблему недостатньої розробленості вищезгаданого жанру. Виявлення суттєвих недоліків (художнє висвітлення невеликого масиву фактажу, “не загострено в комедійному пляні соціальних характеристик “духівників”” [8, с. 4]) антирелігійної комедії “Свято святого Йоргена” не завадило автору відзначити ефективне використання режисером кінематографічних засобів (паралелізм, уподібнення), а також популярність фільму.

Прикметним є те, що примітка, розміщена редакцією під кінорецензією, інформує читача про намір у наступних випусках “присвятить спеціальне місце висвітленню проблеми радянської кінокомедії, а зокрема характеристиці фільму “Свято святого Йоргена”” [8, с. 4].

Вищезгаданий рецензент у кінорецензії на фільм “Червонці” [9, с. 6], обґрунтовуючи актуальність вищезгаданого кінопродукту, героїзував воїнів Червоного козацтва України за допомогою гіпербол, епітетів, метафор, синекдох, персоніфікацій. Використанням повторюваного вказівного займенника “ось” (“Ось життя цих кремезних, одчайдушних салдатів революції. Ось їх “сьогодні”: військове навчання, фізкультура й спорт...” [9, с. 6]), автор створив ефект присутності, намагаючись наблизити глядача до відтворених режисером буднів козаків. Наголошуючи на важливості політичної цінності фільму, М. Густавцев усе ж відзначив поверховість розкриття ідеалів, за які боролися козаки, зображення їхнього побуту, використання “застарілих батальйонних картин” [9, с. 6].

Розміщення рецензії М. Сачука на фільм “Перекоп” у рубриці “Шлях до пролетарського фільму” [25, с. 4] виконував прогностичну функцію щодо позитивної оцінки кінокартини рецензентом. Використовуючи апокризу (запитання – відповідь; “Що вражає в “Перекопі” глядача?” [25, с. 4] –

“Сила, глибина, зрозумілість образів” [25, с. 4]), автор відзначив переваги фільму: ідеологічно правильне висвітлення історичних подій, “блискуча” [25, с. 4] гра акторів, використання ефективних кінематографічних прийомів, композиційна довершеність кадрів. Навіть перераховуючи недоліки фільму, зокрема гіперболізацію деяких образів, “огріхи монтажного характеру” [25, с. 4], недотримання “чистоти стилевого оформлення” [25, с. 4], М. Сачук констатував “право зарахувати “Перекоп” до числа найкращих фільмів радянської кінематографії” [25, с. 4] і підкреслив вищезгадану думку за допомогою лексичної анафори, використаної в сильній позиції тексту й виділеної жирним накресленням (““Перекоп” – значна подія; “Перекоп” – потужний етап; “Перекоп” – потужний крок уперед...” [25, с. 4] – повторення лексем на початку простих речень у складному; ““Перекоп” не можна лаяти чи хвалити. – ““Перекоп” треба вивчати, аналізувати, бо матеріалу для дослідження, фільм дав аж надто багато...” [25, с. 4]).

Б. Сушицький, аналізуючи фільм “Охоронець музею”, наголосив на схематичності сюжету (“Перед нами пройшли “Нічний візник”, “Буря” й нарешті маємо “Охоронець музею”. Схема залишається непорушною, тільки оточення змінено (місце дії – музей) [29, с. 8]), запровадженого Лазуріним у фільмі “Два дні”, відзначив професіоналізм акторів, яким удалося майстерно створити образи, позбавлені шаблонності, сумнінність роботи режисера. Серед недоліків його роботи зазначив недоречність обрання місця подій – фантастичний музей, речове наповнення якого порушує принцип правдоподібності (“Єдина помилка – фантастичний музей, де поруч зі старими монетами стоїть новітня архітектура в манірі різбяря Архипенка”) [29, с. 8].

В. Гулай у рецензії [6, с. 6] на фільм “Уламок імперії”, акцентуючи увагу на фабулі фільму, мета якого – демонстрація здобутків радянської влади за 10 років, що, за твердженням критика, було зроблено режисером невдало (“далеко гірше те, що у фільмі зачеплено лише 2-3 галузі соціальних взаємин, які революція кардинально перебудувала, і останні посідають загалом незначний метраж” [6, с. 6]) і негативно вплинуло на рівень агітаційності (цю лексему в кінорецензії виділено жирним накресленням) картини, проаналізував технічні особливості виконання кінокартини й дав позитивну оцінку щодо використання “контрастної світлотіні в компоновці кадру” [6, с. 6].

Поряд із рецензією “Уламок імперії” розміщено інформаційний матеріал “Механізм нормальних пологів” [18, с. 6], який суттєво відрізняється від

вищезгаданого жанру. По-перше, в інформаційному матеріалі відсутні паспортні дані фільму (загальна інформація про фільм), по-друге, є посилення на твердження (“це є надзвичайно глибока, дуже цінна наукова картина. Другої в СРСР у нас немає” [18, с. 6]) “Наркома Здоров’я тов. Канторовича” [18, с. 6], по-третє, є елементи рекомендаційного характеру (“Цей фільм обов’язково треба переробити (викинути латинські написи і не цілком зрозумілий мультиплікат) і негайно показати робітниці та селянці – майбутній матері” [18, с. 6]), по-четверте, порушення притаманних для кінорецензії пропорційних відношень між частинами тексту (більшість тексту присвячена міркуванням про здоров’я вагітної жінки; лаконічні елементи рецензії (визначено глядацьку аудиторію (вужькофахові кола – медики), практичне призначення (демонстрація під час лекцій для студента медичного факультету), пунктирно окреслено (без деталізацій та фахового аналізу її реалізації) тему та якість роботи оператора й режисера (“Дуже хороша робота й оператора” [18, с. 6]). Усі вищезгадані відмінності дають підставу стверджувати, що інформаційний матеріал про фільм “Механізм нормальних пологів” є прикладом гібридного жанру, який має ознаки аналітичної статті й кінорецензії.

У “Кіно-газеті” за 1930 рік у рубриці рекомендаційного характеру, назві якої притаманна інтонаційна варіативність (“Що дивитися сільському глядачеві?” [36], “Що дивитися сільському глядачеві” [37]), розташовано міні-рецензії на фільми “Марі Кужер”, “Щасливий червінець”, “Василисіна перемога”; культурфільми “Гігант”, “Альбідум”, “Кенаф”, що, крім інформаційної та оціночної, виконують рекламну функцію.

Необхідно зазначити, що інтонаційна варіативність назви рубрики, репрезентована питальним і розповідним реченнями, деякою мірою визначає специфіку міні-рецензій, зокрема їхні структурні особливості.

Наприклад, у міні-рецензіях Романівської на фільми “Марі Кужер” [22, с. 6], “Щасливий червінець” [23, с. 6], “Василисіна перемога” [21, с. 6], розташованих під назвою рубрики “Що дивитися сільському глядачеві?” [36, с. 6], яка репрезентована питальним реченням, особливу увагу приділено компліментарній частині (“Картину зроблено художньо, всі постаті правдиві й життєві...” [22, с. 6], “Фільм добрий, фабулу побудовано цікаво, побутовий матеріал опрацьовано, як слід” [22, с. 6] – фільм “Марі Кужер”; “В картині багато комедійного елемента ... і добрий акторський склад” [23, с. 6] – фільм “Щасливий червінець”; “Фільм цінний саме, як сприяння зростові на селі жіночої активності” [21, с. 6] – фільм “Василисіна

перемога”) у зв’язку з необхідністю підвищити ступінь аргументативності рекомендації до перегляду вищезазначених фільмів.

Інтонанційне оформлення назви рубрики “Що дивитися сільському глядачеві” [37, с. 4], яка містить міні-рецензії на культурфільми “Гігант”, “Альбідум”, “Кенаф”, активізуючи в інфінітивному реченні значення настанови щодо необхідності їх перегляду, є засобом вираження імпліцитної позитивної оцінки культурфільмів. На нашу думку, саме це сприяло зосередженню уваги рецензента, прізвище якого не вказано, на загальній характеристиці фільмів, їх темі й фабулах і зумовило відсутність компліментарної частини.

У “Кіно-газеті” за 1930 рік, крім кінорецензій, розміщено колективні рецензії [26], які з’явилися в результаті колективних обговорень, організованих ТДРК після перегляду фільмів із метою покращення якості кінопродукції. З огляду на структурні особливості, зокрема наявність вступної частини, де є інформація про факт і місце обговорення фільму; основну частину, репрезентовану цитатами учасників обговорення фільму із зазначенням прізвищ і місця роботи; заключну частину – резолютивну, у якій міститься загальна оцінка фільму й рекомендація щодо подальшої долі медіатексту, стверджуємо, що колективна рецензія – це гібридний жанр, який поєднує елементи рецензії й протоколу.

Вищезгадана структура повністю реалізується в колективній рецензії на фільм “Хліб” [34, с. 4], який, незважаючи на зазначений недолік (звинувачення в епігонстві), що під час обговорення викликав дискусію, був визнаний ідеологічно правильним, актуальним, художньо цінним. Прикметним є те, що резолютивну частину було виділено жирним накресленням, що з огляду на позитивний висновок і привернення уваги читача виконує рекламну функцію.

Невеликої трансформації вищезгадана структура зазнає в колективній рецензії на фільм “Весна”, громадський перегляд якого відбувся в Будинку кіногромадськості (Київ). Зокрема, ідеться про зміни оформлення резолютивної частини: резолюція репрезентується не інфінітивними реченнями, розташованими у відповідній послідовності, а оформлена як висновок (“після обговорення було прийнято резолюцію: Фільм “Весна” з художньо-технічного боку дуже досконалий. Хибують місця в розумінні повноти соціального навантаження. В цілому фільм є велике досягнення радянської кінематографії. Його треба рекомендувати для робітничеселянських екранів” [4, с. 6]).

Для привернення уваги до колективної кінорецензії на фільм “Весна” та підвищення ступеня його розуміння вищезгаданий жанр було подано в супроводі додаткової інформації. Зокрема, ідеться про статтю Дафа “Як працюють кінооки (У автора фільма “На весні”)” [10, с. 6], велика частина якої містить тлумачення автором концепції вищезгаданого медіатексту й експериментальних механізмів (“До нових експериментів слід віднести експерименти (які вперше запроваджено) будови комедійно-сатиричних етюдів на фактичному, неігровому матеріалі, використовуючи для цього виключно техніку зйомки, лабораторну обробку й організацію матеріалу)” [10, с. 6]) її реалізації за допомогою кіномови.

Далі розташовано дружній шарж художника Бамського [11, с. 6] із текстівкою (“Яким ввижається глядачеві реж. ВУФКУ тов. Ф. КАУФМАН. (Після фільма “НА ВЕСНІ”)), у якому для увиразнення мотиву кохання використано такі художні засоби, як психологічний паралелізм (чоловік і жінка; метелики, равлики, птахи, графічно відділені від основного зорового ряду) і символ (образи голубів, які символізують вірне кохання). Розташований в овалі основний зоровий ряд, де зображено режисера Кауфмана з надписом “весна” на кашкеті, який веде за собою усміхнених дітей, привертає увагу реципієнта нестандартним розміщенням – дзеркальним відображенням усіх образів і спонукає реципієнта до інтерпретації сприйнятих образів.

Заданий образною системою дружнього шаржу горизонт очікування (фільм про кохання, природу) щодо сюжетної лінії фільму “Весна” не реалізовується в розташованій нижче колективній рецензії, яка була складена в результаті громадського перегляду в Київському будинку кіногромадськості, оскільки під час обговорення медіатексту було актуалізовано лише такі елементи сюжету, як спорт, завод, а також антирелігійна тематика (попи, вино). Незважаючи на те що серед недоліків фільму було зазначено відсутність логічних зв'язків між елементами кінематографічного матеріалу, його надмірна насиченість подробицями, відсутність сюжету, недостатня розробленість антирелігійної теми твору, було прийнято резолюцію, у якій відзначено художньо-технічну досконалість фільму, “великого досягнення радянської кінематографії” [4, с. 6], і рекомендовано до перегляду. На нашу думку, виділення жирним накресленням вищезгаданої резолюції, яка містить компліментарну частину колективної рецензії, наявність антитетичної інформації про вищезгаданий медіатекст, її велика концентрація, реалізована в різних

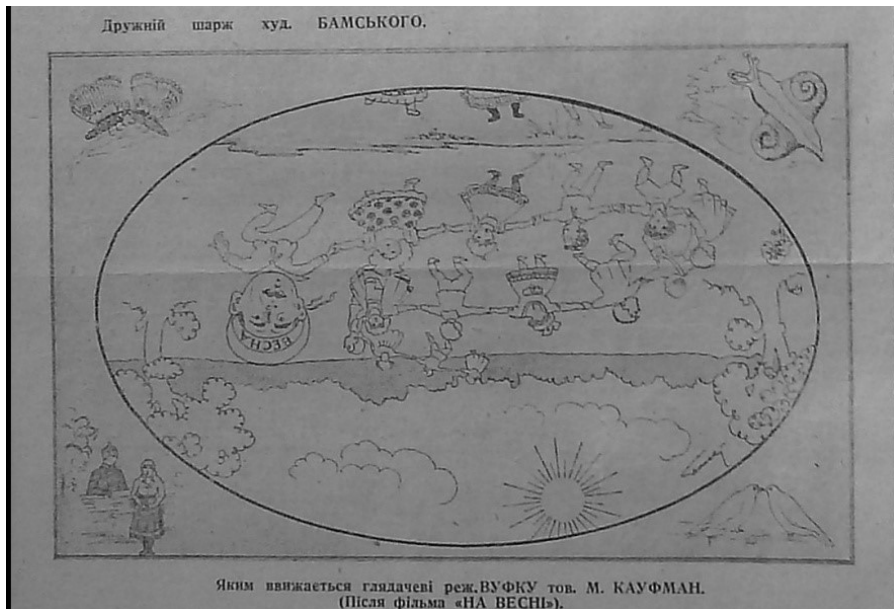

Рис. 10. Фотографія дружнього шаржу худ. Бамського
(Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 6)

жанрах, увага (дружній шарж) відомого ілюстратора Бамського до фільму та його режисера, прізвище якого оформлено великими літерами, повинно привернути увагу реципієнта до кінокартини “Весна”.

Прикметним є те, що трьохелементна структура колективних рецензій, надрукованих у “Кіно-газеті” за 1929 рік, зазнає модифікації: на сторінках “Кіно-газети” за 1930 рік з’являються колективні кінорецензії без резолютивної частини.

Зокрема, ідеться про фільм “Соловки”, під час обговорення якого в Будинку кіногромадськості (Київ) висловлювалися контрарні думки щодо необхідності демонстрації цієї кінокартини в селі [27, с. 4].

Аналогічна структура притаманна колективній рецензії фільму “Ступати заважають” [28, с. 6]. Учасники обговорення, прізвища й місця роботи були вказані в тексті, відзначили як переваги (хороша акторська гра й створення романтичної інтриги), так і недоліки (невдалий фінал, невмотивоване використання деяких епізодів, ідеологічно неправильне моделювання образів деяких персонажів, зокрема професора Партижанського) фільму.

У колективній рецензії на фільм “Вітер в лице” [5, с. 6] містяться переважно негативні оцінки вищезгаданої кінопродукції у зв’язку з ідеологічно неправильним (на думку учасників обговорення) висвітленням діяльності комсомольської організації й рекомендації не демонструвати такий фільм.

Прикметними особливостями колективної кінорецензії на фільм “Трансбалт” [30, с. 4] є те, що учасниками обговорення були кінофахівці, зокрема редактори, редактор художнього відділу, директор кінофабрики, які відзначили якісний підбір типажів, операторську роботу, а також виявили невмотивовані епізоди, непродуману композицію, нерозкриття причин соцзмагання, а також фотосупровід (фотографію кадру фільму з текстовкою ““Трансбалт”. Похорон комсомольця Шурки”) колективної рецензії, що привертає увагу до тексту.

На відміну від проаналізованих текстів, колективна кінорецензія на фільм “Перекоп” [20, с. 4] має заголовок “Нова вкладка в скарбницю радянського кіномистецтва”, що презентує високу оцінку якості цього фільму. У результаті обговорення кінокартини Кавалеридзе, попередня робота якого, зокрема “Злива”, була піддана жорсткій критиці, Бажан, Сачук, Корнійчук відзначили еволюцію творчих шукань і вдалу їх реалізацію у фільмі “Перекоп”, що, за твердженням Ярошенка, можна вважати прикладом “пролетарського мистецтва” [20, с. 4]. Попри дискусійність (різні точки зору Бажана та Ярошенка) деяких моментів твору, фахівцями було відзначено переваги фільму й зроблено висновки щодо високої якості фільму.

Необхідно зазначити, що у зв’язку з низькою якістю фільмів, нераціональним використанням державних коштів на створення такої кінопродукції та неефективністю “запізненого контролювання” [19, с. 6], тобто контролю якості фільму під час його демонстрації, з’явилася необхідність “ввести систематичний контроль кіно громадськості над якістю сценарію фільму” [19, с. 6] із метою виправлення “хиб ідеологічного характеру” [19, с. 6].

Саме ця тенденція зумовила появу рубрики “Фільтруємо сценарії” [31, с. 4], що містить рецензію Ем. Тр-берга на кіносценарій “Сіль” (автор – Білінський), у якій визначено тему, окреслено фабулу, проаналізовано композиційні особливості й позитивно оцінено твір [12]; звіт, створений у результаті колективного обговорення в сценарній секції Київського ТДРФК кіносценарію В. Охріменка “Будівники” [13], у якому зазначено

тему, недоліки (глибше моделювання образу студента Лопухіна), переваги (виховний аспект, зокрема виправлення п'яниці-прогульника, акцент на класовій приналежності головного героя) твору й зафіксовано обіцянку автора врахувати зауваження

Список використаних джерел

1. АСМА Змова мертвих (кінорецензія) / АСТМА // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 4.
2. АСМА Пісня про першу дівчину (кінорецензія) / АСМА // Кіно-газета. – 1930. – № 33 (63). – С. 4.
3. Брежнева Д. Д. Жанрово-стилистические и когнитивные особенности кинорецензии как вида массово-информационного дискурса: автореф. дис. ... канд. філол. наук / Дарья Дмитриевна Брежнева. – Москва, 2013. – 26 с.
4. Весна (колективна рецензія) // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 6.
5. Вітер в лице (колективна кінорецензія) // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 6.
6. Гулай В. Привид, що повертається (кінорецензія) / В. Гулай // Кіно-газета. – 1930. – № 7 (37). – С. 4.
7. Гулай В. Уламок імперії (кінорецензія) / В. Гулай // Кіно-газета № 3 (33) – 4 (34). – С. 6.
8. Густавцев М. Свято святого Йоргена (кінорецензія) / М. Густавцев // Кіно-газета. – 1930. – № 33 (63).
9. Густавцев М. Червонці (кінорецензія) / М. Густавцев // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 6.
10. Даф Як працюють кінооки (У автора фільма “На весні”) / Даф // Кіно-газета – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 6.
11. Дружній шарж художника Бамського // Кіно-газета – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 6.
12. Ем. Тр-берг Сіль (кінорецензія) / Ем. Тр-берг // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 4.
13. Звіт колективного обговорення кіносценарію В. Охріменка “Будівники” // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 4.

- 14.3-й Небажаний “гість” (кінорецензія) / 3-й // Кіно-газета. – 1930. – № 20 (50). – С. 6.
- 15.Лехтер Від руди до металу (кінорецензія) / Лехтер // Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 6.
- 16.М. Особлива Далеко-Східня Армія (хронікальний фільм “Совкіна”) / М. // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 6.
- 17.М. Стороння жінка (кінорецензія) / М. // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 4.
- 18.Ом Механізм нормальних пологів / Ом // Кіно-газета. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 6.
- 19.О.М. Нова кінокомедія ВУФКУ “Два промфінпляни” / О.М. // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 6.
- 20.Перекоп (колективна кінорецензія) // Кіно-газета. – 1930. – № 25 (55). – С. 4.
- 21.Романівська Василісина перемога (кінорецензія) / Романівська // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 6.
- 22.Романівська Марі Кужер (кінорецензія) / Романівська // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 6.
- 23.Романівська Щасливий червінець (кінорецензія) / Романівська // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 6.
- 24.Сачук М. Квартали передмістя (кінорецензія) / М. Сачук // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 6.
- 25.Сачук М. Перекоп (кінорецензія) / М. Сачук // Кіно-газета. – 1930. – № 31 (61). – С. 4.
- 26.С.Н. Організуємо колективну кіно-критику / С.Н. // Кіно-газета. – 1929. – № 7 (13). – С. 4.
- 27.Соловки (колективна кінорецензія) // Кіно-газета. – 1930. – № 7 (37). – С. 4.
- 28.Ступати заважають (колективна кінорецензія) // Кіно-газета – 1930. – № 12 (42). – С. 6.
- 29.Сушицький Б. Охоронець музею (кінорецензія) / Б. Сушицький // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 8.
- 30.Трансбалт (колективна кінорецензія) // Кіно-газета. – 1930. – № 24 (54). – С. 4.
- 31.Фільтруємо сценарії (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 4.
- 32.Харченко В. П'ять наречених (кінорецензія) / В. Харченко // Кіно-газета. – 1930. – № 11 (41). – С. 6.

33.Харченко В. Свій хлопець (кінорецензія) / В. Харченко // Кіно-газета. – 1930. – № 27 (57). – С. 4.

34.Хліб (колективна рецензія) // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35) – 6 (36). – С. 4.

35.Ц.Соп-Р Турксиб (кінорецензія) / Ц.Соп-Р // Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 6.

36.Що дивитися сільському глядачеві? // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 6.

37.Що дивитися сільському глядачеві // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 4.

РОЗДІЛ 8. СПЕЦИФІКА ВИСВІТЛЕННЯ В “КІНО-ГАЗЕТИ” (1930) ПРОБЛЕМ КІНООСВІТИ

Дефіцит кадрів, необхідних для ефективної реалізації плану кінофікації та виконання завдань партії, став актуальною проблемою для спеціалізованої преси кінця 20-х років ХХ століття, зокрема для “Кіно-газети” (1928–1932 роки).

У “Кіно-газеті” за 1930 рік висвітлювалося декілька аспектів проблеми кіноосвіти як цілеспрямованої пізнавальної діяльності для отримання знань, умінь та навичок у сфері кіно. Зокрема, редакція вищезгаданого друкованого видання особливу увагу приділила становленню й діяльності курсів кіномеханіків, Державного інституту кінематографа.

Різне шрифтове оформлення фрази-орієнтира “Сьогодні Український державний інститут кінематографії розпочинає своє існування. Забезпечити йому нормальні умови нормальної роботи. Радянська кінематографія повинна мати достатню кількість пролетарських кінотворців” [10, с. 2] не тільки привертає увагу читача до інформації, а й надає їй експресивного відтінку.

Необхідно зазначити, що статті про Державний інститут кінематографа, інформуючи читача про його діяльність, завдяки детальному висвітленню недоліків, які заважають нормальній роботі навчального закладу, демонстрації спроб їх ліквідації, зверненню до читачів із проханням допомоги постійно актуалізують вищезгадану проблему.

М. Харитонов у статті “Готувати кіно-кадри по-більшовицькому” [12] проінформував читачів про реформування кіношколи, зокрема кіноінституту, який було утворено на базі колишнього Одеського кінотехнікуму та кіновідділу малярського факультету Київського художнього інституту. Автор, констатуєчи необхідність консолідувати всі сили кіногромадськості для досягнення поставленої мети, наголосив на недоліках (пізній початок підготовчої роботи через дискусії щодо місця знаходження кіноінституту, відсутність активної допомоги тієї частини

кіногромадськості, яка працює в українському кінематографі, проблеми з розробкою навчальних планів, необхідним устаткуванням, облаштуванням аудиторій, дефіцит педагогічних кадрів для викладання кінодисциплін, відсутність достатнього фінансування) організаційної роботи й необхідності їх ліквідації для повноцінного функціонування кіноінституту.

В. Гулай, автор статті “Бригада допомоги кіноінститутів” [3] і член бригади, повідомив, що недостатня матеріальна база новоствореного кіноінституту, унеможливлення ефективного функціонування навчального закладу, спонукала його директора звернутися до громадськості за допомогою, у результаті чого на засіданні президії міськуправи ТДРФК було організовано тимчасову бригаду допомоги інституту. За дорученням її членів для забезпечення нормального початку навчального року автор статті звернувся до всіх із проханням максимально сприяти роботі бригади й повідомив адресу й телефон для охочих допомогти.

Р. Кацман, автор статті “Вогнище кінокультури. ЦУ ТДРФК – шеф кіноінституту” [4], повідомив про рішення ЦУ ТДРФК узяти шефство над кіноінститутом, сутність якого полягає в наданні постійної допомоги навчальному закладові. ЦУ ТДРФК зобов’язалося забезпечити інститут фотографічною апаратурою й іншим устаткуванням, “пролетарськими кадрами” [4, с. 2] завдяки популяризації інституту низовими осередками, формуванню позитивного іміджу навчального закладу, створенню кутків кіноінституту в кінотеатрах, організації в системі ТДРФК курсів для підготовки “робітничої та колгоспно-бідняцької молоді з активутовариства” [4, с. 2]. У свою чергу кіноінститут зобов’язався допомогти в роботі київському ТДРФК, розгортаючи масову фото-та кінороботу, готуючи кадри для керівництва сценарними гуртками, розвитку комсомольського та дитячого кіно, організовуючи студентські “кінокорівські бригади” [4, с. 2] для “Кіно-газети”, яка висвітлюватиме діяльність кіноінституту й розмішуватиме найкращі роботи студентів у рубриці “Фото для всіх”.

І. Цаїлев, автор статті “Опортунізм у київському кіноінституті” [13], детально висвітлюючи недоліки (часткове виконання навчального плану викладачами, неякісне викладання, відсутність планів для підготовки аспірантів, асистентів і наукових робітників, контролю з боку навчальної частини, достатньої матеріальної бази, зокрема приміщень, їдальні) навчального процесу у вищому навчальному закладі й даючи заголовком відповідну оцінку діяльності адміністрації, звинуватив членів партії, керівників і відповідальних робітників інституту (Гінзбург, Радченко,

Колесніков), які звільнилися через нездатність розв'язати проблеми, у “правому ухилі” [13, с. 4] і вимагав відповідного покарання за безвідповідальність. Для підкреслення ганебності їх учинку використано тавтологію й графічно виділено це речення в окремий абзац “Ці товариші є члени партії” [13, с. 4]. Специфіка подання інформації, зокрема поступова деталізація недоліків навчального процесу із зазначенням прізвищ винних у цьому осіб, критичний аналіз поведінки директора навчального закладу Харитонова, сприяє моделюванню образу автора, добре обізнаного з усіма нюансами роботи навчального закладу.

Розміщення на сторінках “Кіно-газети” оголошення Київського державного інституту кінематографії з інформацією про правила прийому документів, термін навчання, перелік спеціальностей, пільги щодо вступу, обмеження національного характеру (“Заяви приймають виключно з України” [6, с. 4]) свідчать про участь “Кіно-газети” в інформаційній підтримці навчального закладу та організації вступної кампанії.

Редакція “Кіно-газети” (1930), надрукувавши в першому номері на першій сторінці статтю про дефіцит кіномеханіків, одразу окреслила цю проблему й поступово актуалізувала її в інших випусках статтями на цю тематику. Із цією ж метою у вищезгаданому друкованому виданні використовуються фрази-орієнтири “Система готування кадрів кіномеханіків не відповідає вимогам соціалістичної перебудови села. Переглянути учбові пляни, методи навчання, прискорити темпи!” [8, с. 4], які, емоціоналізуючи текст завдяки різному шрифтовому оформленню, указують на спосіб її розв'язання.

Для підкреслення нагальності розв'язання кадрової проблеми редакція ліворуч внизу розмістила цитату (“... завдання технічної реконструкції промисловости та бурхливий зріст соціалістичного сектора на селі з нечуваною гостротою ставлять перед партією проблему кадрів, проблему технічної освіти, проблему культурного обслуговування якнайширших “робітничих і селянських мас””) з ухвали, складеної на пленумі ЦК, що проводився в листопаді [14, с. 4]. Підвищенню ступеня актуальності кадрової проблеми сприяє розміщення фрази-орієнтира “Кінофікація України під загрозою через брак кіномеханіків”, де використано негативно марковану лексему “загроза” [5, с. 3].

В аналітичній статті “Де взяти кіно-механіків?” [9] Стравець-Павлов, порівнюючи дані за декілька років щодо кількості кіномеханіків та кінопересувок і підраховуючи потенційні потреби, зробив висновок, що з огляду на швидкий розвиток кіномережі та виконання плану п'ятирічки

ВУФКУ може виникнути дефіцит кадрів. Автор не тільки констатував можливість появи кризи кадрів, а й, даючи відповідь на запитання “Де взяти кіно-механіків?” [9, с. 1], яке стало заголовком статті, запропонував шляхи розв’язання потенційної проблеми. Ураховуючи технічний прогрес і прогножуючи поступове зникнення пересувного кіно, Стравець-Павлов запропонував приділити максимум уваги організації шестимісячних курсів для підготовки кіномеханіка-культурника й перекваліфікації кіномеханіків-пересувників, а згодом організувати курси підготовки кіномеханіків звукового кіно та “Кіно-проекційну школу” з дев’ятимісячним терміном навчання.

У статті “Крутий” чи політосвітник? (Кіномеханік завтрашнього дня)”, назва якої завдяки риторичному запитанню й використанню оформленої в лапках лексеми “крутий”, написання якої й текст статті вказують на активізацію непрямого значення слова (той, хто крутить що-небудь), М. Голденберг порушив проблему професіоналізму кіномеханіків. Її актуалізація відбувається за допомогою сильної позиції цієї статті, зокрема першому реченню, репрезентованому складною синтаксичною конструкцією, пафосної тональності, створеної завдяки використанню антитези, що виникла за допомогою екскурсу в минуле (боротьба за владу) та перспективи (соціалізм), контамінації гіперболи та персоніфікацій (“Небувалими в історії, швидкими більшовицькими темпами росте і міцніє країна Рад” [2, с. 4]).

М. Голденберг порушив проблему підготовки “політично-грамотних, культурних кіно-механіків” [2, с. 4], яка поступово актуалізується з огляду на стрімкі темпи кінофікації й відсутність оптимальних та ефективних способів її розв’язання. Критикуючи відсутність якісної фахової підготовки культосвітника-кіномеханіка, який би міг не тільки забезпечити технічний бік кіносеансу, а й дати ґрунтовні відповіді на запитання селян щодо кінопродукції й водити автомобіль, за допомогою якого згодом транспортуватимуть кінопересувку, автор запропонував організувати школу кіномеханіків із терміном навчання від 1 до 2 років. Для якнайшвидшого обговорення даного питання на сторінках “Кіногазети” М. Голденберг від імені курсантів-кіномеханіки звернувся до ТДРФК, кіновиробників, політосвітних організацій із закликом узяти участь у дискусії. Суттєвим доповненням до статті стала примітка редакції “Кіногазета”, яка досить у категоричній формі поставила перед ВУФКУ, Вукопспілкою, ТДРФК, УПО та профспілками вимогу активізуватися для ліквідації недоліків у підготовці кіномеханіків.

Ш. Хазян, Н. Григоишин у своїй статті “Загляньте хоч раз до нас (Київські курси кіномеханіки)” проінформували кіногромадськість про Всеукраїнські курси кіномеханіків, метою яких є підготовка “кіномеханіків-культурників”, що повинні були окультурювати селян та роз’яснювати їм політику партії. Акцентуючи увагу на недоліках методичного характеру, зокрема відсутності детального аналізу побачених фільмів, спілкування з кінофахівцями, які б могли проконсультувати курсантів щодо інтерпретації деяких епізодів медіатексту, автори-курсанти за допомогою питально-спонукальних речень до кінофахівців (“Чи гадають кіно-фахівці передати свою думку щодо того чи того фільму курсантам, приймаючи участь в обговореннях фільмів на наших переглядах?” [11, с. 4]), ВУФКУ (“Чи думає ВУФКУ поліпшити ідеологічну якість фільмів для переглядів (культурфільми тощо)?” [11, с. 4]), Окрправління ТДРФК Київщини (“Чи Окрправління ТДРФК Київщини збирається заглянути до нас і “оживити” наш осередок ТДРФК?” [11, с. 4]) узагальнили окреслені в статті проблеми й спонукали адресатів негайно їх розв’язати. Необхідно зазначити, що стаття має великий маніпулятивний потенціал з огляду на 1) заголовок, який завдяки використанню в спонукальному реченні видільної частки “хоч” [11, с. 4] набуває відтінку прохання-відчаю; 2) вступну частину статті, пафосна тональність якої виникає завдяки ідеологемам “колективізація”, “партія”, “п’ятирічка”, асоціоніму “Радвлада”, цитуванню гасла “розвиток культурної революції на селі” [11, с. 4], установленню причино-наслідкових зв’язків між вищезгаданим елементом тексту й фактом (лаконічне повідомлення) відкриття Всеукраїнських курсів кіномеханіки; 3) обґрунтування їх важливості для виконання завдань партії; 4) акцент на недоліках навчання; 5) перелік запитань, у формулюванні яких з огляду на останнє речення “Гаяти часу неможна – треба поспішити” [11, с. 4] відчувається претензія й дорікання за недбале ставлення до спільної справи.

Гамов на початку статті “Насувається новий прорив (Про кадри кіномеханіків)” [1] зазначив актуальність проблеми й необхідність негайного її розв’язання, що постійно підкреслюється повторенням фразеологізму “рубати ставити питання” [1, с. 3], а також різним шрифтовим оформленням речень або частин речень (усі великі букви), що надає виділеним фразам, у яких автор наголошує на важливості негайного розв’язання проблеми, експресивної увиразненості, а також аргументується підрахунками, які є доказами дефіциту кадрів кіномеханіків, що призведе до часткового зриву плану кінофікації України, й обґрунтовують доцільність назви аналітичної статті.

Для правильної інтерпретації вищезгаданого заголовку та встановлення кореляції між назвою й текстом необхідно врахувати історичний аспект розвитку мови. Зокрема, активне використання в ті часи слова “прорив” у негативному значенні, поступовий перехід слова в розряд застарілих й активізація нового лексичного значення, близького для реципієнта-сучасника можуть призвести до мовної колізії й проблем з інтерпретацією. Підсилюючи слово “прорив”, яке, до речі, часто використовується в статтях, у яких ідеться про невчасне виконання планів, негативно маркованою лексемою “насувається”, автор використаною видо-часовою формою водночас підкреслює актуальність проблеми й можливість її поступового розв’язання (“...послабити, а потім і зліквідувати цей прорив протягом 2–3 кварталів майбутнього року” [1, с. 3]).

Вважаючи одним із недоліків розв’язання вищезгаданої кадрової проблеми відсутність планування, єдиних вимог до термінів і програм підготовки кіномеханіка-культурника, автор запропонував організувати мережу курсів з уніфікованим підходом до навчання та один “3–4-х місячний випуск кіно-механіків, щоб хоч трохи забезпечити ними зріст кіномережі в першому кварталі 1930–31 року” [1, с. 3]. Додатком до статті є зауваження редакції, адресовані ВУФКУ, де відзначено таку важливу функцію кіномеханіка, як організація комуністичного виховання за допомогою кіно, і підкреслено необхідність під час підготовки кадрів урахувати важливість політичної підготовки кіномеханіка-політспівробітника.

Про спробу розв’язати кадрову проблему свідчить оголошення “Київських перших краєвих курсів кіномеханіків” [7, с. 4], де зазначено кількість місць, перелік округів, представники яких можуть стати курсантами, що повинні відповідати конкретним критеріям (вік – від 18 до 35 років, чотирирічна освіта, перевага залишається за членами профспілок, наймитами та колгоспниками), перелік документів.

Список використаних джерел

1. Гамов Насувається новий прорив (Про кадри кіно-механіків) / Гамов // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 3.
2. Голденберг М. Стаття – “Крутій” чи політосвітник? (Кіномеханік завтрашнього дня) / М. Голденберг // Кіно-газета – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 4.
3. Гулай В. Бригада допомоги кіноінститутів / В. Гулай // Кіно-газета. – 1930. – № 27 (57). – С. 4.
4. Кацман Р. Вогнище кінокультури. ЦУ ТДРФК – шеф кіноінституту / Р. Кацман // Кіно-газета. – 1930. – № 33 (63). – С. 2.
5. Кінофікація України під загрозою через брак кіномеханіків (фраза) // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 3.
6. Оголошення Київського державного інституту кінематографії // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 4.
7. Оголошення Київських перших краєвих курсів кіномеханіків // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 4.
8. Система готування кадрів кіномеханіків не відповідає вимогам соціалістичної перебудови села (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 4.
9. Стравець-Павлов Де взяти кіно-механіків? / Стравець-Павлов // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 1.
10. Сьогодні Український державний інститут кінематографії розпочинає своє існування (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 27 (57). – С. 2.
11. Хазан Ш., Григоишин Н. Загляньте хоч раз до нас (Київські курси кіномеханіки) / Ш. Хазан, Н. Григоишин // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 4.
12. Харитонов М. Готувати кіно-кадри по-більшовицькому / М. Харитонов // Кіно-газета. – 1930. – № 27 (57). – С. 2.
13. Цаїлев І. Опортунізм у київському кіноінституті / І. Цаїлев // Кіно-газета. – 1930. – 35 (65). – С. 4.
14. Цитата з ухвали // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 4.

РОЗДІЛ 9. ОСОБЛИВОСТІ ІДЕОЛОГІЗАЦІЇ КОНТЕНТУ “КІНО-ГАЗЕТИ” (1930)

У “Кіно-газеті” за 1930 рік ідеологізація інформації відбувалася в декількох напрямках: активізація політосвітньої роботи, інформаційне протистояння ідеологічно небезпечним закордонним і вітчизняним фільмам, боротьба проти ворожих класових елементів, висвітлення процесів колективізації, індустріалізації, кінофікації, констатація необхідності підвищення обороноспроможності держави.

У “Кіно-газеті” за 1930 рік завдяки вживанню в статтях “Роля кіна в ліквідації глитая, як кляси” [75], “Кіно на селі в боротьбі з глитайнею” (автор – Гумовський) [12] лексем “куркуль”, “глитай”, фотографії з текстівою “Куркулі навмисно псують свій реманент. Т. оператор Артем’єв” [41], фразі-орієнтиру у формі цитати Сталіна (“Тепер ми маємо достатню матеріальну базу для того, щоб вдарити по куркулю, зламати його опір, ліквідувати його, як клясу й замінити його продукцію продукцією колгоспів і радгоспів” [82]), у якій використано градацію негативно маркованих інфінитивів (вдарити, зламати, ліквідувати, замінити), поступово моделюється образ внутрішнього ворога, одним із засобів боротьби з яким є кіно.

Автор статті “Роля кіна в ліквідації глитая, як кляси”, констатує швидкі процеси індустріалізації, колективізації, наголошує на важливості ідеологічного очищення селянства шляхом активізації діяльності пролетарської громадськості, ТДРФК, кінофабрики ВУФКУ, обов’язками якої є вчасне виготовлення необхідної кінопродукції та забезпечення її демонстрації.

З огляду на вступну частину статті, пафосність якої створюється завдяки використанню ідеологем (“країна Рад” [75, с. 1], “соціалізм” [75, с. 1], “пролетаріат” [75, с. 1], “Союз Радянських республік” [75, с. 1]), епітетів (“нечуваними темпами” [75, с. 1], “сміливий виклик” [75, с. 1], “крицивих коней” [75, с. 1], “величезний колектив” [75, с. 1], “неосяжні

земельні масиви” [75, с. 1]), персоніфікації (“виростають велетні заводи” [75, с. 1]), гіпербол (“...які руйнуючи одвічні межі, все більше зводять в один величезний колектив, неосяжні земельні масиви Союзу Радянських Республік” [75, с. 1]), розміщення поруч зі статтею фотографії кадру з фільму “Зюдерзее” голландського режисера Іориса Івенса, яка демонструє могутність індустріального світу (індустріальний пейзаж), є не тільки доречним за тематикою, а й підсилює ідеологічну значущість цієї статті. Прикметним є те, що вищезгадана фотографія тематично прив’язана до інформаційного матеріалу “Вітаємо гостя! (До перебування в Києві відомого голянського режисера Іориса Івенса)”, у якому повідомлено про виступи режисера в Києві, демонстрацію його фільмів, специфіку кінематографічної роботи в консервативній Голландії, інформаційне цькування митця через те, що під час зйомки фільму “Зюдерзее” “НАСМІЛИВСЯ, ОБМИНУВШИ ІНЖЕНЕРІВ, ДИРЕКТОРІВ І ГОСПОДАРІВ-КАПІТАЛІСТІВ, показати на екрані ТІЛЬКИ РОБІТНИКІВ” [8, с. 1], і прагнення останніх дізнатися правди про Радянський Союз. Прикметним є те, що в цьому інформаційному матеріалі завдяки іншому шрифтовому оформленню, зокрема використанню всіх великих літер, виділено ті частини тексту (крім вищенаведеної частини, ідеться про пряму мову робітників (“ІДЬ ДО РЕСПУБЛІКИ РОБІТНИКІВ І СЕЛЯН, І КОЛИ ВЕРНЕШСЯ, ТО НАМ ОБОВ’ЯЗКОВО РОЗКАЖЕШ ПРАВДУ, ТОМУ ЩО МИ НЕ ЙМЕМО ВІРИ ТИМ НАКЛЕПАМ НА ССРР, ЩО ЇХ ТАК СТАРАННО РОЗПОВСЮДЖУЮТЬ БУРЖУАЗНІ ТА СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТИЧНІ ГАЗЕТИ” [8, с. 1]), які потребували, на думку редакції, акцентологічного підсилення.

В. Гумовський у статті “Кіно на селі в боротьбі з глитайнею” [12, с. 1] зробив акцент на культурно-політичному та виховному чиннику кіно й важливості його активного функціонування для боротьби з таким соціальним явищем, як куркульство.

Ознаменовуючи графічно виділеною фразою-орієнтиром “Більшовицький засів розпочався!” [3, с. 1] динамізацію процесу колективізації, що повинна сприяти ліквідації ворожого класового елемента, редакція “Кіногазети” на першій сторінці розмістила статтю “Проти перекручувань”. У ній зроблено акцент на “перекручуванні партійної лінії в різних районах СРСР” [68, с. 1] під час проведення колективізації в селі, “на що дуже яскраво вказує в своїй статті т. Сталін, а також відозва ЦК ВКП (б)” [68, с. 1]. Зокрема, ішлося про порушення принципу добровільності, “бюрократичне декретування згори перебільшених цифрових даних” [68, с. 1], “примусове

успільнювання мешкальних будівель, дрібної худоби” [68, с. 1], що призводять до дискредитації колективізації.

У контексті боротьби з капіталістичними елементами особливої актуальності набула проблема підготовки та проведення весняної засівної кампанії, розкриттю специфіки якої були присвячені статті “На поготові (весняно-засівна кампанія на екрані)” [53], І. Жива “Будемо готові! (Київська Кіно-фабрика до весняної посівкампанії)” [22], О.М. “Хто зриває роботу? (До весняної засівкампанії)” [57], “Ідуть лінією найменшого опору поглиблюють кустарництво!” [29], О. “День колективізації та врожаю” [55], Робсількор “Небезпека... Село потрібних до засів кампанії фільмів своєчасно не має” [72], “На жнивах з кінопересувкою” [51], “Ударним порядком” [89].

У них були розкриті такі аспекти вищезгаданої проблеми, як необхідність політизації засівної кампанії й організації потужної інформаційної підтримки (кіно, преса, зокрема “Кіно-газета”) [53], відсутність синхронізації кіно й політичних процесів [22], недоцільний перегляд київською кінофабрикою затвердженої тематики фільмів, невиконання нею планів виготовлення інформаційного продукту, призначеного для засівкампанії [57], неврахування специфіки глядацької аудиторії [51], погане технічне забезпечення демонстрації фільму через повільне виробництво проекційної апаратури на Одеському механічному заводі [29], необхідність організації знімальних груп для роботи на селі [89], формальність існування ТДРФК, відсутність у фільмах аналізу процесу колективізації, зображення гострої класової боротьби [55], їх низька якість фільмів (“здебільшого вони наспіж склеєні із архівного кадротечного матеріалу (стара хроніка)” [72, с. 1]; “... фільми одноманітні, сірі, непереконливі” [72, с. 1]). Порівнюючи результати роботи двох кінофабрик, Робсількор у статті “Небезпека... Село потрібних до засівкампанії фільмів своєчасно не має” відзначив вищий рівень якості (“...матеріал використали свіжий, спеціально знятий у кращих колгоспах” [72, с. 1]) кінопродукції Одеської кінофабрики й, використавши наприкінці статті три риторичні окличні речення (“Більше уваги Київській кінофабриці! Виявити винних у зриві! Забезпечити на майбутнє, що такі зриви не повторяться при обслуговуванні чергових політичних кампаній!” [72, с. 1]), наголосив на необхідності притягти до відповідальності винних у зриві виконання планів й уникати подібних інцидентів.

Крім статей, де критично оцінювалася діяльність кіновиробництва щодо підготовки до засівної кампанії, у “Кіно-газеті” надруковано

статтю І. Жива “Будемо готові! (Київська Кіно-фабрика до весняної посівкампанії)”, у яких було відзначено позитивну динаміку в роботі київської кінофабрики, зокрема оголошення конкурсу на виготовлення сценарію для короткометражного фільму “Весняна посівкампанія”, зйомка низки агітаційних короткометражних фільмів на вищезгадану тему, перегляд темплану на користь збільшення художніх і культурних фільмів про реконструкцію сільського господарства, щодо реалізації директив радянської влади.

На необхідності проведення роз’яснювальної роботи на селі щодо ухвал 11 та 16 партійних з’їздів, активізації підготовки Українфільму (кол. ВУФКУ) та кіногромадськості до сівби й забезпеченні демонстрації відповідних фільмів наголошено в статті “За більшовицькі темпи в хлібозаготівлі й осінній сівбі” [24].

Рубрики “Кіно-газети” за 1930 рік, зокрема “Що показувати на екранах підчас засівної кампанії” [99], “Готуються до засівкампанії” [11], “Фільми до весняної засів кампанії, що їх виготовили кінофабрики ВУФКУ” [94], де розміщено інформацію про фільми, присвячені колективізації, є маркерами ступеня підготовки кіновиробництва до весняної засівної кампанії.

Для привернення уваги до статей було використано контрастне шрифтове оформлення (жирне та світле за насиченістю накреслення) частин заголовка [29], заголовка і підзаголовка [72], уживання фраз-орієнтирів у формі цитат із промов Сталіна й партійного діяча Микояна (“Партія поставила перед нами завдання повернутися з цілковитою перемогою з хлібозаготівлі” (із промови т. Микояна на зборах комуністів, мобілізованих на село))” [60], а також виділення в статтях жирним накресленням частин тексту.

У статті Масіча В. “Кіноробота в районах масової колективізації (На обговорення)” [45] таким чином увиразнено його аргументи щодо позитивних наслідків кінофікаційної самостійності колгоспів, а в статті “Ідуть лінією найменшого опору поглиблюють кустарництво!” [29] – причини відставання в кінофікації села.

У статті “За більшовицькі темпи в хлібозаготівлі й осінній сівбі” [24] завдяки виділенню жирним накресленням створюється міні-текст, який передає основну думку макротексту.

Необхідно зазначити, що розташовані під статтями примітки від редакції, на нашу думку, є поліфункціональними, оскільки не тільки інформують читача і привертають його увагу, а й беруть участь у

формуванні іміджу “Кіно-газети”. Наприклад, редакція вищезгаданого друкованого засобу інформації у зв’язку з різною, майже антитетичною, оцінкою в статтях “Підтягніться!” [61], де автор Пахомов констатував перевиконання плану, підтвердивши його цифровими даними, і “Хто зриває роботу?” [97] (негативна оцінка) діяльності київської кінофабрики щодо підготовки до весняної засівкампанії та колективізації села вимагає більш точних документальних даних, що підвищує репутацію видання.

Примітка, розміщена під статтею Масіча В. “Кіноробота в районах масової колективізації (На обговорення)”, у якій автор звернувся з пропозицією передачі “кінофікації колгоспам”, що, за його твердженням, сприятиме збільшенню її темпів, виконує функцію активізатора інтеракції, оскільки в ній редакція звертається до фахівців із кінофікації з проханням висловити свої міркування щодо вищезгаданої пропозиції.

Контенту “Кіно-газети” за 1930 рік притаманне інформаційне протистояння ідеологічно небезпечним закордонним (переважно бойовики) і вітчизняним фільмам. Воно репрезентується як категоричним засудженням демонстрації інформаційного продукту, що негативно впливає на формування естетичних смаків радянських глядачів, так і популяризацією політосвітніх фільмів вітчизняного виробництва.

Вищезгадані тенденції репрезентуються фразами-орієнтирами (“Профспілки надто мало уваги приділяють роботі клубних кіно-екранів, недооцінюючи вагу фільмів, як засобу для організації мас. Переведімо в життя ленінську пропорцію. Ми голосуємо за кіно-театр політосвітніх фільмів. Геть кіно-халтуру з клубів” [69], “Кінопродукція – важливий чинник політично-виховної роботи. Проти ідеологічних збочень, за присутність форми!” [39]), які переважно є тематичними маркерами інформаційних матеріалів, розташованих під ними.

У статті В.Л. “Чим ВУФКУ годує робітників!” [9], заголовок якої активізує асоціацію “інформаційний продукт – їжа”, автор критично оцінив діяльність прокатної частини ВУФКУ, категорично висловився щодо запропонованих нею медіатекстів (“Парижанка”, “Людина під чужим ім’ям”), називаючи їх “закордонним барахлом”, і закликав кардинально змінити ситуацію (“Злочинному ставленню до роб. Клубів прокатної частини ВУФКУ треба вже покласти край” [9, с. 5]).

Вищезгадана проблема була творчо осмислена в ілюстрованому фейлетоні “Пригоди кіноглядача після клубних сеансів (маленький жарт)” Уласом Урсулою [90].

Особливостями цього фейлетону є майстерна інкрустація в текст великої кількості заголовків фільмів (“У голові “Каламуть””; перед очима наче “Авто № 13” мерегтить; у грудях як “Турбина № 3” серце ходє, й животі немов “Греблю прорвано”... Держусь за стілець, і в думках ледве промайнуло “Прощай, молодостє”! [90, с. 5]) таким чином, що вони стають невід’ємною частиною сюжетної лінії, і п’ять ілюстрацій із текстовками – фрагменти цитат із фейлетону, поєднання яких створює міні-текст – фабулу твору.

Ще один недолік діяльності ВУФКУ відзначив М. Густавцев у статті “На захист кіна (Думки на дозвіллі)” [14] – низький рівень промоції “радянських ідеологічно-витриманих картин” [14, с. 2], відсутність спеціальних видань, у яких було б розміщено інформацію про “зміст картини, спрямовання її [...], методи роботи режисера, завдання картини...” [14, с. 2].

Проблему ідеологічно неякісної та шкідливої (“Кіно замість зняряддя й пропаганди соц. будівництва об’єктивно обертається на рупор або нейтральної або ворожої ідеології” [80, с. 2]) вітчизняної продукції, що виникає в результаті намагання режисерів “подавати” [80, с. 2] важливі соціальні процеси крізь “призму кохання, родини тощо” [80, с. 2], порушено в статті Б. Сушицького “Обивательщина активізується...” на прикладі аналізу фільмів (“П’ять наречених” – “показ громадянської війни в аспекті долі “п’ятьох дівчат”” [80, с. 2]; “Експонат з паноптикуму” – недооцінювання класового ворога; “Тобі дарую” – відсутність мотивації вчинків представників молодого покоління, які зрадили революцію; “Охоронець музею” – зведення масштабів революції до “рямок індивідуального конфлікту” [80, с. 2]; “Ступати заважають” – відсутність детального розкриття такого соціального явища, як шкідництво; “Вітер з порогів” – “Значіння Дніпрельстану затушковане індивідуальним сприйняттям старого лоцмана” [80, с. 2]; “Дві жінки” – схематизм у моделюванні образу радянської жінки), ідеологічні хиби яких зазначено вище.

Тематично пов’язана з вищезазначеною статтею карикатура, яка ілюструє її зміст за допомогою оригінальних іконічних образів: зокрема, ідеться про репрезентацію кінематографічного процесу та подальшу промоцію ідеологічно шкідливих фільмів у формі дбайливого (поливають водою з лійки з надписом “казенний оптимізм” [34, с. 2]) вирощування в домашніх умовах польових квітів.

Рис. 12. Фотографія карикатури
(Кіно-газета. – 1930. – № 18 (48). – С. 2)

Окреслену в попередній статті Б. Сушицьким проблему моделювання жіночих образів деталізує Р. Черневецька (“Де ж радянська жінка?” [98]). Автор, аналізуючи специфіку моделювання жіночих образів у сучасних художніх фільмах “Експонат з паноктикуму”, “Уламок Імперії”, “41”, робить висновок про стереотипне зображення жінки (“слабкість, відсутність всякої ініціативи, ось що ми часто-густо бачимо в жіночих типах...” [98, с. 1], “постійне демонстрування жіночих сліз, слабости, нерішучости” [98, с. 1]) і порушує проблему необхідності художнього моделювання в кінематографі нового типу жінки, яка бере участь у соціалістичному будівництві, і звільнення від гендерних стереотипів.

У вісімнадцятому випуску “Кіно-газети” за 1930 рік усі інформаційні матеріали, розташовані під фразами-орієнтирами: цитатою з ухвали XIII з’їзду партії – “...Забезпечити робітничі райони й червоноармійські клуби агітаційними, науковими та художніми фільмами” третя сторінка присвячена” [23, с. 3]; кількома реченнями, що репрезентують проблему “Прокат у полоні смаків обивателя!” [65, с. 3], її негативні наслідки “Прокат знецінює політичну вартість кіна! Прокат об’єктивно допомагає

опортуністам!» [65, с. 3], спосіб розв'язання проблеми “Прокат під більшовицький контроль пролетарської кіногромадськості!..” [65, с. 3], за тематичною спрямованістю корелюють із ними.

Меркантильну мету прокату візуалізує карикатура, де зображено чоловіка, на щиті якого написано “Страшні хвилини” [30, с. 4] (фільм, який часто демонстрували в кінотеатрах) і рука якого намагається вхопити повітряну кульку з надписом “Прибутки”. Вербальний супровід “Слизька подорож” [30, с. 4], образ іграшкового коня, на якому написано “Прокат” [30, с. 4], і його місцезнаходження над прірвою унаочнюють ідею безперспективності й небезпечності діяльності прокату.

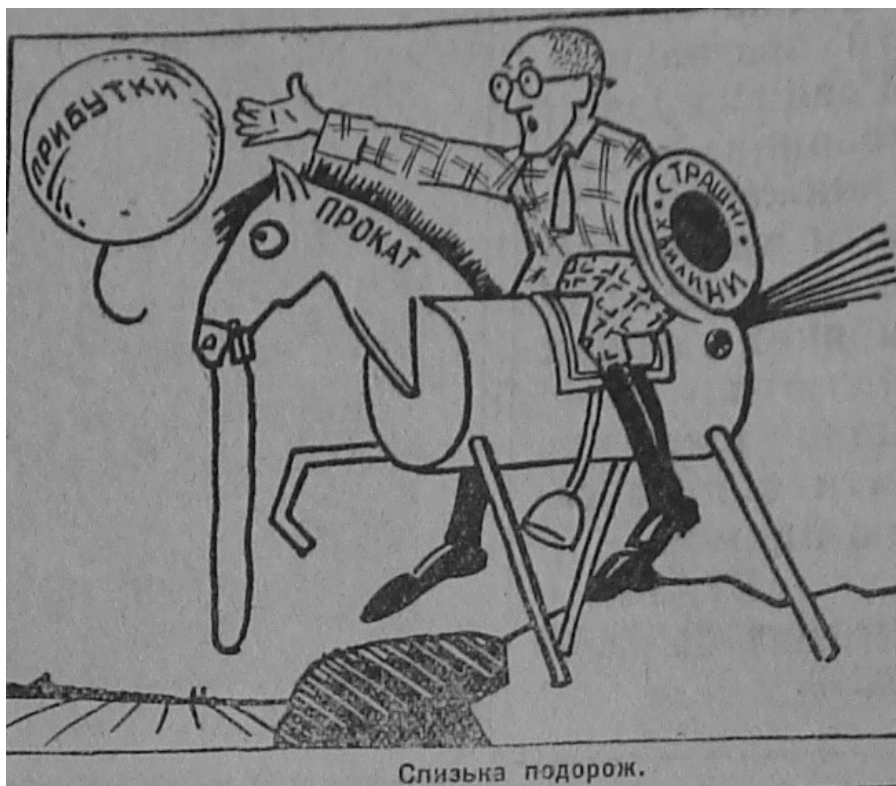

Рис. 13. Фотографія карикатури
(Кіно-газета. – 1930. – № 20 (50). – С. 4)

Вищезгаданий креолізований текст тематично пов'язаний зі статтею Марка Густавцева, Йосипа Фельдфікса “Сумна пісня прокату” [15], де критично оцінюється діяльність прокатної частини ВУФКУ, яка “просуває ворожу ідеологію, прищеплює шкідливі ухили й тенденції” [15, с. 4], музичний супровід фільмів, реклама.

Вищезгадана проблема висвітлюється у фейлетоні Ми-ля “Настрій французького фарсу (Дуже маленький фейлетон)” [47], де автор висміює кіноадміністратора, який, виконуючи вимогу з прокатного відділу ВУФКУ зібрати аншлаги під час демонстрації фільму “з душком” [47, с. 4], намагається залишатися “ідеологічно-витриманим” [47, с. 4]. Його так званий внутрішній конфлікт автор гіперболізує за допомогою алюзії, яка виникає внаслідок уживання образу тернового вінка (“прийняти вінець мученицький” [47, с. 4], “кровоточачи з-під вінця тернового” [47, с. 4]), і створює комічний ефект нетиповою поведінкою “Громадяни! Зупиніть себе... Не треба дивитися картину, їй-богу, не треба!!!” [47, с. 4]. Автор фейлетону використовує діалог (“Це, – ви скажете, – шарж, гротеск, карикатура на ідеологічно-витриманого адміністратора. Гаразд. Маєте самий дійсний факт” [47, с. 4]) із читачем і таким чином намагається оприаявити іншу позицію й зробити перехід від змодельованої ним ситуації до факту на підтвердження реальності таких ситуацій з адміністраторами-маніпуляторами, які використовують критику для привернення уваги глядача.

Композиційно фейлетон можна поділити на дві частини: у першій частині – дещо гротескний образ адміністратора, у другій частині – виклад фактичного матеріалу. У цьому фактичному матеріалі йдеться про дошку з відгуками про фільм, де зазначено, що картина містить “настрій французького фарсу” [47, с. 4], що в добу радянської культурної революції повинно було б відлякати глядача, виконавши функцію антиреклами, однак такий надпис дає зворотний ефект, який адміністратори використовують для збирання аншлагів, знаючи психологію й потреби глядача (“Картина “з душком”, але й публіка, знаєте, буває теж “з душком” – міщанська. Ось на неї й працюємо...” [47, с. 4])

Автор звернув увагу на недостатнє виховання свідомості кіноадміністраторів, які, попри культурну революцію, свідомо використовують вищезгадані маніпулятивні технології для привернення уваги ідеологічно нестійкого глядача. У творі використано конкретні факти: прізвище адміністратора – “т.Біляєва – адміністратор 5-го держкіна”

[47, с. 4], назву фільму – Життя повною ходюю, цитати з відгуків – “Автор сценарія, що практикує міщанське пристосування французького фарсу під радянську комедію не помічаючи ВНІС В КАРТИНУ НАСТРІЙ ФРАНЦУЗЬКОГО ФАРСУ” (!) [47, с. 4]. У творі є діалог між фейлетоністом й адміністратором, під час якого останній розкриває суть своєї маніпулятивної технології, що дає підстави автору зробити висновок – “Культурна революція ще не достукалася до голів кіно-адміністраторів” [47, с. 4].

Проблема активної демонстрації на комерційних екранах бойовиків, “численних імпорتنих халтурок” [63, с. 3] й інертної промоції фільмів радянського виробництва порушено в статті “Під владою карбованця”. Прикметним є те, що в заключній частині статті, що містить вказівки (“Мобілізувати увагу пролетарської громадськості. Вдарити по руках обивателя, паралізувати активність міщанина. Поставити на варті Худполітради (Крайвідділи ВУФКУ) і осередки ТДРФК (клуби, сельбуди), залучивши до них кращих робітників-ударників, батраків, середняків, колгоспників” [63, с. 3]) щодо поліпшення ситуації, автор використав градацію інфінітивних речень зі значенням наказу для підкреслення нагальної необхідності розв’язання кризи з популяризацією вітчизняних фільмів.

Вищезгадана проблема порушується в статтях Костя Ста-ського “Страшні хвилини. Чиє замовлення виконуємо” [79], М. Густавцева “Інерція комерції” [13], Забойця ““Дотепні” комерсанти” [25], і висвітлюються такі її аспекти: негативний вплив закордонної кінопродукції на формування естетичних смаків радянських глядачів [79], необхідність відмови від “буржуазної ідеології” [13, с. 3], що “розкладає пролетаріат” [13, с. 3], інертність ВУФКУ щодо організації культурної роботи в кінотеатрах (Забоець ““Дотепні” комерсанти” [25]).

На сторінках “Кіно-газети” обговорювалася ще одна дуже важлива проблема кіновиробництва – дефіцит фільмів для дітей. Прикметним є те, що, на відміну від 1929 року, у статтях за 1930 рік автори не тільки констатують наявність кризи дитячого кіно, зокрема дефіцит медіапродукції, яка б мала високий виховний потенціал, а й пропонують шляхи розв’язання проблеми, тобто поступово збільшується кількість статей не критичного, а рекомендаційного характеру. Більш детально в статтях обговорюються засоби педагогізації процесу виробництва фільмів для дітей, а також створення наукового підґрунтя для вивчення специфіки сприйняття кіноглядача-дитини та врахування психофізіологічних

особливостей вищезгаданої вікової категорії для виготовлення кінопродукції. Прикметним є те, що в деяких статтях відбувається актуалізація нового аспекту проблеми, зокрема необхідності термінової кінофікації навчального та виховного процесу, завдяки антитезі, сутність якої полягає у висвітленні позитивного досвіду за кордоном і констатації кризи в СРСР. Лаконічним репрезентантом різних аспектів (залучення педагогів та лікарів до кіновиробництва, негативний вплив на психічне здоров'я людей) проблеми створення кінопродукції для дітей й маркером появи та поступового посилення ідеологічних тенденцій її розв'язання є графічно виділена фраза-орієнтир “Кіновиробництво допоможе виховати більшовицьку зміну” [33, с. 2].

З огляду на збільшення випадків девіантної поведінки (“...крадіжки, бійки, загрожування і т. д.” [85, с. 4] дітей шкільного віку, які дивляться фільми, орієнтовані на іншу вікову категорію, М. Третяков у статті “Кіно й діти” констатує негативний вплив подібної медіапродукції на психіку (“...ті картини, що своїм змістом пробуджують нахили дитячі до мандрівок, до сенсацій, до злочинств і т. інше” [85, с. 4]) вищезгаданих реципієнтів. Окреслюючи актуальну проблему створення кіно для дітей, автор статті аналізує результати виконаної в цьому напрямку роботи. Зокрема, М. Третяков відзначив роботу спеціальної комісії, що вивчала специфіку сприйняття дитини-глядача, комісії позашкільного життя при Окредтодкомі Наросвіти, яка з кінопродукції ВУФКУ сформувала фільмотеку, що відповідає “вимогам навчання та виховання дитячого глядача” [85, с. 4], організацію дитячих кіноранків, відвідування кінотеатрів. У своїй статті автор детально проаналізував складові спеціальної анкети (“...має подати всебічні відомості про фільм, а саме, про жанр, ідеологічну, художню та педагогічну придатність” [85, с. 4]), запровадженої для характеристики фільмів для дітей, і запропонував оцінювати вищезазначені критерії фільмів за бальною системою. У статті також слушно зазначено про необхідність проводити роз'яснювальну роботу з батьками, які дозволяють дивитися дітям не призначені для них фільми, а також заборонити до 16 років “відвідувати кіно для дорослих” [85, с. 4].

У звіті журналіста Д.А. “На диспуті про дитячий фільм (Клуб Робосу 9-го грудня 1929 р.)” зафіксовано перебіг подій вищезгаданого заходу й висловлювання учасників дискусії, яка виникла після доповіді М. Третякова на тему “Завдання виробництва й тематики дитячого фільму”. Під час обговорення було констатовано необхідність запровадження

наукового підходу (“... варто було б зв’язатися з Педагогічним Інститутом [16, с. 4]” – Заянчківський, “доки ми не будемо мати науково-педагогічного критерія, доти не матимемо й дитячого фільму” [16, с. 4] – Сачук, “...треба поставити питання про максимальну педагогізацію дитячого фільму” [16, с. 4] до виготовлення дитячих фільмів (Заянчківський, Сачук, О. Скрипниченко), а також урахування специфіки їх побудови.

Аналізуючи результати (“Найкращі ваші фільми пройшли з величезним успіхом і повними зборами у буржуазних кварталах і дуже кепсько у робітничих районах” [84, с. 5]) демонстрації радянських фільмів за кордоном, що стали підтвердженням неспроможності робітничої аудиторії зрозуміти всю специфіку режисерського задуму та особливостей його реалізації, а також висновки німецьких кінокритиків щодо відірваності радянського кіномистецтва від широких робітничих мас та орієнтацію на більш підготовленого глядача-інтелігента, М. Третьяков у статті “Бережіть дитячий зір” переорієнтовує свою увагу на фізіологічні особливості сприйняття дітьми фільмів, призначених для іншої вікової категорії. Автор зазначає, що повільність дитячого зорового сприйняття, а також асоціації призводять до гальмування процесу відтворення зв’язків у фільмі, що лише частково можна компенсувати проведенням підготовчої роботи перед переглядом фільму. Автор наголошує не тільки на необхідності виховувати кіноглядача, а й враховувати його психофізіологічні особливості під час зйомок та монтажу фільмів, що дозволить запобігти псуванню зору та усунути подразники, що заважають повноцінному сприйманню медіатексту.

Стаття Д.В. “Масове дослідження користи фільми у школі” повідомляє інформацію про закордонне дослідження, яке було проведено, щоб з’ясувати рівень ефективності використання фільмів під час навчання. У результаті проведеного експерименту (пункти проведення – великі міста, тривалість – три місяці, кількість дітей-учасників – 11.000 із 300 шкільних груп), у якому учасників однакового інтелектуального рівня було поділено на дві групи (експериментальна група, “для якої звичайні лекції провадили зі спеціально зробленими фільмами (класи з фільмами)” [19, с. 5]; контрольна група, “якій не показували фільми (класи без фільмів)” [19, с. 5]) і поміщено в різні навчальні умови, було зроблено висновок, що навчальні фільми активізують увагу, інтелектуальну роботу дітей, розширюють їх спектр знань і зацікавленень, спонукають до дискусії, сприяють розвитку зв’язного мовлення, удосконалюють логічне мислення.

На другій сторінці тридцять шостого випуску “Кіно-газети” за 1930 рік під графічно виділеною фразою-орієнтиром “Кіновиробництво допоможе виховати більшовицьку зміну” [37, с. 2] зібрано статті, у яких висвітлюються проблеми дитячого кіно. В.А., автор статті, завдяки заголовку статті “Проблема шкільного фільму” [5], зокрема використаний у ньому лексемі “проблема”, актуалізуючи увагу читача, спонукав кіногромадськість до активних дій щодо негайного її розв’язання. Репрезентуючи на початку статті “Проблема шкільного фільму” антитезою міркування щодо стану кінофікації навчального процесу за кордоном і в радянській Україні (“Буржуазія, дбаючи про свою зміну, застосувала майже в кожній школі кіно, за допомогою якого не тільки подається їхні ідеї, а й запроваджується момент навчального характеру (креслення, математика тощо). Ми цього не маємо” [5, с. 2]) і використовуючи в заголовку статті лексему “проблема”, яка актуалізує увагу читача, автор, на нашу думку, намагався підсилити вплив на кіногромадськість, зокрема активізувати її для розв’язання проблеми. В. А. з’ясував причини дефіциту кінопродукції, призначеної для дітей, і запропонував для її створення активно залучати не тільки педагогічних працівників, а й молодь – “майбутніх будівників соціалізму” [5, с. 2].

М. Третьяков, автор статті “Фільм для дошкільників” [86], дає методичні рекомендації щодо виготовлення кінопродукції для дошкільників. Зокрема, він наголошує на необхідності використовувати простий сюжет з участю дітей, уникати дидактичності, фантастичних елементів, сентиментальності.

У статті Л. Скрипниченка “Перші підсумки” [78], яка презентує аналіз тематики фільмотеки для дітей, зазначено, що кінопродукція потребує удосконалення з урахуванням психофізіологічних особливостей дітей та ідеологічних аспектів виховання. Серед недоліків медіатекстів для дітей автор зазначає приділення надмірної уваги темі безпритульності, схематичному відображенню діяльності піонерських організацій, радянської школи, поверхове висвітлення тем, обмежене використання засобів художнього впливу, відсутність чіткого розподілу фільмів за віковим принципом (“фільми не тільки для дітей, а й для дорослих” [78, с. 2]), неврахування специфіки дитячого сприйняття під час монтажу.

В інформаційному повідомленні “Школа вимагає” [1], назва якого, демонструючи ступінь загострення проблеми, виконує експресивну функцію, А. Айзенберг, представляючи інтереси шкільного колективу, звертається до Українфільму з вимогою виготовляти фільми для дітей.

У замітці “Фото й кіно в позашкільному вихованні” [95] міститься інформація про реалізацію плану, складеного центральною управою ТДРФК, щодо використання в позашкільному вихованні фото- і кінопродукції, які є важливими засобами впливу на реципієнта.

Для боротьби з ідеологічно шкідливими фільмами динамізували розвиток індустрії культурфільмів, проблема популяризація яких також висвітлювалася на сторінках “Кіно-газети” у такому жанровому діапазоні, як статті, карикатура, сатиричний вірш.

О.М. у статті “Про “пасербів” кінематографії” [56], аналізуючи причини непопулярності культурфільмів серед глядачів, виявляє недоліки щодо організації перегляду вищезгаданої кінопродукції, зокрема про брак лекторів, які б могли забезпечити якісний вербальний супровід зорового ряду кінокартини, а також їх безвідповідальне ставлення до виконання своїх обов’язків (“Ця ж доля спіткалаб тому самому клубі й другий культур фільм “Одеса”, який не демонстрували через неявку лектора...” [56, с. 2]).

У статті “Звернули увагу (На засіданні кіно-ради ОРПС) (Київ)” [28] висвітлено такий недолік роботи кіноклубів, як невеликий відсоток (на відміну від закордонних) демонстрації культурфільмів. Для розв’язання вищезазначеної проблеми під час кінонаради було визначено чітку періодичність показу культурфільмів і введено підконтрольну Культвідділу Окпрпрофради дозвільну систему на позапланову демонстрацію фільмів, що унеможливить перетворення кіно на джерело прибутку для інших організацій.

Стаття “Організуйте виробництво неігрових фільмів (На обговорення)” [59] розташована під фразою-орієнтиром “Доцільніше використовуйте неігрові фільми в системі засобів культурної революції!” й оформленим у фігурній рамці висловлюванням “Кіновиробничники, прокатники, клубні й сільські політосвітробітники, використовуючи кіноекрани як засіб культурроботи, ще й досі захоплюються ігровими фільмами, недооцінюючи такий важливий чинник, як культурфільм”, візуальним утіленням якого є карикатура. На ній завдяки іконічній частині, зокрема персоніфікованим образам (комерційний відділ – жінка, яка везе в колясці усміхнену дитину (художній фільм) і не зупиняється, щоб заспокоїти заплакану дитину (культурфільм) у латаних штанцях, яка хоче привернути до себе увагу), а також вербальному супроводу (“Хто візочком, а хто пішечки” [31, с. 3]) продемонстровано антитетичне ставлення до ігрового та культурного фільму.

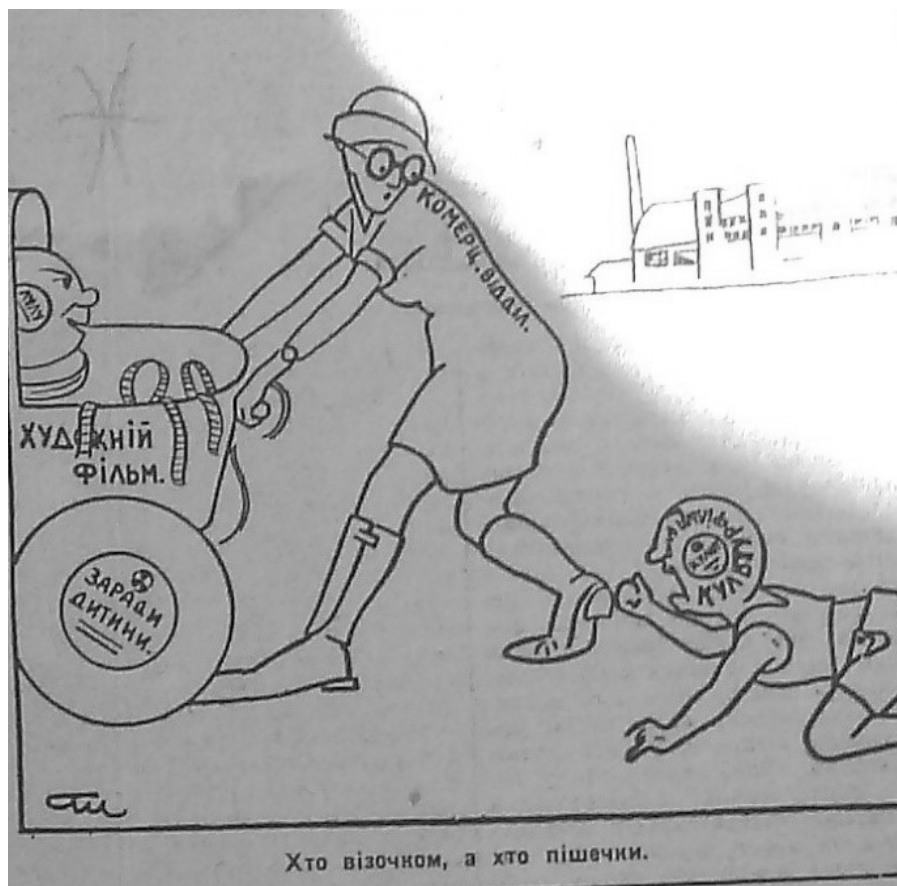

Рис. 14. Фотографія карикатури
(Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 1)

У вищезгаданій статті автор, наголошуючи на важливості виробництва неігрових фільмів, створення яких вимагає специфічного підходу, знайомить читачів із процесом виготовлення неігрових фільмів, зокрема детально розповідає про ідею створення “Екрвиду” [59, с. 3] (екранне видавництво) – фабрики, або видавничої бази, неігрового фільму. Автор, продумавши всі деталі вищезгаданого видавничого механізму, його структуру, кадровий склад, запропонував громадськості проект, реалізація якого дозволила б розв’язати проблему якісного виготовлення культурфільмів.

Розенбаум, автор статті “Незабудьте” [73], проінформував громадськість про постанову РНК СРСР щодо поширення виробництва й демонстрації політико-освітніх кінофільмів, закликав ВУФКУ, кінотеатри, клубні та сільські установи, ТДРФК різноманітними засобами популяризувати цю постанову.

Проблему популяризації культурфільмів увиразнено в сатиричному вірші Уласа Урсула “Чуже смачніше...” [91, с. 4] й епіграфі (“Екрани робселькіно знов породжують закордонний кіномотлох (Із нарікань культурробітників)” [91, с. 4]) до нього. Супроводжуючи перелік закордонних фільмів негативними коментарями, що корелюють із вищезгаданою в епіграфі оцінкою “закордонний кіномотлох” [91, с. 4], автор у кінці твору завдяки антитезі (демонстрація неякісного іноземного медіапродукту – непопулярність якісних культурфільмів) підкреслив кризу промоції культурфільмів.

Інший аспект вищезгаданої проблеми окреслив С. у статті “Гальмують просування культурфільмів” [76, с. 5], наголосивши на відсутності забезпечення культурфільмів належним культурним оточенням “у формі спеціальних виставок, експонатів, лекторської роботи та ін” [76, с. 5]. За твердженням автора статті “Лібрета до культурфільмів” [76, с. 5], компенсація (“Особливо ж значіння ці лібрета мають під час демонстрування їх на периферії, по клубах і сельбудинках, де лекторів-фахівців майже немає й де іноді, після демонстрування культурфільмів почувается деяка неясність, неповне засвоєння теми, нові запитання тощо” [76, с. 5]) дефіциту вищезгаданих організаційних форм політосвітньої роботи частково відбувається завдяки розповсюдженню лібрето до культурфільмів.

Поява у двадцять третьому номері статті “Радянські культурфільми за кордоном” [70], де зазначено, що у французькому журналі “Ебдо фільм” було вміщено статтю Жака Фора, який високо оцінив етнографічні, наукові, соціально-економічні культурфільми радянського виробництва, що виконують навчально-виховну функцію, і закликав французьке керівництво розвивати кінематограф у такому ж напрямку, свідчить про позитивну динаміку в розвитку кіноіндустрії культурфільмів.

Для боротьби проти вищезазначеної негативної тенденції, ступінь небезпеки якої зростав у зв’язку із загостренням класової боротьби, було активізовано засоби популяризації пролетарської культури. Зокрема, ішлося про проведення “місяця” української пролетарської культури, основні завдання якого – залучення великої кількості робітників та селян

до участі в соціалістичному будівництві, боротьба з ворожою ідеологією, популяризація досягнень української кінематографії, організація загальноміської конференції кіноглядача [42]. Як було зазначено в статті “Назустріч громадськості (Київська Кінофабрика)”, для виконання поставлених завдань і досягнення мети місячника української пролетарської культури, тобто “ознайомлення робітників ф-ки з політикою нашої партії в галузі національно-культурного будівництва” [52, с. 2], було заплановано проведення заходів (літературні, театральні, малярські, кінематографічні вечори, екскурсії до музеїв та бібліотек, доповіді, обговорення сценаріїв).

Для координації дій, спрямованих на підсилення ідеологічного впливу за допомогою кіно, завданням якого повинна бути популяризація комуністичної ідеології серед робітників та селян, було проведено Всеукраїнський з'їзд політосвітників, результати якого на підставі ухвал було зафіксовано в статті “Кіно в системі політосвітроботи (Із ухвал останнього Всеукраїнського з'їзду політосвітників)” [38]. У ній окреслено низку проблем (дефіцит кваліфікованих кадрів, які могли б організувати й провести політосвітню роботу, відсутність необхідної реклами, методичних рекомендацій щодо форм і методів політосвітроботи, кінофільмів про сучасні політичні процеси), які заважали швидкому виконанню поставлених завдань, і дано рекомендації щодо поліпшення ситуації з урахуванням важливості доступності кіно для селянського населення, забезпечення сільських культурробітників методичними рекомендаціями, необхідними для громадського обговорення фільму, підвищення кваліфікації кіномеханіків, які “мають перетворитися із “крутіїв” на свідомих політосвітників” [38, с. 4].

Для формулювання й утвердження чітких кіномистецьких орієнтирів, зазначених у статті “Законсолідацію художніх сил радянської кінематографії” [27] (“рішуча боротьба з упрощенством та естетським формалізмом” [27, с. 1], орієнтація на “загальні темпи соціалістичного будівництва” [27, с. 1], “наблизити кіномистецький твір до розуміння мільйонів пролетарських глядачів” [27, с. 1]) було проведено Перший Всеукраїнський об'єднаний з'їзд кіномайстрів української кінематографії, анонсування якого відбулося завдяки фразі-орієнтиру “Пролетарська кіно громадськість, організована в лавах ТДРК, гаряче вітає перший Всеукраїнський об'єднаний з'їзд кіномайстрів української кінематографії” [27, с. 1].

Позиціювання кіно як зброї класової боротьби зумовило актуалізацію в “Кіно-газеті” за 1930 рік проблем, пов'язаних із кінофікацією: відсутність

синхронізації кіномистецтва за темпами будівництва соціалізму, політосвітньої роботи над фільмом для “організації психіки глядача й активізації маси для будівництва” [71, с. 1], брак технічного забезпечення, кіномеханіків, недостатнє координування між установами-кінофікаторами [62], відсутність у селі приміщень для демонстрації фільмів [73]; низькі темпи роботи Одеського механічного заводу [20, с. 2].

Проблема відставання кінематографа від темпів соцбудівництва знайшла художнє втілення в антитетичних образах (кінематограф – воли, які тягнуть бричку із селянином; соцбудівництво – поїзд, який їде на великій швидкості) карикатури, у якій іконічний ряд підсилюється вербальним. Зокрема, ідеться про розташований угорі коментар, що містить однакові лексеми (“темпи” – темпи), антитетичність яких активізується завдяки лапкам, вищезгаданім образам і прямій мові (“Кінематографія (волами): “Почекай, товаришу радвладо, а то не встигну!..” [32, с. 1]).

Рис. 15. Фотографія карикатури
(Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 1)

У “Кіно-газеті” за 1930 рік вищезгадана проблема знову актуалізується завдяки креолізованому тексту – карикатурі (авторське жанрове визначення худ. Фоміна – дружній шарж), що корелює з фразою-орієнтиром “Темпи та якісні показчики кінофікації села незадовільні. Негайно ліквідувати недоговореність поміж ВУФКУ, кооперацією та Політосвітою й пов’язати пляни!” [81, с. 2], частини якої мають різне шрифтове оформлення (використано нижнє підкреслення лексем “темпи”, “якісні”, “незадовільні”, “негайно” [81, с. 2]) для привернення уваги читача й надання інформації більшої експресивності.

У карикатурі зображено шкапу, що повільно й знесилено тягне в селі завантажену речами бричку, на якій сидить чоловік-кіномеханік і яку намагається підштовхнути селянин. Іконічний ряд супроводжує вербальний ряд ““Темпи” кінофікації України” [33, с. 2], іронічна тональність якого створюється завдяки відповідному оформленню лексеми “темпи” [33, с. 2].

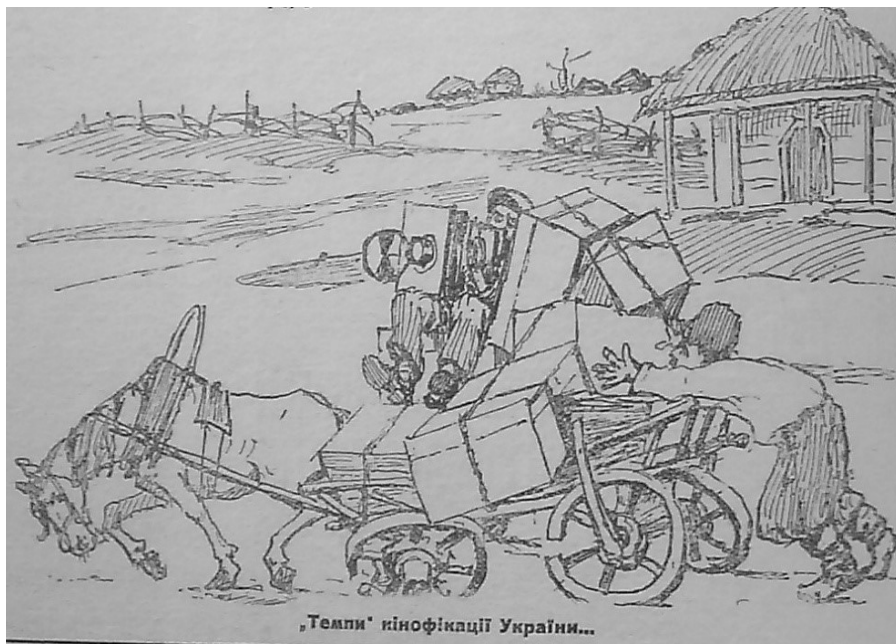

Рис. 16. Фотографія карикатури
(Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 2)

Крім констатації наявності проблем і з'ясування їх причин, у статтях, де висвітлюється тема кінофікації, є пропозиції щодо динамізації вищезгаданого процесу. Зокрема, ідеться про детальну фіксацію в “Кіно-газеті” всіх змін, пов'язаних із кінофікацією українських сіл, координацію роботи між установами-кінофікаторами [62]; активізацію роботи над фільмами для популяризації пролетарських ідей, демонстрації хроніко-документа, мета якої – ознайомити з будівництвом країни, специфікою проведення колективізації, а також необхідності підготовки кіномеханіка як політосвітника [71]; мобілізацію ресурсів, крім Одеського механічного заводу, інших заводів для виготовлення необхідної апаратури, проведення модернізації для підвищення ефективності праці [20].

У “Кіно-газеті” за 1930 рік у зв'язку з напруженістю міжнародної ситуації з'явилися фрази-орієнтири (“Ми створили армію, яка в історії ПЕРША знає, за що вона бореться”. Ленін “перебудовуючи господарство на соціалістичних / підвалинах, ми а ні на хвилину не можемо / забувати про готування до війни імперіалістичних держав. Кінематографія мусить використати всі можливості кіна для підняття обороноспроможности Червоної Армії” [48, с. 1]; “... Ні одного ступня чужої землі не хочемо, але й своєї землі ні одного вершка нікому не віддамо” Сталін [54, с. 1]; “Мобілізуймо якнайширші маси навкологенеральної лінії партії, навколо ухвал XVI партійного з'їзду за зміцнення обороноспроможности СРСР! Проти загрози безпосередньої воєнної небезпеки!” [49, с. 1]), шрифтове й графічне (використання геометричних фігур) оформлення яких виконує акцентологічну функцію, статті “Підсилимо темпи! (До другого Всесоюзного З'їзду ТСО Авіярем'у [92], “Війна війні!” [7], які інформують про агресію з боку імперіалістичних держав і необхідність використання кіно як одного із засобів підвищення обороноспроможности Червоної Армії.

У вищезгаданих статтях автори, проаналізувавши напружену політичну ситуацію, наголошували на активізації ТСО Авіярем у напрямку виконання завдань соціалістичної реконструкції [92], оптимізації діяльності кіногромадськості й української кінематографії з урахуванням актуальності міжнародної солідарності й інтернаціонального виховання, невеликої кількості фільмів про червоноармійців та “військовізацію цивільного населення” [7, с. 1].

Криза у виробництві фільмів на воєнну тематику окреслена в статті “Дайте фільми про Червону армію!” [17], де констатовано факт відсутності фільму, у якому б достатньою мірою й ідеологічно правильно

висвітлювалися б дії Червоної армії. Автор аргументує своє твердження аналізом фільмів (“Чужий берег”, “22 нещастя”, “Сором сказати”) виробництва “Союзкіно”, де подано неправильну інформацію про неї, і наголошує на типовості подібної ситуації до інших кіновиробництв (“Міжробдомфільм”, “Східкіно”, “Українфільм”). Детально приділяючи увагу аналізу діяльності “Українфільму”, автор відзначив позитивну динаміку в розв’язанні вищезазначеної проблеми: зйомки короткометражних фільмів “Сторожовка”, “Наступ”, замовлення сценаріїв фахівцям-військовим, скликання міжміської військової наради “в справі виробу військової тематики” [17, с. 1].

З огляду на події в Західній Україні, що в статті з великим заголовком-гаслом “Дамо художній фільм про події на Західній Україні, в якому було б показано справжнє класове обличчя польського фашизму” [18] висвітлювалися як придушення (фізичне знищення та ліквідація осередків української культури) фашистською Польщею революційного руху селян і робітників на території Західної України, автор наполягав на важливості висвітлення вищезазначеної ситуації в кінематографі й зобов’язував Українфільм про це подбати. Використанням антитези (кат (польська буржуазія) – жертва (західноукраїнські робітники)), створеної завдяки лексемам негативної семантики: “польські агенти міжнародного капіталу” [18, с. 1], “польська окупація” [18, с. 1], “дикунська політика польської буржуазії” [18, с. 1], “криваві злочинства польських катів” [18, с. 1], “польські фашистські гнобителі” [18, с. 1], що моделюють образ Польщі як країни-агресора, автор підвищив експресивність тексту, який корелює із фразою-орієнтиром “Трудящим Західньої України палке привітання! Гнобителям смерть!” [18, с. 1].

Для привернення уваги до проблеми міжнародної конфронтації в “Кіно-газеті” за 1930 рік використано креолізований текст – карикатуру [35], де на тлі кінофабрики зображено озброєного чоловіка. Наявність на його обличчі протигазу, з одного боку, підкреслює передбачливість бійця, з іншого – увиразнює підступність імперіалістичних держав (США, Велика Британія, Німеччина), образи яких персоналіфікуються автором карикатури й ідентифікуються завдяки таким розпізнавальним знакам, як головні убори.

За допомогою такого художнього засобу, як використана на різних рівнях антитеза (один боєць – багато держав-агресорів; беземоційність обличчя

Рис. 17. Карикатура
(Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 1)

чоловіка (одягнуто протигаз) – негативні емоції в персоніфікованих країн-агресорів, велику частину карикатури займає борець – невелику площу (нижній кут) мілітаристи), створюється враження відступу країн-агресорів під тиском радянського кіно.

Розміщена в десятому номері “Кіно-газети” за 1930 рік карикатура [36] візуалізує тенденцію перетворення кіно на засіб популяризації релігії в імперіалістичних країнах, образи яких у креолізованому тексті персоніфіковано. Про віртуозність представників церкви, які, знаходячись на початку й у кінці колони, ведуть озброєні імперіалістичні країни за собою, свідчить вербальний супровід “Фокус-покус...” [36, с. 1].

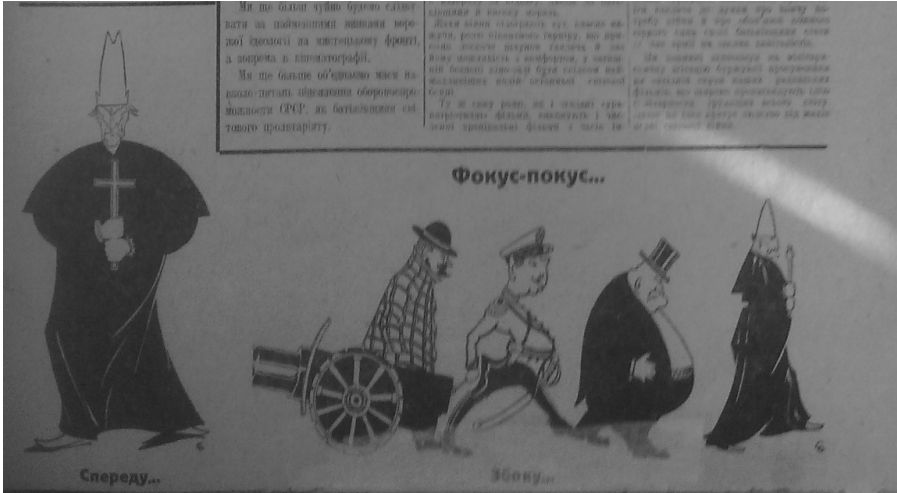

Рис. 18. Фотографія карикатури
(Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 1)

Із цим креалізованим текстом корелює фраза-орієнтир “Геть хижаків світового капіталу, що ховаються під машкарою релігії!..” [10, с. 1], що сприяє його інтерпретації й об’єднує інформаційні матеріали (Ф. “Релігія й кіно на послугах капіталу” [96]; “Пропаганда імперіялізму через кіно” [66], “Будьмо на сторожі!” [4], у яких ідеться про мобілізацію релігійних сил для протистояння більшовизму [96], “військові” фільми як засіб пропаганди імперіялізму [66]; войовничий клерикалізм “Будьмо на сторожі!” [4].

Крім статей про констатацію необхідності боротьби із зовнішнім ворогом, у “Кіно-газеті” за 1930 рік з’явилися інформаційні матеріали про викриття контрреволюційної організації. Зокрема, ідеться про рубрику “У відповідь на шкідництво” [88], особливість якої полягає в розташуванні інформації: спочатку розміщено статтю “Тісніше об’єднаємо свої лави навколо партії” [83] про викриття контрреволюційної партії, яка, маючи зв’язок із “генеральними штабами капіталістичних держав, а також з представниками урядів деяких буржуазних країн”, намагалася зірвати соціалістичне будівництво в радянських республіках, потім – інформацію (“АРПК протестує” [2], “Нагородити ДПУ” [50], “Усі сили на велике будівництво” [93]) про вимогу членів АРПК [2], кінробітників

центральної фабрики “Союзкіно” суворо покарати (було прийнято ухвалу щодо розстрілу) контрреволюціонерів.

У “Кіно-газеті” було надруковано інформаційний матеріал “Політичні трупи” [64], у якому йдеться про суд над членами СВУ (1926), що звинувачувалися в контрреволюційній діяльності, спрямованій на повалення радянської влади. У цій статті автор активно згадує прізвище Єфремова, віце-президента та голови управи Української Академії Наук, і використовує цитати з його щоденника, який разом із іншими документами став доказом під час судового процесу над контрреволюціонерами. Використана в статті лексема “визволителі”, орфографічне оформлення якої (лапки) свідчить про зневажливе ставлення до діяльності членів СВУ, корелює з підписом (“Герої поневолення України”) під фотографією, де зображено членів вищезгаданої організації під час суду.

Із фразою-орієнтиром “Проти опортунізму й примиренства в кіно-роботі!” [67] корелює стаття “Сильніше бити по проявах опортунізму” [77], у якій засуджується спроба деяких кінорежисерів ухилитися від художньої розробки актуальних соціалістичних тем, а також наявність ідеологічних збочень у фільмах.

У двадцять дев'ятому випуску надруковано статтю “Опортуністам не місце в партії” [58], де повідомляється про випадок виключення з ВКП (б) Рютіна, який “з усіма правими опортуністами боровся проти політики індустріалізації, проти колективізації та будівництва радгоспів” [58, с. 1], і лунає заклик до боротьби проти “чужих елементів” [58, с. 1], що виготовляють ідеологічно шкідливу кінопродукцію.

У статті “За генеральну лінію партії” [26] йдеться про опортуністів у лавах партії, які чинять опір будівництву соціалізму, називаються їх конкретні прізвища й засуджується пасивна позиція відомих політиків (“Я особливо неприпустенне явище треба підкреслити поведінку т.т. Рикова, Томського й до останнього часу т. Бухаріна” [26, с. 1]), що сприяє активізації вищезгаданого негативного явища.

Одним із засобів боротьби з вищезгаданими негативними явищами була активізація комсомольської діяльності, зокрема ліквідація випадків опортунізму в навчальних закладах (Мердерер “Комсомол кіноінституту до VIII з’їзду” [46]), “комсомолізації екрану” [40, с. 1], тобто залучення комсомольців на кіновиробництво [40], залучення комсомольців до політосвітньої роботи завдяки створенню Театру робітничої молоді (ТРОМ) і Кіно робітничої молоді (КРОМ) [43] і соцзмагань, що висвітлювалася

на сторінках “Кіно-газети” за 1930 рік у статтях “Комсомол і кіно” [40], Мердерер “Комсомол кіноінституту до VIII з’їзду” [46], Й. Лебеденко “Комсомольський кінотеатр відкрито” [43] і репрезентувалася завдяки фразам-орієнтирам і цитуванням політиків.

Зокрема, ідеться про використання цитат Сталіна (“Ленінський комсомол і керована від нього робітнича молодь увінчують справу змагання й ударництва вирішальними успіхами” (Сталін) [44, с. 1]), які переважно розташовувалися під фразами-орієнтирами й привертали до себе увагу читача графічним оформленням і розміщенням на сторінці. Наприклад, у двадцять четвертому випуску “Кіно-газети” за 1930 рік праворуч і ліворуч від фотографії [6] виставки Союзкіно (Москва, парк культури) знаходяться цитати Сталіна, оформлені у квадратні рамочки.

Список використаних джерел

1. Айзенберг А. Школа вимагає / А. Айзенберг // Кіно-газета. – 1930. – № 36 (66). – С. 2.
2. АРПК протестує // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 1.
3. Більшовицький засів розпочався! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – № 8 (38) – 9(39). – С. 1.
4. Будьмо на сторожі! // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 1.
5. В. А. Проблема шкільного фільму / В. А. // Кіно-газета. – 1930. – № 36 (66). – С. 2.
6. Виставка Союзкіно (Москва, парк культури) (фотографія) // Кіно-газета. – 1930. – № 24 (54). – С. 3.
7. Війна війні! // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 1.
8. Вітаємо гостя (До перебування в Києві відомого голянського режисера Іориса Івенса) // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 1.
9. В.Л. Чим ВУФКУ годує робітників! / В.Л. // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 5.
10. Геть хижаків світового капіталу, що ховаються під машкарою релігії!.. (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 1.
11. Готуються до засів кампанії (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 1.

12. Гумовський В. Кіно на селі в боротьбі з глитайнею / В. Гумовський // Кіно-газета. – 1930. – № 24 (54). – С. 1.
13. Густавцев М. Інерція комерції / М. Густавцев // Кіно-газета. – 1930. – № 18 (48). – С. 3.
14. Густавцев М. На захист кіна (Думки на дозвіллі) / М. Густавцев // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 2.
15. Густавцев М., Фельдфікс Й. Сумна пісня прокату / М. Густавцев, Й. Фельдфікс // Кіно-газета. – 1930. – № 20 (50). – С. 4.
16. Д. А. На диспуті про дитячий фільм (Клуб Робосу 9-го грудня 1929 р.) / Д. А. // Кіно-газета. – 20 січня 1930 року. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 4.
17. Дайте фільми про Червону армію! // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 1.
18. Дамо художній фільм про події на Західній Україні, в якому було б показано справжнє класове обличчя польського фашизму // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 1.
19. Д. В. Масове дослідження користи фільми у школі / Д. В. // Кіно-газета. – 1930. – 12 (42). – С. 5.
20. Дійсність і пляни розходяться (Про темпи кінофікації України) // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 2.
21. Доцільніше використовуйте неігрові фільми в системі засобів культурної революції! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 3.
22. Жив І. Будемо готові! (Київська Кіно-фабрика до весняної посівкампанії) / І. Жив // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 1.
23. Забезпечити робітничі райони й червоноармійські клуби агітаційними, науковими та художніми фільмами (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 18 (48). – С. 3.
24. За більшовицькі темпи в хлібозаготівлі й осінній сівбі // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 1.
25. Забоек “Дотепні” комерсанти / Забоек // Кіно-газета. – 1930. – № 18 (48). – С. 3.
26. За генеральну лінію партії // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 1.
27. За консолідацію художніх сил радянської кінематографії // Кіно-газета. – № 6 (36). – С. 1.
28. Звернули увагу (На засіданні кіно-ради ОРПС) (Київ) // Кіно-газета. – 1930. – № 7 (37). – С. 3.

29. Ідуть лінією найменшого опору поглиблюють кустарництво! // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 2.
30. Карикатура // Кіно-газета. – 1930. – № 20 (50). – С. 4.
31. Карикатура // Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 3.
32. Карикатура // Кіно-газета. – № 12 (42). – С. 1.
33. Карикатура // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 2.
34. Карикатура // Кіно-газета. – 1930. – № 18 (48). – С. 2.
35. Карикатура // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 1.
36. Карикатура // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 1.
37. Кіновиробництво допоможе виховати більшовицьку зміну (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 36 (66). – С. 2.
38. Кіно в системі політосвітроботи (Із ухвал останнього Всеукраїнського з'їзду політосвітників) // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 4.
39. Кінопродукція – важливий чинник політично-виховної роботи. Проти ідеологічних збочень, за присутність форми! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 6.
40. Комсомол і кіно // Кіно-газета. – 1930. – № 36 (66). – С. 1.
41. Куркулі навмисно псують свій реманент. Т. оператор Артем'єв (фотографія) // Кіно-газета. – 1930. – № 11 (41). – С. 2.
42. Лазоришак О. Опануймо пролетарську культуру / О. Лазоришак // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33)-4 (34). – С. 2.
43. Лебеденко Й. Комсомольський кінотеатр відкрито / Й. Лебеденко // Кіно-газета. – 1930. – № 36 (66). – С. 1.
44. “Ленінський комсомол і керована від нього робітнича молодь увінчують справу змагання й ударництва вирішальними успіхами” (Сталін) // Кіно-газета. – 1930. – № 36 (66). – С. 1.
45. Масіч В. Кіноробота в районах масової колективізації (На обговорення) / В. Масіч // 1930. – № 16 (46). – С. 3.
46. Мердерер Комсомол кіноінституту до VIII з'їзду / Мердерер // Кіно-газета. – 1930. – № 36 (66). – С. 1.
47. Ми-ля Настрій французького фарсу (Дуже маленький фейлетон) // Кіно-газета. – 1930. – № 24 (54). – С. 4.
48. “Ми створили армію, яка в історії перша знає, за що вона бореться”. Ленін Перебудовуючи господарство на соціалістичних/підвалинах, ми а ні на хвилину не можемо/забувати про готування до війни імперіялістичних держав. Кінематографія мусить використати всі можливості кіна для

підняття обороноспроможності Червоної Армії (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 1.

49.Мобілізуймо якнайширші маси навколо генеральної лінії партії, навколо ухвал XVI партійного з'їзду за зміцнення обороноспроможності СРСР! Проти загрози безпосередньої воєнної небезпеки! // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 1.

50.Нагородити ДПУ // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 1.

51.На жнивах з кінопересувкою // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 1.

52.Назустріч громадськості (Київська Кінофабрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 2.

53.На поготові (весняно-засівна кампанія на екрані) // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 1.

54.“Ні одного ступня чужої землі не хочемо, але й своєї землі ні одного вершка нікому не віддамо” Сталін (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 1.

55.О. День колективізації та врожаю / О. // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 1.

56.О.М. Про “пасербів” кінематографії / О.М. // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 2.

57.О.М. “Хто зриває роботу? (До весняної засівкампанії) / О.М. // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 2.

58.Опортуністам не місце в партії // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 1.

59.Організуйте виробництво неігрових фільмів (На обговорення) // Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 3.

60.Партія поставила перед нами завдання повернутися з цілковитою перемогою з хлібозаготівлі (із промови т. Мікояна на зборах комуністів, мобілізованих на село) // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 1.

61.Пахомов Підтягніться! / Пахомов // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 2.

62.Перебороти “вузькі” місця. Проблема кінофікації України // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 2.

63.Під владою карбованця // Кіно-газета. – 1930. – № 18 (48). – С. 3.

64.Політичні трупи // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 1.

65.Прокат у полоні смаків обивателя! Прокат знецінює політичну вартість кіна! Прокат об'єктивно допомагає опортуністам! Прокат під більшовицький контроль пролетарської кіногромадськості!.. // Кіно-газета. – 1930. – № 18 (48). – С. 3.

66. Пропаганда імперіялізму через кіно // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 1.

67. Проти опортунізму й примиренства в кіно-роботі! // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 1.

68. Проти переключувань // Кіно-газета. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 1.

69. Профспілки надто мало уваги приділяють роботі клубних кіно-екранів, недооцінюючи вагу фільмів, як засобу для організації мас. Переведімо в життя ленінську пропорцію. Ми голосуємо за кіно-театр політосвітніх фільмів. Геть кіно-халтуру з клубів (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 2.

70. Радянські культурфільми за кордоном // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 4.

71. Ратнер, Лужов Всім клубним та сільським кіно-механікам від ЦПТДРФК України / Ратнер, Лужов // Кіно-газета. – № 11 (41). – С. 1.

72. Робсількор Небезпека... Село потрібних до засів кампанії фільмів своєчасно не має / Робсількор // Кіно-газета. – 1930. – № 7 (37). – С. 1.

73. Розенбаум В. Прискорити капітальне кіно-будівництво / В. Розенбаум // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 3.

74. Розенбаум Не забудьте / Розенбаум // Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 4.

75. Роля кіна в ліквідації глитая, як кляси // Кіно-газета. – № 6 (36). – С. 1.

76. С. Гальмують просування культур фільмів / С. // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 5.

77. Сильніше бити по проявах опортунізму // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 1.

78. Скрипниченко Л. Перші підсумки / Л. Скрипниченко // Кіно-газета. – 1930. – № 36 (66). – С. 2.

79. Ста-ський Кость Страшні хвилини. Чиє замовлення виконуємо / Кость Ста-ський // Кіно-газета. – 1930. – № 18 (48). – С. 3.

80. Сушицький Б. Обивательщина активізується... / Б. Сушицький // Кіно-газета. – 1930. – № 18 (48). – С. 2.

81. Темпи та якісні показники кінофікації села незадовільні. Негайно ліквідувати недоговореність між ВУФКУ, кооперацією та Політосвітою й пов'язати пляни! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 2.

82. Тепер ми маємо достатню матеріальну базу для того, щоб вдарити по куркулю, зламати його опір, ліквідувати його, як клясу й замінити його

продукцію продукцією колгоспів і радгоспів (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 2.

83.Тісніше об'єднаємо свої лави навколо партії // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 1.

84.Третяков М. Бережіть дитячий зір / Третяков М. // Кіно-газета. – 1930. – 12 (42). – С. 5.

85.Третяков М. Кіно й діти / М. Третяков // Кіно-газета. – 20 січня 1930 року. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 4.

86.Третяков М. Фільм для дошкільників / Третяков М. // Кіно-газета. – 1930. – № 36 (66). – С. 2.

87.Трудящим Західньої України палке привітання! Гнобителям смерть! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 1.

88.У відповідь на шкідництво (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 1.

89.Ударним порядком // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 1.

90.Улас Урсула Пригоди кіноглядача після клюбних сеансів (маленький жарт) / Улас Урсула // Кіно-газета. – 1930. – № 3(33) – 4 (34). – С. 5.

91.Улас Урсула Чуже смачніше... / Улас Урсула // Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 4.

92.Унакліт І. С. Підсилимо темпи! (До другого Всесоюзного З'їзду ТСО Авіярем'у) / І. С. Унакліт // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 1.

93.Усі сили на велике будівництво // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 1.

94.Фільми до весняної засів кампанії, що їх виготовили кінофабрики ВУФКУ (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 7 (37). – С. 1.

95.Фото й кіно в позашкільному вихованні // Кіно-газета. – 1930. – № 36 (66). – С. 2.

96.Ф. Релігія й кіно на послугах капіталу / Ф. // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 1.

97.Хто зриває роботу? // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 2.

98.Черневецька Р. Де ж радянська жінка? / Р. Черневецька // Кіно-газета. – 1930. – № 7 (37). – С. 1.

99.Що показувати на екранах підчас засівної кампанії (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 1.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Айзенберг А. Школа вимагає / А. Айзенберг // Кіно-газета. – 1930. – № 36 (66). – С. 2.
2. Американські кіно фахівці про радянське кіновиробництво (Розмова з інженером Джоє Коффманом) // Кіно-газета. – 1930. – № 26 (56). – С. 3.
3. АРПК протестує // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 1.
4. АСМА Д. Батуров “Кіно-знаряддя культури” / АСМА // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 4.
5. АСМА Змова мертвих (кінорецензія) / АСТМА // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 4.
6. АСМА Пісня про першу дівчину (кінорецензія) / АСМА // Кіно-газета. – 1930. – № 33 (63). – С. 4.
7. Ас Як не треба допомагати / Ас // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 5.
8. Без стерня і без вітрил (Безпляновість на київській кіно-фабриці) // Кіно-газета. – 1930. – № 11 (41). – С. 2.
9. Без участі громадськості кіновиробництво не виконає своїх завдань. Кваліфіковані кіноробітники, допоможіть ТДРФК! (фраза) // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 2.
10. Бізон Я. Савченко “Народження українського радянського кіна” / Я. Бізон // Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 6.
11. Більшовицький засів розпочався! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 1.
12. Богданов Н. Г., Вяземський Б. А. Справочник журналіста / Н. Г. Богданов, Б. А. Вяземський. – Л. : Лениздат, 1971. – 687 с.
13. Бор Правий ухил у лавах ТДРФК / Бор // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 3.
14. Боярчук Н. Обіцяю... // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 6.
15. Брежнева Д. Д. Жанрово-стилистические и когнитивные особенности кинорецензии как вида массово-информационного дискурса: автореф. дис. ... канд. філол. наук / Брежнева Дарья Дмитриевна. – Москва, 2013. – 26 с.

16. Будьмо на сторожі! // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 1.
17. Бюро партколективу. Резолюція Бюра партколективу київської кінофабрики про стан виконання промфінплану / Бюро партколективу // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 3.
18. Валах Я. Дамо кінові кадри пролетарських сценаристів (Сценарний гурток ТДРФК Київщини) / Я. Валах // Кіно-газета. – 1930. – № 33 (63). – С. 3.
19. В. А. Проблема шкільного фільму / В. А. // Кіно-газета. – 1930. – № 36 (66). – С. 2.
20. Весна (колективна рецензія) // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 6.
21. В.Г-ць Можемо показати ... (Фотоаматори на II-й Окрконференції ТДРФК Київщини) / В.Г-ць // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 2.
22. В. Г-ць Поради фотоаматорам (Куток фото-аматора) / В. Г-ць // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 8.
23. Викликаємо // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 6.
24. Виконати директиви XVI з'їзду ВКП (б). Перебудувати роботу ТДРФК. Ліквідувати окружні організації. Зміцнити районні та низові осередки (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 4.
25. Ви не дивуйтеся, добрії люди // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 2.
26. Виправляючи хиби й переборюючи труднощі, українська радянська кінематографія завойовує нові міцні позиції (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 31 (61). – С. 3.
27. Виробництво культурфільмів ВУФКУ (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 6.
28. Виставка Союзкіно (Москва, парк культури) (фотографія) // Кіно-газета. – 1930. – № 24 (54). – С. 3.
29. Відгуки на дописи (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 4.
30. Відгуки на фейлетон “Проти рвачів і дезертирів”. Ухвала ФЗК Київ. Кінофабрики з 1 червня 30 р. // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 4.
31. Війна війні! // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 1.
32. Війна чи спільна робота? // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 6.
33. Вільний В. Активіст недооцінив (Горлівський осередок ТДРФК) / В. Вільний // Кіно-газета. – 1930. – № 7 (37). – С. 2.
34. Вітаємо гостя (До перебування в Києві відомого голянського режисера Юриса Івенса) // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 1.
35. Вітаємо! (Сценарні курси “Совкіна”) // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 3.

36. Вітер в лице (колективна кінорецензія) // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 6.

37. В. Л. Чим ВУФКУ годує робітників! / В.Л. // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 5.

38. Вогник Лесь Тема не актуальна... / Лесь Вогник // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 3.

39. Воронецький Г. О. Б'ємо на сполох! / Г. О. Воронецький // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 2.

40. Гамма Що ж робити сьогодні? (Проблема кадрів) / Гамма // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 2.

41. Гамов Насувається новий прорив (Про кадри кіно-механіків) / Гамов // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 3.

42. Ганебний прорив з виконанням промфінплану на київській кінофабриці. Другий квартал не дав поліпшення. Притягти винних до права, реорганізувати систему керівництва, утворити громадську критичну думку в стінах кінофабрики, освіжити атмосферу (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 2.

43. Гарбар І. С. Де ж причина? (Промфінплан київської кіно-фабрики) / І. С. Гарбар // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 2.

44. Гарбер І. С. Наздогнати втрачені темпи (Промфінплан Київської Кінофабрики) / І. С. Гарбер // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 3.

45. Гв. “Більшовик” допоможе кінофабриці стати ударним загonom на фронті пролетарської культури / Гв. // Кіно-газета. – 1930. – № 31 (61). – С. 1.

46. Гафт Кіно говорить ... Демонстрація звукових фільмів (Лист з Москви) / Гафт // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 4.

47. Геть хижаків світового капіталу, що ховаються під машкарою релігії!.. (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 1.

48. Гольдберг М. Поширюймо “Кіно-газету” / М. Гольдберг // Кіно-газета. – 1930. – № 26 (56). – С. 4.

49. Голденберг М. Стаття – “Крутий” чи політосвітник? (Кіномеханік завтрашнього дня) / М. Голденберг // Кіно-газета – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 4.

50. Готуються до засів кампанії (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 1.

51. Група Айзенштейна за кордоном // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 1.

52. Група режис. Дзиги-Вертова синхронізує фільм “Симфонія Донбасу” (фотографія) // (Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 4.
53. Гулай В. Бригада допомоги кіноінституту / В. Гулай // Кіно-газета. – 1930. – № 27 (57). – С. 4.
54. Гулай В. Привид, що повертається (кінорецензія) / В. Гулай // Кіно-газета. – 1930. – № 7 (37). – С. 4.
55. Гулай В. Уламок імперії (кінорецензія) / В. Гулай // Кіно-газета №3 (33) – 4 (34). – С. 6.
56. Гумовський В. Кіно на селі в боротьбі з глитайнею / В. Гумовський // Кіно-газета. – 1930. – № 24 (54). – С. 1.
57. Гуртківець Дайте фотоапарати // Гуртківець // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 2.
58. Гуртківець Фізико-хемік” / Гуртківець // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 3.
59. Густавцев М. Інерція комерції / М. Густавцев // Кіно-газета. – 1930. – № 18 (48). – С. 3.
60. Густавцев М. На захист кіна (Думки на дозвіллі) / М. Густавцев // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 2.
61. Густавцев М. Свято святого Йоргена (кінорецензія) / М. Густавцев // Кіно-газета. – 1930. – № 33 (63).
62. Густавцев М., Фельдфікс Й. Сумна пісня прокату / М. Густавцев, Й. Фельдфікс // Кіно-газета. – 1930. – № 20 (50). – С. 4.
63. Густавцев М. Червонці (кінорецензія) / М. Густавцев // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 6.
64. Г.Ш. Помилки в основних наставленнях. Труднощі й здобутки Радянської кінематографії / Г.Ш. // Кіно-газета. – 1930. – № 34 (64). – С. 4.
65. Д.А. На диспуті про дитячий фільм (Клуб Робосу 9-го грудня 1929 р.) / Д. А. // Кіно-газета. – 20 січня 1930 року. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 4.
66. Даймо “КІНОГАЗЕТУ” селу // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 6.
67. Дайте фільми про Червону армію! // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 1.
68. Дамо художній фільм про події на Західній Україні, в якому було б показано справжнє класове обличчя польського фашизму // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 1.
69. Даф Як працюють кінооки (У автора фільма “На весні”) / Даф // Кіно-газета – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 6.

70. Д. В. Масове дослідження користи фільми у школі / Д. В. // Кіно-газета. – 1930. – 12 (42). – С. 5.

71. “Декада тривоги” на київській кінофабриці! Мобілізувати в “День індустріалізації” трудовий ентузіазм робітників, щоб позбутися прориву у виконанні промфінплану (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 1.

72. Д. З Шкневський, С. Б. Грабін Б’ємо на сполох (До питання про сценарний самотьок) // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 3.

73. Дійсність і пляни розходяться (Про темпи кінофікації України) // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 2.

74. Добросклонская Т. Г. Вопросы изучения медиатекстов. Опыт исследования современной английской медиаречи / Т. Г. Добросклонская. – М. : УРСС Эдиториал, 2005. – 288 с.

75. До відому редакційної газети “Кіно”, та Центральної Ради ТДРФК РСФРР // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 6.

76. До кореспондентів і читачів “Кіно-газети”. Про методикау й техніку переведення Всеукраїнського огляду кіногромадськості // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 2.

77. Допоможімо кіно-виробництву // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 1.

78. Доцільніше використовуйте неігрові фільми в системі засобів культурної революції! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 3.

79. Дружній шарж // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 1.

80. Дружній шарж художника Бамського // Кіно-газета – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 6.

81. Д. Ф. М. Вороний “Трюки в кіні” / Д. Ф. // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 8.

82. Ем. Тр-берг Сіль (кінорецензія) / Ем. Тр-берг // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 4.

83. Е. Т. Фільтруємо сценарії / Е. Т. // Кіно-газета. – 1930. – 10 (40). – С. 4.

84. Жив І. Будемо готові! (Київська Кіно-фабрика до весняної посівкампанії) / І. Жив // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 1.

85. Жив І. Перша фабрична (Конференція робітників київської кіно-фабрики) / І. Жив // Кіно-газета 1930. – № 16 (46). – С. 4.

86. Життя кіновиробництва завжди буде в центрі уваги громадськості! Утворімо сприятливий ґрунт для творчої роботи на кінофабриках... (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 4.

87. Забезпечити робітничі райони й червоноармійські клуби агітаційними, науковими та художніми фільмами (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 18 (48). – С. 3.

88. За більшовицькі темпи в хлібозаготівлі й осінній сівбі // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 1.

89. Забоєць “Дотепні” комерсанти / Забоєць // Кіно-газета. – 1930. – № 18 (48). – С. 3.

90. Забужний М. Збагатімо радянську мистецьку зброю / М. Забужний // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 3.

91. Забужний М. Перевірмо роботу кіногромадськості! / М. Забужний // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 2.

92. Забужний М. Покінчимо з проривною чехардою! / М. Забужний // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 2.

93. Забужний М. Тільки тридцять два... / М. Забужний // Кіно-газета. – № 23 (53). – С. 2.

94. Забужний М. Худполітрада київської кінофабрики / М. Забужний // Кіно-газета. – 1930. – № 34 (64). – С. 2.

95. Забужний Як кіно громадськість допомагає кіновиробництву / Забужний // Кіно-газета. – 1930. – № 28 (58). – С. 3.

96. Завдання “Кіно-газети” (Із резолюції на доповідь редакції на президії ЦП ТДРФК від 8 березня 1930 р.) // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 1.

97. За генеральну лінію партії // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 1.

98. За консолідацію художніх сил радянської кінематографії // Кіно-газета. – № 6 (36). – С. 1.

99. Закордонне відрядження українських кіно-робітників // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 1.

100. За кращу фото-газету. Всеукраїнський конкурс (оголошення) // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 2.

101. За незадовільну якість кінопродукції відповідає також і кіно громадськість. Перевірмо роботу ТДРФК, худполітрад і ВУОРРКУ! Використаймо фото для потреб соціалістичного будівництва! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 2.

102. За нові форми кіномузики, спрямовані на допомогу соціалістичному будівництву (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 35 (65). – С. 4.

103. Заняття гуртка ТДРФК (с. Лісагора на Первомайщині) (фотографія) // Кіно-газета. – 1930. – № 19 (49). – С. 3.

104. За ударні темпи (Як працює худ політрада київської кінофабрики) // Кіно-газета. – 1930. – № 26 (56). – С. 3.

105. Звернення редакції до передплатників // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 1.

106. Звернули увагу (На засіданні кіно-ради ОРПС) (Київ) // Кіно-газета. – 1930. – № 7 (37). – С. 3.

107. Здіймальний тон-павільйон Київської кінофабрики (фотографія) // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 5.

108. Звіт колективного обговорення кіносценарію В. Охріменка “Будівники” // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 4.

109. Зельдович Гр. Мова йде про злочин ... Дирекція Київської кінофабрики не вміє організувати виробничих процесів / Гр. Зельдович // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 2.

110. “Земля”. Виступи членів приймальної комісії ЦП ВУФКУ від 26 лютого 1930 року (За скороченою стенограмою) // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 7.

111. “Земля” (громадський перегляд на поширеному пленумі Художньої ради Київської кінофабрики 10 березня 1930 р.) // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 7.

112. 3-й Небажаний “гість” (кінорецензія) / 3-й // Кіно-газета. – 1930. – № 20 (50). – С. 6.

113. ЗМЕС Чи будуть кіноапарати? Одеський механзагод треба оздоровити / ЗМЕС // Кіно-газета. – 1930. – № 25 (55). – С. 4.

114. Знов це саме // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 6.

115. Іванов Н. Геть п'яниць із лав творців радянських фільмів / Н. Іванов // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38)-9 (39). – С. 6.

116. Ідуть лінією найменшого опору поглиблюють кустарництво! // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 2.

117. І тут не гаразд // Кіно-газета. – 1930. – № 25 (55). – С. 4.

118. Карикатура // Кіно-газета. – 1930. – № 20 (50). – С. 4.

119. Карикатура // Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 3.

120. Карикатура // Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 1.

121. Карикатура // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 1.

122. Карикатура // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 1.

123. Карикатура // Кіно-газета. – 1930. – 10 (40). – С. 4.

- 124.Карикатура // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 1.
- 125.Карикатура // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 2.
- 126.Карикатура // Кіно-газета. – 1930. – № 18 (48). – С. 2.
- 127.Карикатура // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 3.
- 128.Кацман Р. Вогнище кінокультури. ЦУ ТДРФК – шеф кіноінституту / Р. Кацман // Кіно-газета. – 1930. – № 33 (63). – С. 2.
- 129.Кацман Р. За перебудову музичного супроводу / Р.Кацман // Кіно-газета. – 1930. – № 35 (65). – С. 4.
- 130.Кацман Р. Ц.П. ТДРФК перебудовує свою роботу / Р. Кацман // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 2.
- 131.Кацман Як це було... (Про Харківський “Будинок Кіно-культури”) / Кацман // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 4.
- 132.Київська кіно-фабрика виконає вимоги кіногромадськості! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 5.
- 133.Київська кінофабрика – кандидат на чорну дошку! Кіноробітники – боржники культурної революції. До кінця року київська кінофабрика повинна дати 7 художніх і 10 культурфільмів! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 2.
- 134.Кінематографії потрібні сценаристи! (фраза) // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 3.
- 135.Кіновиробництво допоможе виховати більшовицьку зміну (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 36 (66). – С. 2.
- 136.Кіно в Жовтні (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 31 (61). – С. 1.
- 137.Кіно в системі політосвітроботи (Ізухвалостаннього Всеукраїнського з’їзду політосвітників) // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 4.
- 138.“Кіно-газета” допомогла (рубрика) // Кіно-газета. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 6.
- 139.“Кіно-газета” на Дніпрельстані // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43)-14 (44). – С. 6.
- 140.Кіно-громадськість про роботу Київської кіно-фабрики (Резолюція) // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 5.
- 141.Кінозйомка XVI партз’їзду // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 1.
- 142.Кіно-книжку під контроль мас. Сигналізуємо: Укртеакіновидав подекуди марно витрачає гроші на непотрібні книжки // Кіно-газета 1930. – №15 (45). – С. 6.
- 143.Кіно-Око За кіногромадськість на селі / Кіно-Око // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 4.

144. Кінопродукція – важливий чинник політично-виховної роботи. Проти ідеологічних збочень, за присутність форми! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 6.
145. Кінофікація України під загрозою через брак кіномеханіків (фраза) // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 3.
146. Книжки й фільми (рубрика) // Кіно-газета. – № 17 (47). – С. 6.
147. Кобилянський Я. Кіно-літератури бракує / Я. Кобилянський // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 4.
148. Колесник Ів. Враховуйте вимоги сільського глядача / Ів. Савченко // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 3.
149. Коли ми будемо мати радянські тонфільми // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 4.
150. Комсомол і кіно // Кіно-газета. – 1930. – № 36 (66). – С. 1.
151. Комсомол, профспілки та робітники кіна не допомагають ТДРФК. Низові осередки ТДРФК стихійно виникають, працюють без пляну, без керівництва від своїх окружних правлінь, і так само стихійно зникають. ТДРФК на кіновиробництво ще й досі як слід не впливає. Кінематографії потрібна тільки міцна кіно громадськість. негайно виробити таку систему й такі форми роботи ТДРФК, що забезпечили б в повній мірі допомогу для низових осередків ТДРФК, особливо в районах суцільної колективізації // 1930. – № 7 (37). – С. 2.
152. Косячний П. Стаття – Право на працю в кінематографії – треба заслужити / П. Косячний // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 3.
153. К. Перборщили. Кабінетна громадськість (замість фейлетона) / К. // Кіно-газета. – 1930. – № 26 (56). – С. 3.
154. Крижановський А. Стажори на Одеській кінофабриці / А. Крижановський // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 4.
155. Кузьменко В. До III пленуму ЦП ТДРФК / В. Кузьменко // Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 2.
156. Куліков Б. “Українфільм” та “Білдержкіно” (їхня військова “тематика”) / Б. Куліков // Кіно-газета. – 1930. – № 35 (65). – С. 4.
157. Культбригада ТДРФК Дніпрельстану на маневрах (фотографія) // Кіно-газета. – № 31 (61). – С. 1.
158. Куркулі навмисно псують свій реманент. Т. оператор Артем’єв (фотографія) // Кіно-газета. – 1930. – № 11 (41). – С. 2.

159.Курси кіномеханіків ТДРФК (фотографія) // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 3.

160.Куций Що треба зробити (1 київська міська конференція худполітрад) / Куций // Кіно-газета. – 1930. – № 34 (64). – С. 2.

161.Лазарев Що нам потрібно / Лазарев // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 5.

162.Лазоришак О. Опануймо пролетарську культуру / О. Лазоришак // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 2.

163.Лебеденко Й. Комсомольський кінотеатр відкрито / Й. Лебеденко // Кіно-газета. – 1930. – № 36 (66). – С. 1.

164.Лебеденко В. Організувати тематичні гуртки, кваліфікованих сценаристів кинути в робочі центри / В. Лебеденко // Кіно-газета. – № 33 (63). – С. 3.

165.Ленінградська кінофабрика на 1930-31 рік // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 4.

166.“Ленінський комсомол і керована від нього робітнича молодь увінчують справу змагання й ударництва вирішальними успіхами” (Сталін) // Кіно-газета. – 1930. – № 36 (66). – С. 1.

167.Лехтер Від руди до металу (кінорецензія) / Лехтер // Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 6.

168.Л. Наверстати по-ударному те, що проспали / Л. // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 2.

169.Лядов М. Кінець сценарного самопливу. Клясовий підхід до самопливу. Утворити сітку сценарно-тематичних гуртків / М. Лядов // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 3.

170.Лядов М. Кінець сценарного самопливу. Про керівництво сценарно-тематичними гуртками / М. Лядов // Кіно-газета. – 1930. – 31 (61). – С. 2.

171.Лядов М. М. Ушаков “Три оператори” / М. Лядов // Кіно-газета. – № 6 (36). – С. 4.

172.Мартиненко Є. Роботу ТДРФК на рейки ударництва / Є. Мартиненко // Кіно-газета. – 1930. – № 28 (58). – С. 3.

173.Мартинович Чому не однаково? / Мартинович // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 3.

174.Масіч В. Кіноробота в районах масової колективізації (На обговорення) / В. Масіч // 1930. – № 16 (46). – С. 3.

175. Мердерер Комсомол кіноінституту до VIII з'їзду / Мердерер // Кіно-газета. – 1930. – № 36 (66). – С. 1.

176. М. Зрушили з місця / М. // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 3.

177. М.З. Сценарно-тематичні гуртки ТДРФК / М.З. // Кіно-газета. – 1930. – № 27 (57). – С.4.

178. Ми відповідаємо (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 6.

179. Ми відповідаємо (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 4.

180. Ми-ля Настрій французького фарсу (Дуже маленький фейлетон) // Кіно-газета. – 1930. – № 24 (54). – С. 4.

181. Миславський Ю. За соціалістичний кіно-театр / Ю. Миславський // Кіно-газета. – 1930. – № 24 (54). – С. 4.

182. “Ми створили армію, яка в історії перша знає, за що вона бореться”. Ленін Перебудовуючи господарство на соціалістичних/підвалинах, ми а ні на хвилину не можемо/забувати про готування до війни імперіялістичних держав. Кінематографія мусить використати всі можливості кіна для підняття обороноспроможности Червоної Армії (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 1.

183. Мобілізуймо увагу кіно громадськості навколо сценарної проблеми (фраза) // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 2.

184. Мобілізуймо увагу пролетарської громадськості навколо кінобудівництва! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43). – С. 1.

185. Мобілізуймо якнайширші маси навколо генеральної лінії партії, навколо ухвал XVI партійного з'їзду за зміцнення обороноспроможности СРСР!

186. Проти загрози безпосередньої воєнної небезпеки! // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 1.

187. Могило П. І. Вивчайте кіноглядача. Підвищити якість сприймання кінофільмів / П. І. Могило // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 3.

188. М. Особлива Далеко-Східня Армія (хронікальний фільм “Совкіна”) / М. // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – № 14 (44). – С. 6.

189. М. Стороння жінка (кінорецензія) / М. // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 4.

190. М. С. Сценарні гуртки ТДРФК розпочинають роботу / М.С. // Кіно-газета. – 1930. – № 33 (63). – С. 3.

191. На боротьбу з стихійним “надхненням” // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 3.
192. Нагородити ДПУ // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 1.
193. На жнивях з кінопересувкою // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 1.
194. Назустріч громадськості (Київська Кінофабрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 2.
195. На культурну перебудову села // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 6.
196. “На маневрах”. Світлина фотоаатора тов. Снітка // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 1.
197. “На маневрах”. Світлина фотоаатора тов. Снітка // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 2.
198. Нам пишуть (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 30 (60). – С. 3.
199. Нам пишуть (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 35 (65). – С. 4.
200. На перекличку фото-гуртків // Кіно-газета. – 1930. – № 11 (41). – С. 5.
201. На поготові (весняно-засівна кампанія на екрані) // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 1.
202. На порозі 3-го року (Київська кіно-фабрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 27 (57). – С. 1.
203. На порозі третього року (фраза) // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 3.
204. Негайно треба розпочати активізацію громадської думки навколо кіно-роботи, а зокрема привернути громадську увагу до ТДРФК, як організації, що мусить провадити громадську роботу в галузі кіно-виробництва, кіно-постачання та кіно-агітації (З ухвал кінонаради ВУРПС’у) (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 28 (58). – С. 1.
205. Не забувайте про фотогуртки // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 2.
206. Немає керівництва. Червоноград // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 2.
207. Не спізниться (Реорганізація ТДРФК) // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 4.
208. “Ні одного ступня чужої землі не хочемо, але й своєї землі ні одного вершка нікому не віддамо” Сталін (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 1.

209. Не “ударник” Дайте світла / Не “ударник” // Кіно-газета. – 1930. – № 25 (55). – С. 4.
210. Новини кіна (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 4.
211. Нові книжки й фільми (рубрика) // Кіно-газета. – № 16 (46). – С. 6.
212. Нові методи роботи художньо-політичної ради // Кіно-газета. – 1930. – № 34 (64). – С. 1.
213. Об’ява // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 4.
214. Оголошення // Кіно-газета. – 1930. – № 7 (37). – С. 4.
215. Оголошення Київського державного інституту кінематографії // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 4.
216. Оголошення Київських перших краєвих курсів кіномеханіків // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 4.
217. Оголошення редакції // Кіно-газета. – 1930. – № 28 (58). – С. 3.
218. Оголошення Укртеакіновидаву // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 6.
218. Оголошення Укртеакіновидаву // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 6.
219. О. День колективізації та врожаю / О. // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 1.
220. Ом Механізм нормальних пологів / Ом // Кіно-газета. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 6.
221. О.М. Нова кінокомедія ВУФКУ “Два промфінпляни” / О.М. // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 6
222. О.М. Про “пасербів” кінематографії / О.М. // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 2.
223. О.М. “Хто зриває роботу? (До весняної засівкампанії) / О.М. // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 2.
224. Ом Хто ж тоді нам допоможе?.. / Ом // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 2.
225. Опануймо техніку звукового кіна! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 4.
228. Опортуністам не місце в партії // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 1.
229. Орелович С. Нездорова сенсація / С. Орелович // Кіно-газета. – 1930. – № 11 (41). – С. 3.
230. Орелович С. Проти спекуляції, за об’єктивність (Критика й “критика”) / С. Орелович // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 4.

231. Організована кіногромадськість, реалізуючи ухвали XVI з'їзду партії, бере на громадський буксир кіновиробництво й прикладає всіх зусиль, щоб допомогти кінематографії ліквідувати прориви (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – 24 (54). – С. 2.

232. Організуйте виробництво неігрових фільмів (На обговорення) // Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 3.

233. Організуйте виховання сценарних кадрів! (фраза) // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 3.

234. Орелович С. Л. Підсумки і завдання. Українська радянська кінематографія пробила шлях за кордон / С. Л. Орелович // Кіно-газета. – 1930. – № 31 (61). – С. 3.

235. Основна причина зриву промфінплану – це брак сценаріїв (фраза) // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 2.

236. Партія поставила перед нами завдання повернутися з цілковитою перемогою з хлібозаготівлі (із промови т. Мікояна на зборах комуністів, мобілізованих на село) // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 1.

237. Пата-Норд Час прокинутися / Пата-Норд // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 2.

238. Пахомов Підтягніться! / Пахомов // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 2.

239. Перебороти “вузькі” місця. Проблема кінофікації України // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 2.

240. Перевірмо наслідки роботи кіновиробництва! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 34 (64). – С. 4.

241. Переключімо роботу кіногромадськості на справжні соціалістичні темпи. Усі сили на виконання постанов пленуму ЦП ТДРФК. “Без керма й без вітрил” працюють покищо окружні й низові організації товариства. Треба негайно поліпшити керівництво ними від центрів (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 2.

242. Перекоп (колективна кінорецензія) // Кіно-газета. – 1930. – № 25 (55). – С. 4.

243. Петровський Не перекручуйте (Відповідь московській газеті “Кіно”) / Петровський // Кіно-газета. – 1930. – № 11 (41). – С. 3.

244. Під владою карбованця // Кіно-газета. – 1930. – № 18 (48). – С. 3.

245. Підготуйтеся своєчасно! // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 5.

246. Під контролем кіногромадськості Українфільм розгорне більшовицькі темпи й допоможе партії на фронті боротьби за загальне обов'язкове навчання (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 24 (54). – С. 1.

247. Під контроль глядача (рубрика) // Кіно-газета. – № 6 (36). – С. 4.

248. Під контроль глядача книжки і фільми (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 8.

249. Під контроль кіногромадськості (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 4.

250. Під контроль пролетарської кіногромадськості (рубрика) // Кіно-газета. – № 23 (53). – С. 4.

251. Підсилити керівництво ЦП “Українфільму” змінити методи роботи в кінематографії! Підібрати кращих робітників до кіновиробництва (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 25 (55). – С. 4.

252. Політичні трупи // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 1.

253. Поліщук В. ЦУ ТДРФК немає зв'язку з місцями / В. Поліщук // Кіно-газета. – 1930. – № 28 (58). – С. 3.

254. Попередження від Укртеакіновидав // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 1.

255. Поради фотоаматорам (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 4.

256. Поради фотоаматорам (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 7. – С. 4.

257. Порфір'єв І. Про реорганізацію видавничої справи / І. Порфір'єв // Кіно-газета. – 1930. – № 26 (56). – С. 4.

258. Порфір'єв Ів. Укртеакіновидав відповідає / Ів. Порфір'єв // Кіно-газета. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 5.

259. Проблема кадрів у центрі уваги кіногромадськості. ТДРФК, ВУОРПК, худполітради, допомагайте кіновиробництву виховувати пролетарських будівників кіномистецтва! (фраза) // Кіно-газета. – 1930. – № 27 (57). – С. 4.

260. Прокат у полоні смаків обивателя! Прокат знецінює політичну вартість кіна! Прокат об'єктивно допомагає опортуністам! Прокат під більшовицький контроль пролетарської кіногромадськості!.. // Кіно-газета. – 1930. – № 18 (48). – С. 3.

261. Пропаганда імперіялізму через кіно // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 1.

262. Прорив вимагає // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 3.

263. Проти опортунізму й примиренства в кіно-роботі! // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 1.

264.Проти перекручувань // Кіно-газета. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 1.

265.Промфінплан Київської кінофабрики під загрозою зриву! Виконано тільки 58, 5 % / 73, 1 % по художніх культур фільмах замість 100. Відповідальність за це падає на весь колектив кінофабрики. Ціною всіх зусиль добитися негайного рішучого зламу! (фраза-орієнтир) // 1930. – № 6 (36). – С. 3.

266.Притягайте молодняк на кіновиробництво. Кіно-громадськість на фабриці кволла. Чи не це причини неполадок? (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 5.

267.Прорив на фронті кіногромадськості // Кіно-газета. – 1930. – № 28 (58). – С. 3.

268.Протестуємо // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 6.

269.Протестуємо проти безпідставних вихваток! // Кіно-газета. – 1930. – № 11 (41). – С. 3.

270.Проти млявості. Стан кіногромадськості // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 2.

271.Профспілки надто мало уваги приділяють роботі клубних кіно-екранів, недооцінюючи вагу фільмів, як засобу для організації мас. Переведімо в життя ленінську пропорцію. Ми голосуємо за кіно-театр політосвітніх фільмів. Геть кіно-халтуру з клубів (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 2.

272.Про що писати до “Кіно-газети” (рубрика) // Кіно-газета. – № 3 (33) – № 4 (34). – С. 6.

273.Про що писати до “Кіно-газети” (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 25 (55). – С. 4.

274.Псевдоударники сценаристи. Нереалізована угода. 10.000 викинуто на вітер // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 2.

275.Радянські будильники. Фотогурток “Фізико-Хеміка” (фотографія) // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 1.

276.Радянські культурфільми за кордоном // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 4.

277.Ратнер Літня робота й нова структура ТДРФК / Ратнер // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 2.

278.Ратнер, Лужов Всім клубним та сільським кіно-механікам від ЦП ТДРФК України / Ратнер, Лужов // Кіно-газета. – № 11 (41). – С. 1.

279.Ратнер М. Наші завдання до Першої Всеукраїнської Конференції Худполітрад / М. Ратнер // Кіно-газета. – 1930. – № 34 (64). – С. 2.

280. Ратнер М. Підсумки Першої Всеукраїнської Конференції Худполітрад / М. Ратнер // Кіно-газета. – 1930. – 36 (66). – С. 3.
281. Ратнер М. Про “хліб” буденний / М. Ратнер // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 4.
282. Ратнер Притягти до відповідальності (Одеська ТДРФК) / Ратнер // Кіно-газета – № 8 (38) – 9 (39). – С. 6.
283. Ратнер Треба зміцнити (ТДРФК на Запоріжжі) / Ратнер // Кіно-газета. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 6.
284. Ратнер Упорядкуйте громадські перегляди (На обговорення) / Ратнер // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 3.
285. Рева Д. М. Дивна історія / Д. М. Рева // Кіно-газета. – № 19 (25) – 21 (27). – С. 6.
286. Резолюції загальних зборів робітників одеської кіно-фабрики ВУФКУ з 3-го квітня 1930 року // Кіно-газета. – 1930. – № 11 (41). – С. 3.
287. Резолюція зборів робітників художнього цеху київської кінофабрики від 15 серпня 1930 р. // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 3.
288. Рейд Ч. 2. Перевіряємо наслідки соцзмагання на виробництві (фраза) // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 2.
289. Реклама журналу “Декада” // Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 6.
290. Реклама “Кіно-газети” // Кіно-газета. – 1928. – № 1. – С. 4.
291. Реклама “Кіно-газети” // Кіно-газета. – 1929. – № 2 (8). – С. 4.
292. Реклама // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 6.
293. Реклама // Кіно-газета. – 1930. – № 7 (37). – С. 4.
294. Реклама // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 8.
295. Реклама фільму “Трансбалт” // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 4.
296. Реклама Укртеакіновидаву // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 1.
297. Реорганізація кінопромисловості. До заснування всесоюзного кінооб’єднання // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 2.
298. Р. К. Обличчям до виробництва / Р.К. // Кіно-газета. – 1930. – № 28 (58). – С. 1.
299. Робітники Київської Кіно-фабрики про причину прориву (колективне інтерв’ю) // Кіно-газета. – 1930. – № 24 (54). – С. 3.
300. Робкор Хто винен у прориві? (Київська кіно-фабрика) / Робкор // Кіно-газета. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 2.
301. Роботу кіновидавництва під контроль пролетарської громадськості! // Кіно-газета. – 1930. – № 26 (56). – С. 4.

- 302.Робсількор Небезпека... Село потрібних до засів кампанії фільмів своєчасно не має / Робсількор // Кіно-газета. – 1930. – № 7 (37). – С. 1.
- 303.Робітники, за кіносценарій! // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 3.
- 304.Робітничо-селянська кіногромадськість палко вітає XI з'їзд КП (6) України та XVI з'їзд ВКП (6) (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 1.
- 305.Розенбаум В. Дайте книжку про кіно / В. Розенбаум // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 4.
- 306.Розенбаум В. Прискорити капітальне кіно-будівництво / В. Розенбаум // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 3.
- 307.Розенбаум Не забудьте / Розенбаум // Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 4.
- 308.Роля кіна в ліквідації глитає, як кляси // Кіно-газета. – №6 (36). – С. 1.
- 309.Ром Ан Виправте хиби / Ром Ан // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 4.
- 310.Романівська Василисина перемога (кінорецензія) / Романівська // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 6.
- 311.Романівська Марі Кужер (кінорецензія) / Романівська // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 6.
- 312.Романівська Щасливий червінець (кінорецензія) / Романівська // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 6.
- 313.Ромнац На вищий щабель / Ромнац // Кіно-газета. – 1930. – № 35 (65). – С. 4.
- 314.Російське в-во “Теакинопечат” не обслуговувало / нацменшостей, разом з тим припускаючи ідеологічні/збочення в своїй продукції. Організація “УКРТЕАКІНОВИДАВ’у” цілком впливає із національної політики комуністичної партії. Пролетарська громадськість допоможе “УКРТЕАКІНОВИДАВ’ові” задовольнити вимоги українського кіноглядача на доброякісну книжку про мистецтво (фраза-орієнтир) // 1930. – № 5 (35). – С. 3.
- 315.Самокритику зосередити на дрібницях // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 3.
- 316.Сатир “Потрійна бухгалтерія в “ТЕАКИНОПЕЧАТИ”” / Сатир // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 3.
- 317.Сачук М. Акуратніше: пальці видно... (Відповідь на “відповідь” газети “Кино”) / М. Сачук // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 6.

318.Сачук М. “Дяківська педагогіка” або коментарії до критики “с пристрастием” (Відповідь газеті “Кино”, ч. 5-25/1-30 р.) / М. Сачук // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 3.

319.Сачук М. Квартали передмістя (кінорецензія) / М. Сачук // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 6.

320.Сачук М. Перекоп (кінорецензія) / М. Сачук // Кіно-газета. – 1930. – № 31 (61). – С. 4.

321.Сачук М. Шукаймо виходу (Нові форми роботи ТДРФК) (На обговорення) / М. Сачук // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 3.

322.Сачук М. Що робити низовим осередкам / М. Сачук // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 5.

323.Сверло Мусять відповідати (Київська кінофабрика) / Сверло // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 2.

324.Свій По-сімейному / Свій // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 2.

325.Свої зобов'язання перед партією та пролетаріатом кінофабрика повинна виконати (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 3.

326.С. Гальмують просування культур фільмів / С. // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 5.

327.Сидоренко Д. Ближче до мас / Д. Сидоренко // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 5.

328.Сидоренко Д. Як працює ТДРФК на селі / Д. Сидоренко // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2(32). – С. 3.

329.Сильніше бити по проявах опортунізму // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 1.

330.Синебок І. “Кіно-газету” на село / І. Синебок // Кіно-газета. – № 19 (49). – С. 5.

331.Система готування кадрів кіномеханіків не відповідає вимогам соціалістичної перебудови села (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 4.

332.Скрипниченко Л. Перші підсумки / Л. Скрипниченко // Кіно-газета. – 1930. – № 36 (66). – С. 2.

333.С.Н. Організуймо колективну кіно-критику / С.Н. // Кіно-газета. – 1929. – № 7 (13). – С. 4.

334.Соловки (колективна кінорецензія) // Кіно-газета. – 1930. – № 7 (37). – С. 4.

335.Стадник В. Квітки та ягідки / Стадник В. // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 3.

336. Стар-ов А. Культура чи комерція? / А. Стар-ов // Кіно-газета. – 1930. – № 30 (60). – С. 3.
337. Ста-ський Кость Страшні хвилини. Чиє замовлення виконуємо / Кость Ста-ський // Кіно-газета. – 1930. – № 18 (48). – С. 3.
338. С.О. Звукове кіно на берлінських екранах (Лист з закордону) / С.О. // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 4.
339. С.П. Організуйте справу. Про сценарну майстерню (На обговорення) / С.П. // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 3.
340. С. Рецензія на книгу М. Лядова “Сценарій. Основи кінодраматургії та техніка сценарія” // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 3.
341. Снітко С. Використаймо фото-роботу для захисту СРСР / С. Снітко // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 3.
342. Стравець-Павлов Де взяти кіно-механиків? / Стравець-Павлов // Кіно-газета. – 1930. – № 1(31) – 2 (32). – С. 1.
343. Стрункий За механізований Донбас / Стрункий // Кіно-газета. – 1930. – № 31 (61). – С. 3.
344. Ступати заважають (колективна кінорецензія) // Кіно-газета – 1930. – № 12 (42). – С. 6.
345. Сушицький Б. Батуров “Партія і Ленін про кіно” / Б. Сушицький // Кіно-газета. – 1930. – № 31 (61). – С. 4.
346. Сушицький Б. Й. Дельмонт “Дикі звірі в кіні” / Б. Сушицький // Кіно-газета. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 6.
347. Сушицький Б. К. Миклашевський “Звукове кіно” / Б. Сушицький // Кіно-газета. – 1930. – № 19 (49). – С. 5.
348. Сушицький Б. Обивательщина активізується... / Б. Сушицький // Кіно-газета. – 1930. – № 18 (48). – С. 2.
349. Сушицький Б. Охоронець музею (кінорецензія) / Б. Сушицький // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 8.
350. Сушицький Б. П. Нечеса “Кінотеатри та кіномани” (рецензія) / Б. Сушицький // Кіно-газета. – № 17 (47). – С. 6.
351. Сушицький Б. Припиніть марнотратство!... / Б. Сушицький // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 6.
352. Сценарна справа – найвужче місце в кіновиробництві. Сценарні гуртки ТДРФК, сценарні курси, сценарний відділ кіноінституту складають єдину систему кіносценаристів. Допоможімо робітникам опанувати сценарну творчість (фраза) // Кіно-газета. – 1930. – 31 (61). – С. 2.

- 353.Сценарно-тематичні гуртки // Кіно-газета. – 1930. – 31 (61). – С. 2.
- 354.Сьогодні Український державний інститут кінематографії розпочинає своє існування (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 27 (57). – С. 2.
- 355.ТДРФК про роботу кіно-фабрики ВУФКУ (Закінчення. Початок на 4-й стор.) // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 5.
- 356.Темпи та якісні показчики кінофікації села незадовільні. Негайно ліквідувати недоговореність між ВУФКУ, кооперацією та Політосвітою й пов'язати пляни! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 2.
- 357.Тепер ми маємо достатню матеріальну базу для того, щоб вдарити по куркулю, зламати його опір, ліквідувати його, як класу й замінити його продукцію продукцією колгоспів і радгоспів (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 2.
- 358.Тісніше об'єднаємо свої лави навколо партії // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 1.
- 359.Тонапаратура одеського кінотехнікуму (фотографія) // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 1.
- 360.Тонапаратура одеського кіно-технікума (фотографія) // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 4
- 361.Трансбалт (колективна кінорецензія) // Кіно-газета. – 1930. – № 24 (54). – С. 4.
- 362.Трансбалт (фотографія) // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 4.
- 363.Третій пленум ТДРФК на Дніпрельстані // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 3.
- 364.Третій рік! // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 1.
- 365.Третьяков М. Бережіть дитячий зір / Третьяков М. // Кіно-газета. – 1930. – 12 (42). – С. 5.
- 366.Третьяков М. Кіно й діти / М. Третьяков // Кіно-газета. – 20 січня 1930 року. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 4.
- 367.Третьяков М. Фільм для дошкільників / М. Третьяков // Кіно-газета. – 1930. – № 36 (66). – С. 2.
- 368.Трудящим Західньої України палке привітання! Гнобителям смерть! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 29 (59). – С. 1.
- 369.У боротьбі за “Кіно-Газету”. “Кіно-Газета” мусить стати войовничим органом пролетарської критики! Її треба перетворити на справжню масову газету кіногромадськості. Сельбуди, клуби, кіноустановки,

осередки ТДРФК, популяризуйте й поширюйте свою “Кіно-Газету” (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 5.

370. У боротьбі за “Кіно-газету” (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 4.

371. У відповідь на шкідництво (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 1.

372. У Всесоюзний “День ударника” робітники української кінематографії та кіногромадськість мобілізують усі сили для успішного виконання промфінплану 3-го року соціалістичної п’ятирічки! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 27 (57). – С. 1.

373. Ударна група. Світлина фотогуртка 1-ої дільниці тяги (Київська ТДРФК) (фотографія) // Кіно-газета. – № 12 (42). – С. 1.

374. Ударним порядком // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 1.

375. Українські режисери вивчають тонкіно. Німці про українські радянські фільми. Олександр Довженко у Німеччині // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 4.

376. Українфільм готує сценаристів // Кіно-газета. – 1930. – 27 (57). – С. 4.

377. Улас Урсула Пригоди кіноглядача після клубних сеансів (маленький жарт) / Улас Урсула // Кіно-газета. – 1930. – № 3(33) – № 4 (34). – С. 5.

378. Улас Урсула Чуже смачніше... / Улас Урсула // Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 4.

379. Унаклікт І. С. Підсилимо темпи! (До другого Всесоюзного З’їзду ТСО Авіахем’у) / І. С. Унаклікт // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 1.

380. Усі сили на велике будівництво // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 1.

381. Ухвала ОКР РСІ про перевірку фінстану та зниження адміністративно-господарчих витрат на київській кінофабриці // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 2.

382. У худ політраді Київської кінофабрики. На допомогу молодим сценаристам // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 4.

383. Фалько Е. ТДРФК у Червоній армії / Е. Фалько // Кіно-газета. – № 12 (42). – С. 1.

384. Федоровський Дм. Й. Сивий День на кінофабриці / Дм. Федоровський // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 6.

385.Фіксаж Проти рвачів і дезертирів! (Випадки на київській кінофабриці) / Фіксаж // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 3.

386.Фільми до весняної засів кампанії, що їх виготовили кінофабрики ВУФКУ (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 7 (37). – С. 1.

387.Фільм до 1-го травня (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 11 (41). – С. 1.

388.Фільтруємо сценарії (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 4.

389.Фомічова О. Темпи звукового кіна закордоном / О. Фомічова // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 4.

390.Фотографія сценариста-ударника Вадима Охременко // Кіно-газета. – 1930. – 31 (61). – С. 2.

391.Фото й кіно в позашкільному вихованні // Кіно-газета. – 1930. – № 36 (66). – С. 2.

392.Фотоамериканський завод / Фотоамериканець // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 3.

393.Фото-апаратура буде! // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 3.

394.Фотосектор ТДРФК України. Негайно перебудувати / Фотосектор ТДРФК України // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 2.

395.Ф. Релігія й кіно на послугах капіталу / Ф. // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 1.

396.Френкель Л. Сценарії в промфінплані (Думка режисера) / Л. Френкель // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 2.

397.Хазан Ш., Григоишин Н. Загляньте хоч раз до нас (Київські курси кіномеханіки) / Ш. Хазан, Н. Григоишин // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 4.

398.Харитонов М. Готувати кіно-кадри по-більшовицькому / М. Харитонов // Кіно-газета. – 1930. – № 27 (57). – С. 2.

399.Харченко В. Блискуча кар'єра (Оповідання про кіно). Упорядкував В. Яблуненко. Вид. Укртеакіновидав / В. Харченко // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 6.

400.Харченко В. П'ять наречених (кінорецензія) / В. Харченко // Кіно-газета. – 1930. – № 11 (41). – С. 6.

401.Харченко В. Рецензія на фільм “П'ять наречених” / В. Харченко // Кіно-газета. – 1930. – № 11 (41). – С. 6.

402.Харченко В. Свій хлопець (кінорецензія) / В. Харченко // Кіно-газета. – 1930. – № 27 (57). – С. 4.

- 403.Харченко В., Сушицький Б. Робмол, на кіно-фронт!.. / В. Харченко, Б. Сушицький // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 5.
- 405.Харченко В. О. Фомічева Кіно за кордоном / В. Харченко // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 4.
- 406.Хиби наших сценаріїв (фраза) // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 3.
- 407.“Хліб” (колективна рецензія) // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – № 2 (32). – С. 6.
- 408.“Хліб” (колективна рецензія) // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 4.
- 409.“Хліб” сходить (ілюстрація) // Кіно-газета. – 1930. – № 10 (40). – С. 4.
410. Хроніка звукового кіно // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 1.
- 411.Хроніка кіновиробництва (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 4.
- 412.Хроніка кіновиробництва (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 22 (52). – С. 1.
- 413.Хроніка кіновиробництва (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 6.
- 414.Хроніка кіновиробництва (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 6.
- 415.Хроніка кіновиробництва. Одеська кінофабрика (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 11 (41). – С. 6.
- 416.Хроніка “Українфільму” (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 24 (54). – С. 1
- 417.Хто зриває роботу? // Кіно-газета. – 1930. – № 6 (36). – С. 2.
- 418.Художньо-політичні ради новий загін пролетарської громадськості. Вивчити досвід худполітради київської кінофабрики (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – № 26 (56). – С. 3.
- 419.Цаїлев І. Опортунізм у київському кіноінституті / І. Цаїлев // Кіно-газета. – 1930. – 35 (65). – С. 4.
- 420.Цейтлін Перший тонфільм у ВУФКУ “Симфонія Донбасу” / Цейтлін // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 4.
- 421.Центральне Правління ТДРФК До всіх окрправлінь, оргбюрів, райрад та осередків ТДРФК і сільських кіно-механіків / Центральне Правління ТДРФК // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 1.
- 422.Цитата з хвали // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 4.
- 423.ЦП ТДРФК До всіх округправ ТДРФК / ЦП ТДРФК // Кіно-газета. – 1930. – № 16 (46). – С. 5.

424.ЦП ТДРФК. Організуйте роботу серед сезонників (До всіх Окрправлінь ТДРФК) / ЦП ТДРФК // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 6.

425.ЦУ ТДРФК Використовуйте кіно й фото для обслуговування масових кампаній. До всіх організацій ТДРФК України / ЦУ ТДРФК // Кіно-газета. – 1930. – № 32 (62). – С. 2.

426.ЦУ ТДРФК про темплян “Українфільму” (Ухвала з ІХ – 1930 року) // Кіно-газета. – 1930. – № 33 (63). – С. 3.

427.ЦУ ТДРФК Централізуймо готування кіномеханіків. До всіх округів ТДРФК / ЦУ ТДРФК // Кіно-газета. – 1930. – № 30 (60). – С. 3.

428.Ц.Соп-Р Турксиб (кінорецензія) / Ц.Соп-Р. // Кіно-газета. – 1930. – № 12 (42). – С. 6.

429.Час цьому покласти край. Занепадання дисципліни на підприємствах ВУФКУ // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 2.

430.Черневецька Р. Де ж радянська жінка? / Р. Черневецька // Кіно-газета. – 1930. – № 7 (37). – С. 1.

431.Чим це пояснити? // Кіно-газета. – 1930. – № 34 (64). – С. 3.

432.Чому ми відстаємо? (На фронті тонкіна) // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 4.

433.Шарж художника Бамського // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 2.

434.Шаталов С., Марич Ю., Шульман Д. Плентаються позаду темпів. Багатотиражка “Об’єктив” не була “класовим об’єктивом” / С. Шаталов, Ю. Марич, Д. Шульман // Кіно-газета. – 1930. – № 30 (60). – С. 3.

435.Шахтарський В. Забули про Донбас / В. Шахтарський // Кіно-газета. – 1930. – № 28 (58). – С. 3.

436.Шевченко “Директиви” туманять очі / Шевченко // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 2.

437.Шкідник кіногромадськості (Осередок ТДРФК київського паротяго-вагоно-ремонтного заводу) // Кіно-газета. – 1930. – № 21 (51). – С. 4.

438.Шкневський Д.З., Грабін С.Б. Дорога молоднякові (Стажори на кіновиробництві) / Д.З. Шкневський, С.Б. Грабін // Кіно-газета. – 1930. – № 13 (43) – 14 (44). – С. 2.

439.Що готують фабрики ВУФКУ (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 15 (45). – С. 6.

440.Що дивитися сільському глядачеві? // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 6.

441.Що дивитися сільському глядачеві // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 4.

442.Що обіцяє “Укртеакіновидав” // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 5.

443.Що показувати на екранах підчас засівної кампанії (рубрика) // Кіно-газета. – 1930. – № 3 (33) – 4 (34). – С. 1.

444.Що робити фото-аматорам влітку? // Кіно-газета. – 1930. – № 17 (47). – С. 3.

445.Ю.М. Халтурна книжка Ц. Солодар “Кіно на селі” / Ю.М. // Кіно-газета. – 1930. – № 23 (53). – С. 4.

446.Яків К-й На нові рейки (Київська фото-фабрика ВУФКУ) / Яків К-й // Кіно-газета. – 1930. – № 8 (38) – 9 (39). – С. 2.

447.Як ми працювали. Із доповіді т. Лазоришака на II-ій Окрконференції ТДРК Київщини (За скороченою стенограмою) // Кіно-газета. – 1930. – № 1 (31) – 2 (32). – С. 2.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ХОЛОД Ганна Ярославівна

“КІНО-ГАЗЕТА” (1930): СПЕЦИФІКА ВИСВІТЛЕННЯ ПРОБЛЕМАТИКИ

МОНОГРАФІЯ

Видається в авторській редакції

Оригінал-макет підготовлено
ТОВ «Видавництво «Білий Тигр»

Шеф-редактор – Роман ЯРОШЕНКО
Відповідальна за випуск – Анастасія ІВАНОВА

Підписано до друку 02.07.2018 р.
Формат 60x84 1/16.
Ум. друк. арк. 9,6.
Тираж 300 прим.

ТОВ «Видавництво «Білий Тигр»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
серії ДК № 4764 від 26.08.2014 р.
04209, м. Київ, вул. Героїв Дніпра, 31-Б.
тел. (044) 451-61-42; (099) 13-14-599.
e-mail: ukr-press@ukr.net
web: wt.co.ua